tevhid

ŞEVVAL 1442

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP, ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!" (39/ZÜMER, 17)

AYLIK İSLAMİ EĞİTİM DERGİSİ | HAZİRAN '21 | YIL: 10 | SAYI: 103 | FİYATI: 12₺ | ISSN: 2148-4635

DİN NASİHATTİR

· HALİS BAYANCUK HOCA | HASBİHAL' 04 ·

Tevhid ÇOCUK

vahyin aydınlığında çocuk olmak

YENİ SAYISI ÇIKTI

بسم الله الرحمن الرحيم

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Tevhid Dergisi olarak yeni bir sayıyla daha sizlerle buluşmanın mutluluğu içerisindeyiz.

Halis Hoca'mız, ümmetin kanayan yaralarından biri olan Mescid-i Aksa işgaline ve bu İsrail mezalimi üzerinden yürütülen İslam düşmanlığına dikkat çekiyor. Yazısının ilerleyen kısmındaysa Müslimlerin her durumda müşriklere karşı takınması gereken izzetli tavra işaret ederek çok önemli bir sorumluluğu bizlere yeniden hatırlatıyor: Din nasihattir. Hoca'mız böylece, içinde bulunulan kötü duruma ve yanlış gidişata nasihatlerimizle dur dememiz gerektiğini vurguluyor.

Feriduddîn Hoca'mız, İslam ile Müslümanlığın aynı şeyler olmadığını açıkladığı yazılarına, "Allah'ı tanımak (Ma'rifetullah)" kavramına yüklenen farklı manaları karşılaştırarak devam ediyor.

Enes Hoca'mız, Bedir ve Uhud savaşları arasında yaşanan olaylara değinirken; Medine'nin nasıl bir sığınma merkezi hâline geldiğine ışık tutuyor.

Özcan Hoca'mız, Kâf Suresi tefsiri yazılarında, müşriklerin bozuk ahiret inançlarını gözler önüne seriyor.

Dergimizin kıymetli yazarları, türlü alanlarda değerli kalemleriyle hayatlarımıza dokunmaya devam ediyor.

Bizler de yeni sayımız vesilesiyle dualarımızı yineliyoruz. Yüce Rabbimizden, dünyanın doğusunda ve batısında devam eden zulümlere son verecek, Müslimleri temkine kavuşturacak bir çıkış nasip etmesini niyaz ediyoruz.

Editör

teuhid

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Abdullah DEMİR

Yayın Türü
Yaygın Süreli

Reklam ve Abonelik
www.tevhiddergisi.org
tevhiddergisi@gmail.com

Adres
Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No: 120
34212 Bağcılar/İSTANBUL

Abonelik
0 (545) 762 15 15

Yazışma Adresi
Abdullah DEMİR
Güneşli Merkez Postane P.K. 51
Bağcılar/İSTANBUL

Basım
Şenyıldız Yayıncılık, 45097
Gümüşsuyu Cad. Işık Sanayi Sitesi C Blok
No: 19/102 Topkapı/İSTANBUL 0 212 483 47 91

Satış Noktaları: Tevhid Kitabevi

- **İstanbul** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No: 120/A 34212 Bağcılar/İSTANBUL 0 545 762 15 15
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No: 190 Etimesgut/ANKARA 0 543 225 50 48
- **Diyarbakır** : Kaynartepe Mah. Gürsel Cad. No: 90/A 21090 Bağlar/DİYARBAKIR 0 543 225 50 43
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No:78/A 42020 Karatay/KONYA 0 543 225 50 49
- **Van** : Vali Mithatbey Mah. Gündüz 2. Sok. No:2 A İpekyolu/VAN 0 543 225 50 45

İrtibat Büroları

- **Merkez** : Kirazlı Mah. Mahmutbey Cad. No: 120 34212 Bağcılar/İSTANBUL
- **Avcılar** : Firuzköy Mah. Kazım Karabekir Cad. Tütün Sok. No: 2 34325 Avcılar/İSTANBUL
- **Sultangazi** : İsmetpaşa Mah. 95. Sok. No: 41/A 34270 Sultangazi/İSTANBUL
- **Diyarbakır** : Mezopotamya Mah. 327. Sok. Seval Kent Sitesi A Blok No: 1/A Kayapınar/DİYARBAKIR
- **Konya** : Mengene Mah. Büyük Kumköprü Cad. No:78/A 42020 Karatay/KONYA
- **Van** : Bahçıvan Mah. Sıhke Cad. Karatekin Sok. Yavuz Canlı Apt. Kat: 2 65040 İpekyolu/VAN
- **Bursa** : Bağlarbaşı Mah. Nilüfer Cad. 2. Fırın Sok. No: 4 16160 Osmangazi/BURSA
- **Ankara** : Piyade Mah. İstasyon Cad. No: 190 Etimesgut/ANKARA

Şevval 1442 | Haziran '21
Yıl: 10 | Sayı: 103 | Fiyat: 12₺
ISSN: 2148-4635

teuhid

İÇİNDEKİLER

Halis BAYANCUK HOCA (Ebu Hanzala)
halisbayancuk@tevhiddergisi.org

DİN NASİHATTİR

Bugün İsrail'i bu denli cüretkâr kılan, yalnızca küresel tuğyanın desteği ve coğrafyamızın satılmış siyasileri değil. Meydanlarda heyheylenip arka tarafta İsrail'le siyasi/iktisadi ilişkiler geliştiren marabalar da değil tek sebep… Bizlerin zayıf olması, hidayet ile gücü bir araya toplayan İslami bir yapının olmaması asıl sebep…

Allah'ın adıyla.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Allah (cc) her birimize af ve afiyet ihsan eylesin. Bizleri maddi ve manevi hastalıklardan korusun. Yaşımızın ve bulunduğumuz ortamın/şartların hayrına muvaffak kılsın, şerrinden muhafaza etsin.

Bu ayki dergi yazısını kaleme alırken, İsrail'in Ramazan ayında Mescid-i Aksa'ya saldırı haberleri gündeme düştü. Aslında niyetim yazıya başka bir konuyla giriş yapmaktı. Ancak İsrail'in vahşeti kalemimi başka yöne çekti. Kalemim yüreğimin peşinden, böyle durumlarda tefekkür ettiğim Kur'âni bir yasayı yazdı. Şöyle ki;

"Andolsun ki, resûllerimizi apaçık (delillerle) gönderdik. İnsanlar adaleti ayakta tutsunlar diye onlarla beraber **Kitab'ı ve mizanı (adalet ölçüsünü) indirdik. (Ayrıca) kendisinde çetin bir güç ve insanlar için faydalar bulunan demiri indirdik.** Ta ki Allah, kimlerin gaybta (onu görmedikleri hâlde) Allah'a ve resûllerine yardım edeceğini açığa çıkarıp ayırsın. Şüphesiz ki Allah, (güç ve kuvvet sahibi olan) Kaviy, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) Azîz'dir."[1]

Yüce Allah Kitab'ı, mizanı (adalet ölçüsünü) ve demiri, yani gücü semadan indirdiğini söylüyor. Allah'a ve Resûl'üne yardımın ancak bu üç araçla olacağını dolaylı olarak anlatıyor.

"İşte böylece biz, her peygambere suçlu günahkârlardan düşman kıldık. Yol gösteren ve yardım eden olarak Rabbin yeter."[2]

Peygamberlere düşman olan günahkâr mücrimlere karşı, yalnızca El-Hâdî olan Allah'ın hidayeti yetmiyor, En-Nesîr olan Allah'ın yardımı da gerekiyor. Yani güç!

"De ki: 'Rabbim! Gireceğim yere doğrulukla girmemi, çıkacağım yerden doğrulukla çıkmamı sağla. Kendi katından bana (İslam'ı zafere taşıyacak) yardımcı bir kuvvet ihsan eyle.' "[3]

1. 57/Hadîd, 25
2. 25/Furkân, 31
3. 17/İsrâ, 80

Yüce Allah Mekke'de mustazaf olan Nebi'ye (sav) "gece duası" öğretiyor. İlahi duanın iki boyutu var: Sıdk/ Doğruluk ve İslam'ı zafere ulaştıracak yardımcı kuvvet! Yani hem ahlaki üstünlük (doğruluk) hem de maddi/ bedeni üstünlük (güç/kuvvet).

Neden Allah (cc) apaçık deliller (Kitap) ile demiri (savaş aletlerini), hidayet ile yardımı ve doğruluk ile gücü yan yana zikrediyor? Çünkü haklı olmanız yetmiyor; güçlü olmanız gerekiyor. Yeryüzünde bazı insanlar güzel sözden, apaçık delilden, ahlaki yaklaşımdan anlamıyor. Kalpleri öyle katılaşmış ki yalnızca kılıç ve cehennem ateşi o katılığı kırabilir; yalnızca korku ve cehennem ateşi kalp hastalıklarını giderebilir.

Bugün İsrail'i bu denli cüretkâr kılan, yalnızca küresel tuğyanın desteği ve coğrafyamızın satılmış siyasileri değil. Meydanlarda heyheylenip arka tarafta İsrail'le siyasi/iktisadi ilişkiler geliştiren marabalar da değil tek sebep... Bizlerin zayıf olması, hidayet ile gücü bir araya toplayan İslami bir yapının olmaması asıl sebep...

Bir diğer sebep ise bölgemizdeki tüm devlet ve örgütlerin, birbirine düşman olması. Neredeyse her biri direkt veya dolaylı bir diğeriyle savaşıyor. Suriye, Irak, Libya ve Yemen yerle bir oldu... Mısır, İran ve Türkiye ekonomik olarak çökmek üzere... Her üç ülkede de sistemi kuran yapılar birbiriyle savaş hâlinde, enerjilerini iç meselelere harcıyorlar.[4] Bölgede kendi başına varlık gösterebilecek hiçbir yapı kalmadı. Devletlerin ve yapıların ajandasında her türlü senaryo var. Bir tek İsrail yok... Elbette bu devlet ve örgütlerden İslami/tevhidi bir çıkış beklemiyoruz. Ancak ulusal, millî, iktisadi, siyasi olarak çöküyorlar... Bu planlı çökertmenin ardındaki motivasyon İsrail'in güvenliği. Batı yüz yıldır bölgeye yerleştirdiği karakolun, yani İsrail'in güvenliği için tüm bölgeyi ve yapıları çökertiyor, zayıflatıyor. Bunu dahi göremiyorlar. Bu manzaraya bakınca insanın aklına şu ayet geliyor:

"Allah kimi saptırmışsa onu hidayet edecek kimse yoktur. Onları azgınlıkları içinde bocalar bir hâlde bırakır."[5]

Bir Kurban Bayramı'nda Saddam'ı idam ettiler. Usame bin Ladin'i katledip cesedini denize attılar. Bağdadi'yi öldürüp "Her şey yolunda, yalnızca bir köpeğimiz yaralandı." dediler. Tüm dünyanın gözleri önünde Mursi'yi yavaş yavaş katlettiler. Şimdi gelin, bu dört isme bakın. Arap milliyetçisi Baasçı Saddam, Selefî Usame ve Bağdadi, İhvancı Mursi... Şayet başarılı olsalar bu listeye Erdoğan'ı da ekleyeceklerdi... Adamlar topyekûn coğrafyaya, İslam'a, insanlığa savaş açmışlar... Onlar için sufî, selefî, ihvancı, baasçı; Türk, Kürt, Peştun, Arap fark etmiyor. Kendini İslam'a nispet eden kim varsa vuruyorlar, aşağılıyorlar. Şimdi yine bir Ramazan'da, bayram arifesinde her yıl olduğu gibi Aksa'yı vuruyorlar... Hem de tüm dünyaya izleterek, İslam'ın değerlerini aşağılayarak... Onların başarısı bizi şuna ikna etmiş olmaları: Bu savaş topyekûn İslam'a, coğrafyaya ve insanlığa değil; bu savaş, yalnızca ...'ya açılmış bir savaş. Her yapı, boşluğa kendi adını yazıyor ve kendi dışındakilerin satılmış olduğuna inanıyor. Evet, emperyalist tuğyanın başarısı bu...

Daha önce de defalarca yazdım: Elbette mezkûr durum bizi "Hepimiz kardeşiz." gibi arabesk söylemlere savurmamalı. Zira İslam kardeşliği şer'i iman ve tevhid inancı üzere kurulur. Ancak itikadi hassasiyetimiz, gerçeği görmemize engel olmamalı. Neredeyse bir buçuk asırdır coğrafyada aynı oyun, aynı argüman ve aynı araçlarla sürdürülüyor. Ve biz görmüyoruz. Görmüyor oluşumuz, çok sinsi bir planla karşı karşıya olduğumuzdan değil, kör olmamızdan kaynaklanıyor. Vahyin göz açıcı basiretine, tarihin tecrübesine, çevremizde yaşananlara körüz. Her grup o kadar kendine odaklanmış ki kendisine bakmaktan etrafta olup biteni görmeye fırsat bulamıyor.

Bu konuyu çok yazdım, biliyorum. Her fırsatta da yeniden yazacağım. Sizden de şunu rica ediyorum: Bu girişin ana mesajını unutmayın, unutturmayın: Coğrafyamızda var olan savaş bir gruba, devlete veya mezhebe açılmış değil. Savaş; tüm İslam mensuplarına, coğrafyaya ve insanlığa açılmış bir savaş. Bu savaşı açan modern Haçlıların gözünde yalnızca iki grup var: Fiilen savaştıkları ve ileride savaşacakları; yani kurbanlar ve sırasını bekleyenler...

Soru: "Müslim ile müşrikin ateşi birbirini görmemeli." mealindeki hadis-i şerifi nasıl anlamalıyız Hocam, açıklar mısınız?

Cerir ibni Abdullah'tan (ra) rivayet edildiğine göre Allah Resûlü (sav) şöyle demiştir:

"Allah Resûlü (sav) Hasem Kabilesine bizi bir seriyye olarak gönderdi. Onlardan bazı kimseler secde ederek korundular. Böylece onları öldürmek daha da kolay oldu. Cerir dedi ki: 'Bu olay Allah Resûlü'ne (sav) ulaşınca onlar için yarım diyet ödenmesini emretti ve şöyle buyurdu: 'Ben müşrikler arasında ikamet eden her Müslim'den beriyim.' Ashâb: 'Neden Ey Allah'ın Resûlü?' diye sordular. O da şöyle cevap verdi: 'Müslim'le müşrik birbirinden o derece uzak olmalı ki ateşleri, (ışıkları) birbirini görmesin' ' "[6]

Rivayetten de anlaşılacağı gibi Allah Resûlü (sav) bir seriyye görevlendiriyor. Seriyye Hasemlilere doğru

4. Kastım, Türkiye'de FETÖ-AKP ve AKP-Muhalefet çekişmesi; İran'da Hamaney/Kasım Süleymani-Ruhani/Zarif çekişmesi; Mısır'da Sisi ve İhvan çekişmesi… Denebilir ki her ülkede siyasi çekişmeler var; Türkiye, Mısır ve İran'da siyasi çekişmeler yaşanması da normal… Evet, her ülkede siyasi çekişme var. Hatta dünyadaki en ilginç siyasi çekişmelerden biri de İsrail'de yaşanıyor. Ancak dünyanın hiçbir yerinde siyasi muhalefetler fırsat bulunca birbirini öldürüp hapsetmiyor, varlığını bir diğerinin yok olması üzerinden tanımlamıyor. En önemlisi, ülkesi açık saldırı altındayken düşmanla iş tutup ülkesini çökertmek için uğraşmıyor. Türkiye, İran ve Mısır'daki siyasi çekişmeyi dünyadaki benzerlerinden ayıran budur. Ve kanaatimce bu benzerlik tesadüf değil… Allah (cc) en doğrusunu bilir.

5. 7/A'râf, 186

6. Ebu Davud, 2645; Tirmizi, 1604

yola koyuluyor. Seriyyenin hedefindeki topraklarda Hasemlilerden olmayan Müslimler de var. İslam ordusuna bu durumu göstermek için secdeye kapanıyorlar. Secdeye varmaları kâr etmiyor; İslam ordusu Hasemli Müslimleri katlediyor. Neticede Allah Resûlü tam diyet ödenmesi gereken Hasemli Müslimlere yarım diyet ödüyor. Yarım diyet ödemesinin gerekçesini de, "Müşriklerin arasında ikamet eden Müslimlerden berîyim." sözüyle açıklıyor. Sahabenin, "Niçin?" sorusuna verdiği bu cevap, müşriklerle bir arada yaşama yasağının ölçüsünü belirliyor. Buna göre; onların ateşleri birbirini görmemelidir. Yani evlerinin birbirine mesafesinin, evde yanan ateşin görülmeyecek kadar olması gerektiğidir.[7]

Yüce Allah müminlere **"güvenli bir yurt"**, hicret edilebilecek bir İslam beldesi ihsan edebilir. Hicret etmeye **güç yetiren** her Müslim, bu beldeye hicret etmek zorundadır. Güvenli bir İslam yurduna hicret etmeye güç yetirdiği hâlde, müşriklerin arasında ikamet edenler suç işler; Müslimlere tanınmış bazı haklardan feragat etmiş olur. Hadisin delalet ettiği mezkûr anlama, birçok nas işaret eder:

"Size ne oluyor da (hicret etmeyen) münafıklar hakkında (onlar mümin mi kâfir mi diye tartışan) iki gruba bölünüyorsunuz? Oysa Allah onları kazandıklarından dolayı baş aşağı etmiştir. (Yoksa siz) Allah'ın saptırdığını hidayet etmek mi istiyorsunuz? Kimi de Allah saptırmışsa, sen onun için (bir kurtuluş) yolu bulamazsın. (O münafıklar) küfre girdikleri gibi sizin de küfre girmenizi ve onlarla eşit olmanızı isterler. Allah yolunda hicret edinceye kadar onlardan dost edinmeyin. (Hicret etmeye yanaşmaz) yüz çevirirlerse onları yakalayın ve bulduğunuz yerde öldürün. Onlardan ne bir dost ne de yardımcı edinin."[8]

Bu ayet, özürsüz hicret etmeyenlerin Müslimlerin gündeminde olmayacağını, onlara "yokmuş" gibi muamele edileceğini gösteriyor.

"Melekler, nefislerine zulmedenlerin canını aldığında: 'Nerede idiniz/hangi saftaydınız?' derler. Derler ki: 'Biz yeryüzünde (müşriklerin safında yer almak zorunda olan, çaresiz) mustazaflardık.' (Melekler:) 'Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!' derler. Bunların barınağı cehennemdir. Ne kötü bir yataktır o! Erkek, kadın ve çocuklardan mustazaf olup da (hicrete) hiçbir çare bulamayan ve yol bilmeyenler müstesna. Bunları Allah'ın affetmesi umulur. Allah (günahları affeden) Afuv, (günahları bağışlayan, örten ve günahların kötü akıbetinden kulu koruyan) Ğafûr'dur."[9]

Bu ayet, bir özrü olmaksızın hicret etmeyenlerin ikrah hakkından faydalanmadıklarını gösterir. Zira onlar zorla savaşa çıkarılmış ve öldürülmüşlerdir.[10] Buna rağmen ikrah altında gibi değil, suçlu günahkâr muamelesi görmüşlerdir.

"Şüphesiz ki iman edenler, hicret edenler, malları ve canlarıyla Allah yolunda cihad edenler ve (bunları yurtlarında) barındırıp yardım edenler, işte bunlar birbirlerinin dostudurlar. İman edip hicret etmeyenler ise, hicret edinceye kadar sizinle onlar arasında bir dostluk yoktur. Şayet din hususunda sizden yardım isterlerse, aranızda antlaşma bulunan bir topluluğun aleyhine olmadıkça onlara yardım etmelisiniz. Allah, yaptıklarınızı görendir."[11]

Bu ayet, bir özrü olmadığı hâlde hicret etmeyenlerin İslam devletinin yardımından mahrum olacağını, antlaşmalı kâfirlerin onlara tercih edildiğini gösterir.

Okuduğumuz naslar, güvenli bir hicret yurdu bulunmasına rağmen herhangi bir engeli olmadığı hâlde hicret etmeyenlerin birçok haktan mahrum olduğunu gösterir. Bunların başında da İslam devletinin yardımı ve Allah'ın müminlere tanıdığı ikrah özrü gelir. Ancak tüm bu naslar, hicret edebileceği "güvenli bir yurt olduğu" ve "bir özrü olmadığı" hâlde hicret etmeyenlere yöneliktir. Aksi hâlde Allah Resûlü'nün (sav) bizzat kendisi de on üç yıl boyunca Mekke'de müşriklerin arasında ikamet etmiştir. Onun öncesinde enbiyanın (as) büyük çoğunluğu da müşriklerin arasında ikamet etmek **zorunda** kalmış, gidip dağlarda bayırlarda yaşamaktansa şirk toplumu içinde kalıp onları İslam'a davet etmeyi tercih etmişlerdir.[12]

Dikkat etmemiz gereken bir diğer mesele de İslam topraklarında Müslimlerle bir arada yaşayan zimmilerdir. Bunlar Yahudi, Hristiyan ve diğer müşriklerdir. Zimmi,

7. Bu, hadisin zahirinden anlaşılan ilk anlamdır. Sözün söylenme nedeni de bu anlamı desteklemektedir. Şarihlerden Hattabi (rh) iki yan anlam daha zikretmiştir. İlki, Müslim ile kâfirin hükümlerinin aynı olmayacağı; ikincisi, Müslim'in müşrike benzememesi gerektiğidir. (bk. Avnu'l Ma'bûd, 2645 No.lu hadis şerhi) Şeriatın geneline baktığımızda her iki tefsir doğru olsa da, açıklama sadedinde olduğumuz hadisin zahirine uygun değildir. Allah (cc) en doğrusunu bilir.
8. 4/Nîsa, 88-89
9. 4/Nîsa, 97-99
10. Muhammed ibni Abdirrahman Ebu'l-Esved'den şöyle rivayet edilmiştir: "Medîne halkının bir ordu çıkarması kesinleşmişti. Ben de bu orduya yazılmıştım. Derken İbni Abbas'ın azatlı kölesi İkrime ile karşılaştım. Ona, orduya yazıldığımı haber verdim. İkrime, benim orduya katılmamı kesin bir dille yasakladı ve İbni Abbas'ın kendisine şöyle dediğini anlattı: Bazı Müslümanlar (imanlarını gizleyerek) müşriklerle birlikte (Mekke'de) kalmıştı. Allah Resûlü döneminde (yapılan Bedir savaşına katılarak) onların çok görünmesine neden olmuşlardı. Savaşta oklar atılıyordu. Bu oklar müşriklerin içinde bulunan Müslimlere isabet edip onları öldürüyordu. Bazen de onlar, savrulan kılıç darbeleriyle can veriyorlardı. Bunun üzerine Yüce Allah şu ayeti indirdi: 'Melekler, nefislerine zulmedenlerin canını aldığında: 'Nerede idiniz/hangi saftaydınız?' derler. Derler ki: 'Biz yeryüzünde (müşriklerin safında yer almak zorunda olan, çaresiz) mustazaflardık.' (Melekler:) 'Allah'ın arzı geniş değil miydi? Hicret etseydiniz ya!' derler.' " (4/Nîsa, 97) (Buhari, 4596)
11. 8/Enfâl, 72
12. Cevap içinde "güvenli bir hicret yurdu" vurgusu yapmamın özel bir nedeni vardır. Zira İslam tarihinde başta Hariciler olmak üzere birçok grup, etrafını çevirdiği toprak parçasının İslam yurdu olduğunu iddia etmiş, tüm Müslimleri hicret etmeye davet etmiştir. Ne ki bu yapay yurtlar birkaç yıl içinde, zalim sultanların saldırısıyla yıkılmış, insanlık dışı uygulamalarla yerle bir edilmiştir. Maalesef bu Harici ahlakı ilerleyen dönemlerde **Harici olmayan** topluluklar eliyle devam ettirilmiş; kimisi Avrupa'nın kimisi de savaş bölgelerinin göbeğinde hilafet ve İslam yurdu ilan ederek inananları hicrete davet etmiştir. Başta şeriattan sonra da tarihten ders almamanın neticesi olarak, tarih tekerrür etmiş, aynı akıbete maruz kalmışlardır.

O hâlde kendi felaketine koşar adım yürüyen şirk ve zulüm dünyasını kim durduracak? Arınanlar! Bu dün de böyleydi bugün de böyle… Ürettikleri içeriklere müşteri olup, yaktıkları ateşin izleyicileri olanlar, onların yaktığı ateşe odun taşıyan insanlar, o ateşi nasıl söndürsün?

vergisini (cizye) İslam devletine ödeyerek İslam topraklarında yaşayan gayrimüslimlere verilen isimdir.[13]

13. Bureyde ibni Husayb El-Eslemî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü bir orduya veya seriyyeye komutan atadığında, komutanın kendisi hakkındaki tavsiyesinde, Allah'tan korkmasını, yanındaki Müslimler hakkındaki tavsiyesinde ise onlara iyi davranmasını o komutana emrederdi. Bunun arkasından (orduya hitaben) şöyle buyururdu: 'Allah'ın adıyla, Allah yolunda savaşınız. Allah'ı inkâr eden kâfirlere karşı savaşınız. Savaşınız, ama ganimetlere ihanet etmeyiniz, verdiğiniz sözü çiğnemeyiniz, organları parçalayarak işkence etmeyiniz, çocukları öldürmeyiniz.'

Komutana hitaben şöyle devam ederdi: 'Müşriklerden düşmanınla karşılaştığında onları üç davranıştan birisine çağır. Bunlardan hangisine uyarlarsa onu kabul et. (Önce) onları İslam'a çağır, eğer çağrına uyarlarsa kabul et ve onlardan el çek.'

Bunun arkasından onları muhacirlerin (toplandığı) yurda/ülkeye göç etmeye çağır ve kendilerine şunu bildir: 'Eğer bunu yaparlarsa muhacirlerin lehine olan haklar kendileri için de tanınacaktır. Muhacirlerin üzerinde olan yükümlülükler kendileri için de geçerli olacaktır.'

Eğer oradan ayrılmayı kabul etmezlerse kendilerine şunu bildir: 'Müslimlerin şehir dışında yaşayanları (Müslimlerin bedevileri) gibi olurlar ve müminlerin üzerine geçerli olan Allah'ın hükümleri onların üzerlerine de geçerli olur. Savaşta elde edilen ganimetler ile savaşmaksızın elde edilen ganimetlerden onlar için bir hisse olmaz. Ancak Müslimlerle birlikte cihada katılmaları bunun dışında.'

Eğer onlar İslam'a girmeyi kabul etmezlerse o zaman onlardan cizye iste, eğer teklifine uyarlarsa kabul et ve onlardan el çek. Eğer onlar teklifine uymazlarsa Allah'tan yardım dile ve onlarla savaş.

Eğer bir kale halkını kuşatmış isen ve onlar da senden, Allah'ın ve Nebi'sinin güvencesini (zimmetini) istemişler ise Allah'ın ve Nebi'sinin güvencesini (zimmetini) onlara verme. Ancak kendinin ve arkadaşlarının güvencesini ver. Çünkü kendi güvencenizi ve arkadaşlarınızın güvencesini yerine getirmemeniz/çiğnemeniz Allah'ın ve Resûl'ünün güvencesini (zimmetini) yerine getirmemekten/çiğnemekten daha kolaydır.

Eğer bir kale halkını kuşatmış isen ve onlar da senden kendilerine, Allah'ın hükmünü/kararını uygulamanı isterlerse onlara Allah'ın hükmünü/kararını uygulamayı kabul etme, ancak kendi hükmünü/kararını uygulamayı kabul et. Çünkü onlar hakkında Allah'ın hükmüne/kararına isabet edip etmediğini bilemezsin.' " (Müslim, 1731)

Sahabe de Ehl-i Kitap dışındaki toplumlardan cizye almıştır:

Bekr ve Ziyâd birlikte Cübeyr ibni Hayye'nin şöyle dediğini rivayet etmişlerdir:

"Ömer bir ordu kurup bizi bu orduda görevlendirdi. Başımıza da komutan olarak Nu'mân ibni Mukarrin'i atadı. Biz sefere çıkıp düşman topraklarına girince Kisra'nın komutanlarından birisi kırk bin kişilik bir ordu ile bizi karşıladı. Bir tercüman kalkıp: 'İçinizden biri bizimle konuşsun!' dedi. Bunun üzerine Muğîre, 'İstediğini sor bakalım!' dedi. Tercüman da 'Siz kimsiniz, burada ne işiniz var?' dedi. Muğîre ona şöyle cevap verdi: 'Bizler Araplarız. Daha önce hiç düşünemeyeceğiniz kadar bedbaht, sıkıntılı ve çaresiz bir durumda idik. Açlıktan (nefesimiz kokuyordu) deriyi ve hurma çekirdeklerini gevip emerdik. Sırtımıza giydiğimiz hayvan postları idi. Üstelik ağaçlara ve taşlara tapan bir topluluktuk. Biz bu durumda iken göklerin ve yerlerin Rabbi -O'nun şânı pek yücedir, azametinin ululuğuna sınır yoktur- bize kendi içimizden, anasını ve babasını bildiğimiz bir Peygamber gönderdi. Peygamberimiz, Rabbimizin elçisi bize, siz sadece Allah'a ibadet eden kullar oluncaya veya kendi ellerinizle cizye verinceye kadar sizinle savaşmamızı emretti. Peygamberimiz bize Rabbimizden aldığı vahiy ile, bizden kim öldürülürse onun cennete gideceğini, orada eşi benzeri görülmemiş nimetler içinde olacağını ve sağ kalanların da sizin üzerinize hükümran olacaklarını, söyledi.' " (Buhari, 3159)

Fukahamızın bir kısmı Yahudi ve Hristiyanlar dışındaki toplumlardan alınan vergiyi cizye değil, bir süreliğine yapılan antlaşma olarak kabul etmek istemişlerdir. Ancak Allah Resûlü'nün ve sahabesinin uygulaması açıktır. Tevbe Suresi'nin 29. ayeti Ehl-i Kitap hakkında, Allah Resûlü'nün (sav) uygulaması ise diğer müşrikler hakkındadır. En sahih yol, tüm delillerle bir arada amel etmektir. Allah (cc) en doğrusunu bilir.

İslam, gayrimüslimlerin İslam beldesinde zimmi olarak yaşamasına müsaade etmiştir. Hâliyle her hâlükârda Müslim ile müşrikin ateşi birbirini görecektir. Demek ki bir bütün olarak şeriat, müşrik ile Müslim'in yan yana yaşamasını değil; Müslim'in, İslam devletiyle savaş hâlindeki müşriklerin egemenliğinde yaşamasını yasaklamıştır.

Buraya kadar yazdıklarımızdan şu noktaları çıkarabiliriz:

• Hadis, hicret edilebilecek güvenli bir İslam yurdu olduğu için söylenmiştir.

• Yasak mutlak değil; Müslim'in, harp hâlinde olduğu kâfirin egemenliğinde yaşamasına dairdir.

• Yasak, hicreti özrü olmaksızın terk edenler içindir.

• Nasların doğru anlaşılması için bir usule ihtiyaç vardır. Şöyle ki; İslam, bir bütündür. Onu doğru anlamanın yolu, naslara yönelik iki kaideyi gözetmektir:

– İlki, bir konu hakkında varid olan tüm nasları bir araya toplamak ve konu hakkındaki naslardan bir bütün olarak sonuç çıkarmaktır.

İmam Ahmed (rh) şöyle der: "Hadisin tüm yollarını toplamazsan anlayamazsın. (Çünkü) hadisin bir kısmı diğer kısımlarını tefsir eder."[14]

Ali ibni Medini (rh), "Bir babın tüm (rivayet) yolları toplanmadıkça (rivayetteki) hata açığa çıkmaz." der.[15]

– İkincisi de o nassı, bütün içinde diğer tüm naslarla ve nassın yaşandığı vakıayla birlikte ele almaktır. Zira şeriat bir bütündür; ancak bir bütün olarak tasavvur edildiğinde doğru anlaşılır. Şeriat, insan vücuduna benzetilebilir:[16] Kolumuz, vücudumuzun bir parçasıdır. Kol, vücut bütünlüğü içinde anlamlıdır. Onu bütünden kopardığımızda artık bir et parçasıdır ve hiçbir anlamı yoktur.

14. El-Cami li Ahlaki'r Ravi, 2/212
15. age.
16. Benzetme Şatibi'ye (rh) aittir. bk. El-İtisam, 2/62

Şeriatı yanlış anlamanın önemli sebeplerinden biri de konu hakkındaki nasları bir araya toplamamak veya nassı şeriatın bütününden ayrı ve müstakil düşünmek, parçacı bir yaklaşımla ele almaktır.

Ateşlerin birbirini görmesine dair hatırlatma!

Bugün, hicret edilecek güvenli bir İslam yurdu yoktur. Hâliyle hadisin hicrete delalet eden tehdidiyle mükellef değiliz. Bununla birlikte hadisin "ateşlerin birbirini görmemesi" kısmıyla ilgili şunu söylemek istiyoruz:

Ne yazık ki bugün ateş evimizin karşısında, göz mesafesinde değildir. Ateş, bizzat evimizin içinde, odalarımızın baş köşesinde, ceplerimizde, yataklarımızda yanmaktadır. Müşriklerin yaktığı ateş, dijital ekranlardan evlerimizi aydınlatmaktadır (!) Asıl dikkat edilmesi gereken konu budur. Yani, diyelim bir İslam yurduyla rızıklandık. Evlerimizi/Şehirlerimizi şirk ehlinden çok uzağa kurduk. Onların yaktığı ateş evlerimizde yanmaya devam ediyorsa, onlardan milyonlarca km uzakta olsak ne değişecek? Allah Resûlü'nün (sav) emrine uymuş mu olacağız? Evet, nassın zahirine bakarsak emre icabet etmiş olacağız. Nassın zahiriyle beraber ruhuna/maksadına/hikmetine baktığımızdaysa nassı çiğnemeye devam etmiş olacağız.

Bugün hamdolsun, dünyanın dört bir yanında küfre başkaldırı var. İnsanlık tarihinde benzeri az görülmüş bir bedel ödeniyor. Bunca emek, çile ve bedele rağmen, her meşrepten yapının itirafıyla, istenen seviyede yol alınmıyor. Bu acı gerçekliğin birçok nedeni var. Önemli nedenlerden biri de küresel/yerel tuğyana başkaldıranların evinde, cebinde, masasında... küfrün ateşinin parlıyor oluşudur. Henüz birer boş levhayken küfre teslim edilen çocukların zihninde/kalbinde küfrün yaktığı ateşin yanıyor olmasıdır. Onların ateşiyle (eğitimiyle) aydınlanan (!) kalpler/zihinler, onların ateşiyle (ürettiği dijital içerikle) beslenen zihinler/kalpler, karmakarışık oluyor. Zahiren ilerlese de mehter takımı gibi başladığı noktanın etrafında dönüp duruyor.

O hâlde kendi felaketine koşar adım yürüyen şirk ve zulüm dünyasını kim durduracak? Arınanlar! Bu dün de böyleydi bugün de böyle... Ürettikleri içeriklere müşteri olup, yaktıkları ateşin izleyicileri olanlar, onların yaktığı ateşe odun taşıyan insanlar, o ateşi nasıl söndürsün?

Soru: Hocam! "Din nasihattir." hadisini nasıl anlamalıyız? Nasihatten kastedilen, öğüt vermek midir?

Cerîr ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlüne namaz kılmak, zekât vermek ve her Müslime karşı nasihat etmek üzere biat ettim."[17]

Temîm Ed-Dârîy'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav), 'Din nasihattir.' dedi. Biz de 'Kimin için?' dedik. 'Allah için, Resûlü için, Müslimlerin liderleri için ve tüm Müslimler için.' dedi."[18]

Okuduğumuz hadislerden şunu anlıyoruz: Müslim'in Müslim üzerindeki haklarından biri de ona nasihat etmektir. Peki, nasihat nedir? Görebildiğim kadarıyla insanlar tarafından sıklıkla kullanılan ve çoğunlukla yanlış anlaşılan kavramlardan biridir nasihat. **Zira çoğumuz nasihatla öğüdü aynı anlamda kullanıyor ve birine "Yap!" ya da "Yapma!" dediğimizde ona nasihat ettiğimizi sanıyoruz.** Şunu belirtmeliyim ki; Arapça'da nasihat kavramını tek bir kelimeyle izah etmek mümkün değildir.[19] Zira nasihat bir kavramdır ve her kavram gibi içine derin anlamlar yüklenmiştir. Öyleyse bu kavrama biraz daha yakından bakalım:

Lugatta Nasihat

" 'N-s-h' kökü, iki şey arasındaki uyum ve o iki şeye yönelik ıslah anlamına gelir. Bunun aslı, terzi (Xayyat) anlamında nasihtir... Nush ve nasihat da bu anlamdan türemiştir; manası, aldatmanın zıddıdır (samimiyettir)... Amel samimi/ihlaslı olmakla vasfedildiğinde ona 'nasihat' denir. 'Nasuh Tevbe' kavramı da bu anlamdadır. Âdeta o tevbede hiçbir delik, yırtık yoktur; (tevbenin tüm afetlerinden arınmıştır ve) sahihtir/sağlamdır. Develeri sulayıp susuzluğunu giderene, 'Deveye nasihat etti.' denir. Balı kovandan sağıp özünü elde edene 'Bal nasihatçisi' denir..."[20]

Bir başka âlim, Kur'ân kavramı olan nasihati şöyle açıklar:

"نصح muhatabın yararına olan bir işi veya sözü araştırıp bulmaktır. Bu konuda Yüce Allah şöyle buyurur:

فَتَوَلّٰى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا قَوْمِ لَقَدْ اَبْلَغْتُكُمْ رِسَالَةَ رَبّ۪ي
وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلٰكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِح۪ينَ

'(Salih) onlardan yüz çevirdi ve: 'Ey kavmim! Andolsun, size Rabbimin mesajını ilettim ve size nasihat ettim. Fakat siz nasihat edenleri sevmiyorsunuz.' dedi.'[21]

وَقَاسَمَهُمَٓا اِنّ۪ي لَكُمَا لَمِنَ النَّاصِح۪ينَۙ

'Ve: 'Şüphesiz ki ben, sizin iyiliğinizi istiyorum/size nasihat veriyorum.' diye o ikisine yemin etti.'[22]

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْح۪ٓي اِنْ اَرَدْتُ اَنْ اَنْصَحَ لَكُمْ اِنْ كَانَ
اللّٰهُ يُر۪يدُ اَنْ يُغْوِيَكُمْۜ هُوَ رَبُّكُمْ وَاِلَيْهِ تُرْجَعُونَۜ

17. Buhari, 57; Müslim, 56

18. Müslim, 55
19. bk. Fethu'l Bârî, 57 No.lu hadis şerhi, Hattabi'den naklen
20. bk. Mu'cem Mekayisu'l Luğa, n-s-h maddesi
21. 7/A'râf, 79
22. 7/A'râf, 21

Görebildiğim kadarıyla insanlar tarafından sıklıkla kullanılan ve çoğunlukla yanlış anlaşılan kavramlardan biridir nasihat. Zira çoğumuz nasihat ile öğüdü aynı anlamda kullanıyor ve birine "Yap!" ya da "Yapma!" dediğimizde ona nasihat ettiğimizi sanıyoruz.

'Şayet Allah sizi saptırmak istemişse, ben size nasihat etmek istesem de nasihatimin size bir faydası olmaz. O, sizin Rabbinizdir ve O'na döndürüleceksiniz.'[23]

Bu نصحت له الود 'Ona tertemiz bir sevgi besledim' sözünden alınmadır. Onun için ناصح العسل deyimi de balın en saf olanıdır.

Ya da, نصحت الجلد sözünden alınmıştır ki, 'Deriyi diktim' demektir. Buna bağlı olarak da ناصح terzi, نصاح ise ipliktir.

Bu konuda Yüce Allah şöyle buyuruyor:

يَٓا اَيُّهَا الَّذٖينَ اٰمَنُوا تُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًاۜ

'Ey iman edenler! Allah'a nasuh bir tevbeyle (günaha dönmeme azmiyle) tevbe edin.'[24]

Bu, işaret edilen iki anlamdan biriyle yorumlanabilir. Bunlar da ya ihlas (samimiyet) ya da ihkam (sağlamlaştırma)dır.

Bir kişinin sıfatı olarak çokça samimi olan kişi anlamında ki نصوح ve نصاح formları tıpkı ذهوب ve ذهاب formları gibidir.

Bu bağlamda şair şöyle der:

احببت حبا خالطته نصاحة

'İçtenlikle yoğurduğum bir sevgiyle sevdim.' "[25]

Bu açıklamalardan sonra bir vahiy kavramı olan nasihatin lugatta şu anlamlara geldiğini söyleyebiliriz:

- İhlas, samimiyet, dürüstlük, aldatmamak
- Uyum
- Islah etmek, faydalı olmak
- Eksiğini gidermek, yırtığını dikmek
- Saflaştırmak, özünü posasından ayırmak
- Maddi manevi susuzluğu gidermek

23. 11/Hûd, 34
24. 66/Tahrîm, 8
25. El-Mufredât Fî Ğarîbi'l Kur'ân, Râğıp El-İsfahânî, n-s-h Maddesi Türkçesi için bk. Müfredat, Çıra Yayınları, s. 1061

Kur'ân, sünnet ve sahabe örfünde de nasihat kavramı çok geniş anlamlarda kullanılmıştır:

- Tevhide davet etmek, uyarmak

"Size Rabbimin risaletini/mesajlarını iletiyorum ve ben sizin için güvenilir bir nasihatçiyim."[26]

- Samimi ve sağlam tevbe etmek

"Ey iman edenler! Allah'a nasuh bir tevbeyle (günaha dönmeme azmiyle) tevbe edin. Umulur ki Rabbiniz, kusurlarınızı örter ve sizi altından ırmaklar akan cennetlere sokar. O gün Allah, Nebi'yi ve beraberindeki müminleri rezil etmeyecektir. Onların nuru önlerinde koşup (parıldar). Sağlarından (amel defterlerini almışlardır). Derler ki: 'Rabbimiz! Nurumuzu tamamla, günahlarımızı bağışla. Çünkü sen, her şeye kadîr olansın.' "[27]

- Dost edinmek

Cerîr ibni Abdullah'tan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Ben Allah Resûlüne, 'Ey Allah'ın Resûlü bana (biatım hakkında) şart koş!' dedim. (Bana), 'Allah'a ibadet edersin O'na hiçbir şeyi ortak koşmazsın. Vakti belirlenmiş namazlarını kılar, farz kılınmış zekâtı verirsin. Müslimlere nasihat eder, kafirlerden beri/uzak olursun.' dedi."[28]

Hadiste Allah Resûlü (sav) Müslim'e nasihat ile kâfirden beraati zıt anlamlı olarak kullanmıştır. Bu da nasihat ile beraatin zıt anlamlı olduğunu gösterir; ki o da dostluktur, yani vela.

- Öğüt vermek, yol göstermek

Ziyâd ibni Alâka'dan (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

"Muğîre ibni Şu'be'nin vefat ettiği gün Cerir ibni

26. 7/A'râf, 68; Ayrıca bk. 7/A'râf, 21, 79; 11/Hûd 34.
27. 66/Tahrîm, 8

Selefin nasuh tevbeyle ilgili açıklamaları derlendiğinde samimi bir niyet ve günahtan uzak, sağlam bir tevbe anlamı ortaya çıkar:

- Tevbeden sonra günaha dönmemek (Ömer ibni Hattab (ra), Abdullah ibni Abbas (ra), Mücahid (rh), Hasan-ı Basri (rh) ve Dahhak'tan (rh) naklen)

- Sadık ve samimi tevbe (Katade'den (rh) naklen)

- Nefsinize öğüt verdiğiniz tevbe (Said ibni Müseyyeb'den (rh) naklen)

- Kabul olmayacağına dair endişe, kabul olmasına dair umut ve taatlere devamla birlikte olan tevbe (Said ibni Cubeyr'den naklen) bk. Mevsuatu't Tefsiri'l Me'sur, 22/42-45, 66/Tahrîm Suresi, 8. ayetin tefsiri

28. Ahmed, 19153

Nasihat adabını bilmeyen insan çoğu zaman nasihatle hem kendine hem muhatabına zarar verir. Bir başkasına karşı içinde biriktirdiği öfke, kıskançlık ve hoşnutsuzluğu kusmayı nasihat zanneder. Böylece içinde beslediği çirkin duygulara, Müslim kardeşine -nasihat adı altında- eziyet günahını ekler. Muhatabına zarar vermesi ise; onun şevkini kırması, yanlış yola sevk etmesi, daha iyiye teşvik adı altında mevcut hayırdan alıkoymasıdır…

Abdullah'ın kalkıp (minbere çıkarak) Allah'a hamd ve senada bulunduktan sonra şöyle dediğini işittim:

'Yalnızca Allah'tan korkun, O'nun (cc) hiçbir ortağı yoktur. (Yeni) İdareciniz gelinceye kadar ağırbaşlı ve sakin olun. O size şimdi gelecektir.'

Daha sonra şunları söyledi:

'(Vefat etmiş olan) İdareciniz (Muğîre ibni Şu'be) için (Allah'tan) af talep ediniz. Çünkü o affetmeyi severdi.' Sonra da şunları ilave etti:

'Ben Nebi'nin (sav) yanına gelerek, 'Sana İslâm üzere biat ediyorum.' dedim. O da bana her Müslime nasihat etmeyi şart koştu, ben de ona bu şart üzere biat ettim. Bu mescidin Rabbi'ne yemin ederim ki ben size karşı nasihat ediciyim.'

Daha sonra (Allah'tan) bağışlanma diledi ve minberden indi."[29]

Hadisin ravilerinden Cerir (ra), yeni atanan yönetici gelene dek sükûnet ve vakar içinde beklemeyi hatırlatmış, bu fiilini de Allah Resûlü'ne (sav) verdiği "her Müslim'e nasihat" sözüyle ilişkilendirmiştir.

- Ticarette güvenilirlik, aldatmamak

Taberani'nin (rh) naklettiğine göre, hadisin ravisi Cerir (ra), çalışanı aracılığıyla 300 dirheme bir at satın alır. Atın sahibine gelir, "Senin atın 300 dirhemden daha hayırlıdır/değerlidir." der. Böylece aralarında ikinci kez pazarlık başlar ve atın sahibi yüz yüz arttırmasına rağmen Cerir (ra) razı olmaz. Satıcı 800 dirhem teklif ettiğinde kabul eder ve satış gerçekleşir. Bu tutumunu da "Ben Allah Resûlü'ne (sav), her Müslim'e nasihat etmek için biat ettim." sözüyle izah eder.[30] Yani bir Müslim'in malını ederinden az almamayı, nasihat kabul eder.

Kur'ân, sünnet ve sahabe kullanımından özetle nasihat, şu kavramların her biriyle tanımlanabilir: Samimiyet, dostluk, hayırlı işler yapmak, faydalı olmak, zararlı davranışlardan uzak durmak. İslam âlimleri de Müslim'in Müslim'e nasihatini en geniş anlamıyla açıklar, nasihati öğüde indirgemez:

"Müslümlerin avamına/geneline nasihat etmeye gelince -ki onlar yönetici olanların dışındaki kimselerdir-; onların dünyadaki ve ahiretteki maslahatları için onları irşad etmek, dinlerinde bilmedikleri şeyleri onlara öğretip onlardan eziyeti kaldırmak, bu konuda onlara söz ve fiil ile yardım etmek, avretlerini örtmek, ihtiyaçlarını karşılamak, kendilerine zarar veren şeyleri onlardan def etmek, onlara faydalı olan şeyleri elde etmek, onlara iyiliği emretmek, onları kötülükten rıfk ve ihlas ile nehyetmek, onlara karşı şefkatli olmak, büyüklerine saygı göstermek, küçüklerine merhamet etmek, onlara vakitlerine dikkat ederek güzel öğütte bulunmak, onları aldatmayı ve onlara hased etmeyi terk etmek, kendi nefsi için istediği bir hayrı onlar için de istemek, kendi nefsi için istemediği bir kötülüğü onlar için de istememek, onların mallarını, ırzlarını ve bunların dışındaki hallerini sözle ve fiille savunmak, onları, zikrettiğimiz bütün bu nasihat çeşitleri ile ahlaklanmaya onları teşvik etmek ve onların taatlere olan isteklerini canlandırmak. Muhakkak ki selefte -Allah onlardan razı olsun- nasihatin kendisini dünyasına zarar vermeye kadar götürdüğü kimseler olmuştur. Allah en doğrusunu bilir."[31]

"Müslimlere Nasihat

Kendisi için istediği şeyleri onlar için de istemek, kendisi için hoşlanmadığı şeylerden onlar için de hoşlanmamak. Onlara karşı şefkatli olmak, küçüklerine karşı merhamet ve büyüklerine karşı saygı göstermek. Onların acılarına üzülüp onların sevinçleriyle sevinmek. İsterse onların sevinci fiyatların düşük, işlerin kesat olması gibi kendi zararına olsun.

Genel olarak Müslimlere zarar veren şeylere üzülmek. Onların iyilik, dirlik ve nimetlerinin devamını istemek. Düşmanlarına galip gelmelerini, her türlü kötülük ve ezadan kurtulmalarını arzulamak."[32]

Bir insana salt öğüt vermek nasihat değildir. Öğüt, nasihatin yalnızca bir çeşididir ve ancak samimiyet, dostluk, kardeşlik, hayrı ulaştırma ve zararı defetme amacıyla olursa nasihattir. Karşısındakini küçük düşürmek, üstünlük taslamak, zarar vermek, ayıbını

29. Buhari, 58
30. bk. Tuhfetu'l Ehvezî, 1925-26 No.lu hadis şerhi

31. El-Minhâc, 55 No.lu hadis şerhi
32. Câmiu'l Ulûm ve'l Hikem, s. 80
Türkçesi için bk. Hadislerle İlim ve Hikmet, İbni Receb El- Hanbelî, Semerkand Yayınları, 1/262

açıklamak… şeklinde olursa bu davranışın adı nasihat olmaz…[33]

Öyleyse; bir insan Müslim kardeşlerine nasih olmak istiyorsa önce kalbini yoklasın. O kardeşine karşı sevgi, kardeşlik, onun iyiliğini istemek gibi duygulara sahip midir? Nasihatin birinci adımı kalplerin kardeşe yönelik arınması, arı duru olmasıdır. Pak olmayan bir kalbin sahibi nasih olamaz.

Müslim kardeşine nasihat etmek isteyen kişi ona dua etsin. Bir insanın samimiyette zirve hâli, gıyabında kardeşine dua etmektir. Konuşmayı herkes becerir; zira konuşan, çoğu zaman nefsini tatmin etmek için konuşur da bunu Allah için nasihat zanneder. Gıyapta duaysa, kul ile Rabbi arasındadır. İhlasın ve samimiyetin zirvesidir.

Müslim kardeşine nasihat etmek isteyen kişi, nefsini ve dilini kontrol etsin: Gıybet, yalan söyleme, olmadığı gibi görünme, laf taşıma gibi samimiyeti zedeleyen, aldatma ahlakına dâhil olan ve kardeşine zarar veren amelleri var mıdır? Şayet varsa, başkasına nasihat etmeden diline nasihat etsin. Hiç şüphesiz daha hayırlı bir iş yapmış olacaktır. Zira aldatan, nasihatçi olamaz.

Tüm bunlardan sonra illa sözlü nasihat etmek isteyen kişi şunu sorsun: Nasihat, kardeşine bir iyiliği ulaştırmak, ondan bir zararı defetmektir. Acaba bu işi benden daha iyi yapacak biri var mı? Kırmadan, dökmeden, sorunu yerinde tespit edecek, çözüm üretecek, yaptığı nasihatin sonucunu takip edebilecek bir insan var mı? Gaye nasihatse ve nasihat daha iyiyi kardeşine ulaştırmaksa hikmet ehli bunu daha iyi yapacaktır. Şayet daha iyi birileri varsa nasihat onlara havale edilmelidir. Ki İslam nezdinde bir hayrı yapanla ona aracı olan arasında fark yoktur.[34]

Nasihat Adabını Bilmemek

Nasihat adabını bilmeyen insan çoğu zaman nasihatle hem kendine hem muhatabına zarar verir. Bir başkasına karşı içinde biriktirdiği öfke, kıskançlık ve hoşnutsuzluğu kusmayı nasihat zanneder. Böylece içinde beslediği çirkin duygulara, Müslim kardeşine -nasihat adı altında- eziyet günahını ekler. Muhatabına zarar vermesi ise; onun şevkini kırması, yanlış yola sevk etmesi, daha iyiye teşvik adı altında mevcut hayırdan alıkoymasıdır…

Örneğin yeni bir kardeşimiz Kur'ân öğreniyor, bir harfi yanlış nutkediyordur. Kendini nasihatçi zanneden bir diğeri, o harfi yanlış okumanın zararlarını sıralıyor, akabinde bir şehir efsanesini de ekliyor: Bazı yerlerini yanlış okuyan kişi küfre kadar gidebilir. Fetvasını da verdikten sonra, muhatabı ortada bırakıyor. Ne şevk kalıyor geriye ne de azim… Oysa ne yapmalıydı? O kişinin hocasına ulaşmalı, fark ettiği eksikliği izah etmeliydi. Çünkü o şahsın hocası bir program dâhilinde öğrencisinin hatasını tashih ediyor olabilir. Bazı hataları zamana yaymış olabilir… Bu nasihat adı altında yapılan gereksiz müdahale kardeşin şevkini kırması yanında, hocaya da haksızlıktır. Çünkü bir başkasının alanına müdahale etmektir. Şayet o kardeşimizin bir hocası yok ve kendi kendine öğreniyorsa ne yapmalıydı? Önce onu takdir etmeli, azminden dolayı kutlamalıydı. Sonra "İstersen daha hızlı mesafe kat etmen için sana yardımcı olabilirim, böylece benim de ecir almama vesile olursun." gibi kalp ısındıran teşvik edici sözler söylemeliydi. Bu da nasihatin ta kendisidir.

Evet, ben yanlış nasihatçiler yüzünden gençliği kararan nice insan biliyorum. Genç üç yıldır hafızlık yapıyor, bitirmesine ramak kalmış. Biri çıkıp o gence Arapça öğrenmenin önemini anlatıyor, zihnini bulandırıyor. Gencin üç yıllık emeğini zayi ediyor. Sonra o genç hafızlığa dönüyor belki; ama ne eski şevk kalmış ne de geçmişi toparlayacak hafıza… Hem Arapça'dan hem hafızlıktan oluyor…

Özellikle cemaatsel çalışmalarda insanlarla bir program dâhilinde ilgilenilir. Öncelikler şahsın durumuna, İslami/kulluk sorunlarına göre belirlenir. Süreci bilmeden yapılan müdahaleler, nasihat olmaktan ziyade eğitim sürecini baltalar. Tecrübeyle sabittir ki bu tarz müdahalelerin zararı faydasından çok olur. Ve tüm bunlardan daha kesin olan şudur ki; önü arkası hesaplanmamış hiçbir konuşma nasihat değil, gevezeliktir. Herkes geveze olabilir, ama herkes nasihatçi olamaz. Unutmayalım; din nasihattir, gevezelik değil!

33. İslam âlimleri nasihat ile kınama/ayıplama arasındaki farkı ortaya koymak için özel çaba harcamıştır. (El-Farku Beyne'n Nasîhati ve't Te'yîr)

(Türkçesi için bk. Üç Risale, Nasihat ile Kınama Arasındaki Fark, İbni Receb El- Hanbelî, Neda Yayınları)

34. "Kim güzel bir aracılıkta bulunursa (aracılık ettiği hayırdan) onun da nasibi olur. Kim de kötü bir aracılık ederse (aracılık ettiği kötülükten) onun da payı olur. Allah her şeyin üzerinde (güç sahibi, koruyucu, gözetleyici, rızık veren) Mukît'tir." (4/Nîsa, 85)

Ebu Mes'ud El-Ensarî'den (ra) şöyle rivayet edilmiştir:

'Bir adam Nebi'ye (sav) geldi ve şöyle dedi: 'Bineğim yok oldu, bana binek versen.' (Allah Resûlü), 'Verebileceğim bir bineğim yok' dedi. Derken başka bir adam, 'Ey Allah'ın Resûlü, ona binek verebilecek birisini kendisine gösterebilirim' dedi. Bunun üzerine Allah Resûlü (sav), 'Kim bir hayrı/iyiliği gösterirse ona da bunu yapanın sevabı kadar sevap verilir.' dedi." (Müslim, 1893)

İSLÂM İLE MÜSLÜMANLIK AYNI ŞEY Mİ?

Feriduddîn AYDIN
feriduddinaydin@tevhiddergisi.org

İSLÂM'DA VE MÜSLÜMANLIKTA MA'RİFETULLAH

Tasavvufçularla İslâm âlimleri arasında, "Ma'rifetullah" kavramı hakkında sergilenen -birbirine aykırı- yaklaşımlar, esasen din farkından kaynaklanmıştır.

Ma'rifetullah: (Ma'rifet) ve (Allah) kelimelerinden oluşan Arapça bir isim tamlamasıdır. Ma'rifet (مَعْرِفَة) kelimesi, Arapça (عَرَفَ - يَعْرِفُ) kök fiilinden türetilmiş bir masdardır.[1] Türkçeye, bazen (bilmek) diye tercüme edilmiştir. Bu çeviri pek isabetli değildir. Çünkü (bilmek) kelimesinin Arapça tam karşılığı "ilim / عِلْم"dir. Nitekim Arapça klasik ders kitaplarının çoğu "bilmiş ol ki" anlamına gelen (اِعْلَمْ) emriyle başlar. Bunun yerine -bilindiği kadar- hiçbir kitap (اِعْرِفْ) diye bir emirle başlatılmamıştır. Bu da kanıtlamaktadır ki ma'rifetin Türkçe doğru karşılığı (bilmek değil), tanımaktır. Gerçi Arapların yozlaşmış "sokak dilinde" örneğin; "عَرَفْتُ مَا قَصَدْتَ" (maksadını bildim, anladım) şeklinde yaygın kullanımlar var ise de fasih (edebî) Arapçada bu cümle "عَلِمْتُ مَا قَصَدْتَ" şeklinde ifade edilir. Doğrusu da budur. Dolayısıyla "Ma'rifetullah" tabirini Türkçeye: "Allah'ı tanımak" şeklinde çevirmek daha isabetlidir. Bununla beraber, **"Allah'ı bilmek"** şeklinde de çevrilmesi yanlış değildir.

"Allah'ı tanıma" ya da "Allah'ı bilme" kavramına gelince bunun üzerinde en çok tasavvufçular durmuştur. Onu kendilerince çeşitli ifade ve üslûplarla tanımlamış, (sözde) Allah Teâlâ'yı tanımak ya da O'nu bilmek için birçok kural koymuş, uzun ve dolambaçlı açıklamalarda bulunmuşlardır. Onların yaptığı bu tanımlama ve açıklamalar, İslâm âlimlerinin bu kavram hakkındaki izahlarından tamamen farklıdır. Bunun nedeni ise açıktır: Tasavvufçular -din olarak kabul ettikleri- **Müslümanlığa** göre kanaatlerini açıklamışlardır; İslâm âlimleri ise -hiç kuşkusuz- **İslâm**'a mensup oldukları için –Kitap ve Sünnetin sınırları içinde kalarak- Allah'ı (cc) bilmeyi ve O'nu tanımayı izah etmeye çalışmışlardır. Sonuç olarak vurgulamak gerekir ki; Tasavvufçularla İslâm âlimleri arasında, "Ma'rifetullah" kavramı hakkında sergilenen -birbirine aykırı- yaklaşımlar, esasen din farkından kaynaklanmıştır. Nitekim başta "Ma'rifetullah" olmak üzere birçok mistik sorun yüzünden, tarih boyunca bu iki grup arasında kavga eksik olmamış, çıkan olaylar "Medrese-Tekke çatışmaları" ve benzer adlar altında kitaplara konu olmuş, derin izlerle tarihe

1. Bu masdarın çeşitli türevleri Kur'ân-ı Kerîm'de yer almaktadır. Örnekler:
   عرفوا: 2/Bakara, 89; 5/Mâide, 83
   عَرَّفَ: 66/Tahrîm, 3
   يَعرِفُ: 55/Rahmân, 41
   تَعرِفُ: 22/Hac, 72; 83/Mutaffifîn, 24
   يعرفون: 2/Bakara, 146; 6/En'âm, 20; 7/A'râf, 46; 16/Nahl, 83
   تعرفهم: 2/Bakara, 173

İşte bütünlükten yoksun olduğu için Müslümanlık, -tâ başta- ölü bir din olarak doğmuştur. Yüzyıllardır İslâm'ın boyasıyla sergilenen bu dinin, nihayet günümüzde bütünlükten yoksun bir şablon olduğu ortaya çıkmış, maskesi düşmüş ve karanlık içyüzü gözler önüne serilmiş bulunmaktadır.

geçmiştir. Bu alandaki önemli çalışmalardan biri de **Ali Fuat BİLKAN**[2] tarafından yazılan "Fakihler ve Sofuların Kavgası" adlı kitaptır. Ancak bu kavga ve benzerleri, aslında (fakihlerle sofulardan çok) **Müslimlerle Müslümanlar** arasında cereyan etmiştir. Açıkçası; İslâm tarihinin ilk dört yüz yılından sonra -toplumda- başlayan ve günümüze kadar devam eden dinî ihtilâflar ve itikad çatışmaları, gerçekte **İslâm** ile **Müslümanlık** arasındaki savaşlardan başka bir şey değildir. Bu savaşlar, genel anlamda "tevhid" ile "politeizm" -ya da başka bir ifade ile- "iman" ile "küfür" arasında cereyan etmiştir.

Bu münasebetle ilâve edelim ki; "Kur'ân ve Sünnet çerçevesi içinde tanımlanan **imânî anlamdaki ma'rifetullah**"[3] ile "tarikatçılık jargonuna göre tanımlanan **spekülatif ma'rifetullah**" arasında hiçbir benzerlik ve hiçbir ilişki yoktur.

Büyük bir talihsizlik eseri olarak -yüzyıllardır- hem **İslâm** ile **Müslümanlık** hem de tasavvufçular ile âlimler, birbirinden ayırt edilememektedir. Onun için -birçok meselede olduğu gibi- bu konuda da sürekli bir inanç ve düşünce karmaşası yaşanmıştır. Bu yüzden büyük fitneler kopmuş, kanlar dökülmüştür. İslâm Ümmetinin çöküşünde derin etkisi bulunan bu düşünce ve inanç kaosu; aslında hem -Müslümanlık dininin bağlıları olan- **Müslümanların**, hem de -İslâm'ın bağlısı olan- **Müslimlerin**, asırlar boyunca aynı terminolojiyi kullanmalarından kaynaklanmıştır. Aksine Müslümanlar, -1000 yıl önce İslâm'dan yollarını ayırırlarken- eğer örneğin Hristiyanlar, Yahudîler ya da Budistler gibi kendilerine özgü bir terminoloji geliştirmiş olsalardı, belki günümüzdeki bu din ve düşünce anarşisi yaşanmayacak ve İslâm Dünyasını perişan eden din ve mezhep savaşları cereyan etmeyecekti.

* * *

İslâm âlimleri, "Akâid" ya da "İman Esasları" ve benzer isimler altında kaleme aldıkları eserlerinde "Allah Teâlâ'yı tanımayı", özet olarak şöyle açıklamışlardır:

Kişi, eğer Müslim olduğunu ikrar ediyorsa onun, Allah'ı (cc) tanıdığı var sayılır. Kur'ân ve Sünnetten öğrendiği sıfatlarıyla, isimleriyle ve kâinat tablosunda seyrettiği muhteşem eserleriyle Yüce Yaratıcıyı mü'min kişi, aslında kolayca tanır. Bilgi ve eğitim seviyesi ne olursa olsun, kendisine bahşedilmiş olan temiz fıtrattan hareketle o, Rabbini tanımayı başarır. Onun, Allah'ı tanıyan bir mü'min olduğu ise ancak kendi ikrarı ile anlaşılır.

Kişinin, **mü'min** ve **Müslim** sayılabilmesi için onun; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, elçilerine, ahiret hayatına, kadere (yani, hayrın ve şerrin Allah tarafından yaratıldığına) kesinlikle iman etmiş olması gerekir. Ancak oldukça özetlenmiş olan bu imanın (Kur'ân ve Sünnetin bütünlüğü içinde) gerçekleşmiş olması şarttır. Aksine kişi; -Allah'a, meleklerine, kitaplarına, elçilerine, ahiret hayatına ve kadere kesinlikle inanmış olsa bile- eğer onun bu inancı (Kur'ân ve Sünnetin bütünlüğü içinde) gerçekleşmemiş ise bu kimse, -İslâm'ın inanç esaslarına göre- **mü'min** ve **Müslim** sayılmaz; o, artık başka bir dinin mensubudur veya değildir. Onun (bütünlükten yoksun olan) bu inancı yüzünden de Allah Teâlâ'yı tanımadığı var sayılır. İşte Hristiyan'ı, Yahudi'yi ve Müslüman'ı, **Müslim-Mü'min** kişiden ayıran bu kuraldır.

Bu hassas noktanın çok daha açık şekilde anlaşılabilmesi için burada "bütünlük" kavramı üzerinde durmak hayati önem taşımaktadır. Çünkü bütünlüğün gerçekleşmediği her yerde ve her şeyde kaos hâkimdir. Bütünlük kazanamamış bir varlık, bir yapı, bir düşünce, bir kurum, bir tasarı ya da bir kurgu -muhteşem ve mükemmel gözükse bile- eksiktir, sakattır. Bütünlüğü sağlanmamış bir bilgi, insanı uğraştırır; yanlış hedeflere yöneltir; zaman kaybına, dolayısıyla strese neden olur ve yarardan çok zarar verir. "Yarım hekim candan eder, yarım hoca dinden eder." atasözü, bütünlükten yoksun bilginin tehlikesini en veciz bir ifadeyle dile getirmektedir. İşte bütünlükten yoksun olduğu için **Müslümanlık**, -tâ başta- ölü bir din olarak doğmuştur. Yüzyıllardır İslâm'ın boyasıyla sergilenen bu dinin, nihayet günümüzde bütünlükten yoksun bir şablon olduğu ortaya çıkmış, maskesi düşmüş ve karanlık içyüzü gözler önüne serilmiş bulunmaktadır.

---

2. Fakihler ve Sofuların Kavgası, Ali Fuat Bilkan, İletişim Yayınları, İstanbul 2016
3. Bu doğrultudaki ma'rifetullah konusunda, Kur'ân ve Sünnette birçok açıklamalar vardır. Özellikle Kur'ân'daki işaretler, soru cümlesi olarak inen ayetlerde daha çok göze çarpmaktadır. Örneğin A'râf Suresi, 185. Ayet; Enbiya Suresi, 30. Ayet ve Yasîn Suresi, 77. Ayet bunlardan birkaçıdır.

Sonsuz kurtuluşun ve sınırsız mutlulukların kaynağı olarak Allah Teâlâ'nın insanlığa gönderdiği Yüce İslâm'a gelince o, eşsiz bir bütünlüğe sahiptir. Çünkü İslâm, -"Tevqîfiye" sistemi üzerine oturtulan- olağanüstü bir disipline dayalı, evrensel bir hayat nizamıdır. Ancak ondaki bu bütünlük, o kadar hassas bir dengeye dayanmaktadır ki o, -bir tek tuğlası yuvasından çekildiği takdirde tamamı yerle bir olacak- muhteşem bir saraya benzetilebilir. Nitekim bu ilâhî nizam, -işte bu yüzden- ancak mîlâdî 622-661 yılları arasında -sadece 39,5 yıl kadar- uygulanabilmiştir. Ondan sonra -dramatik bir sonla- geri dönüşsüz olarak tarihin sahnesinden çekilmiştir. İslâm'ın bu çok önemli ve çok duyarlı niteliğini öğrenen düşmanları, zamanın akışı içinde -tasavvufçuluk, tarikatçılık, evliyacılık, kerametçilik, tekkecilik, türbecilik, mevlitçilik, kandilcilik, muskacılık, büyücülük, üfürükçülük ve dincilik- gibi türlü yobazlık hileleriyle onun, bütün evrensel değerlerini mistikleştirmiş, onu camiye ve mezarlığa hapsetmiş, disiplinini altüst ederek aslından uzaklaştırmışlardır. Ondan sonra içi boşaltılan İslâm'ın adı kullanılarak -başta intikam olmak üzere, çeşitli nedenlerle- irili ufaklı birçok din üretilmiştir.[4] Bu yapay dinler arasında özellikle **Müslümanlık**, Uzakdoğu'dan Balkanlar'a kadar çok geniş bir alana yayılma imkânını bulmuştur. Ortadoğulu halklar tarafından âdeta kuluçkaya yatırılan bu karanlık dinin bünyesinde, ilk önce "Türk Tasavvufu" adı altında gizemli, mitolojik ve yanıltıcı bir mistik felsefe geliştirilmiş, daha sonra bu -çok tanrılı yıkıcı- felsefeden zamanla yüzlerce tarikat, efsane, mit, bid'at ve hurâfe türetmiştir.

Tasavvufçular tarafından -Müslümanca yorumlanarak- çarpıtılmış olan İslâm'ın temel değerlerinden biri de "Ma'rifetullah"tır. İslâm'da imanın özünü ve özetini oluşturan bu **kavram**, -tarikat teorisyenlerinin yüzyıllar önce; "şerîat, tarikat, ma'rifet, hakikat" diye düzenledikleri- sinsi bir formülün içine alınmış ve ona, -İslâm'ı hedef alan- oldukça tehlikeli anlamlar yüklenmiştir. "Ma'rifet" kavramına bu amaçla yakıştırılan spekülatif anlam özetle şudur: "Ma'rifet: Tasavvufta keşif ve ilham yoluyla edinilen aracısız bilgidir. Bu bilgi, bir mürşid denetiminde, seyr-ü sülûk tabir edilen ve manevî bir yolculuk sonunda gerçekleşen içsel bir aydınlanma ile ancak kazanılabilir. Bu aydınlanma sâlik kişinin, fenâ makamından sonra yücelerek bekâ makamına ulaşmasıyla sonsuzlaşır."

Büyük bir ustalıkla düzenlenen bu dörtlü tekerleme ve "marifet" kavramına yüklenen bu yanıltıcı tarif, -hiç kuşkusuz İslâm'ın en silik bir izini bile ortadan kaldırmayı amaçlayan- kapsamlı bir komplo projesinin şifresidir. Nakşbendîliğin 700 yıllık birikimi dakik bir şekilde araştırıldığında, tarikatın eski ileri gelenleri tarafından bu şifrenin büyük bir maharetle kullanıldığı görülür. Evet, Nakşbendî rûhânîleri, eskiden günümüze kadar -zühd, takva, Allah sevgisi, Sünnet-i seniyyeye uyma ve Kur'ân'a bağlılık gibi- tamamen İslâm'a ait olan değerleri dillerine pelesenk ederek daima kendilerine yönelik kuşkuları dağıtmaya çalışmış, bu suretle müsait hale getirdikleri ortamlarda "Ma'rifetullah" kavramını "manevî yolculuk" diye icat ettikleri dört süreçli ilâhlaştırma uygulaması için alet olarak kullanmışlardır.[5]

Evliyalık basamaklarında ilerleyerek nihayet Ma'rifetullah'a nail olmuş kimseye Türk tarikatçılığında "Arif-i billâh" denir. Nakşbendîlikte de bu inanış ve anlayış aynen geçerlidir. İslâm'da ise böyle bir sıfat yoktur. Örneğin Resûlullah'a (sav) ne hayatında ne de vefatından sonra bu sıfat verilmemiştir. Aynı zamanda onun ashabından hiçbiri de bu sıfatla anılmamıştır. Çünkü zât-ı ilâhiyeyi, tasavvur etmek, O'nu zihinde canlandırmak mümkün değildir. Nitekim Allah Teâlâ, hiçbir şeye benzemediğini Kur'ân-ı Kerim'de açıklamıştır.[6]

Tasavuf ve ondan türetilen tarîkatlardaki teomorfik anlayışla; (Allah'ta erime inancı) vardır. Buna paralel olarak; zât-ı ilâhiyeyi de (velî) diye inanılan kişinin şahsında, (fizik mahiyette) bir ilâh inancı vardır. İslâm ise

4. Tarih boyunca İslâm'dan tamamen veya kısmen kopmuş çeşitli dinler vardır. İslâm'dan tamamen kopmuş ve bağımsızlığını ilân etmiş olanlardan en önemlileri şunlardır: İsmailîlik, Dürzîlik, Nusayrîlik, Kadyânîlik, Bâbîlik, Bâbekîlik ve Bahâîlik… İslâm'ın bir parçası, bir ögesi ya da bir yorumu olduğu ileri sürülen dinlerin en başında ise Müslümanlık gelmektedir. Ancak Müslümanlık da dâhil, bu dinin bünyesi içinde üretilmiş (örneğin tarikatlar gibi) birçok -ikincil- din daha vardır ki bunların, aslında İslâm'la hiçbir ilişkileri yoktur. Bunların hepsi de aynı zamanda İslâm'dan bağımsız dinlerdir.

5. Tarikatçıların, "Şerîat, tarikat, ma'rifet ve hakikat" şeklinde düzenledikleri spekülatif formülün açıklaması olarak uydurulan hikâye şöyle nakledilmektedir:

Rivâyete göre öğrencilerinden biri Mevlâna'ya sormuş.

– Efendim, bu dört kapı mes'elesini ben pek anlayamıyorum. Bana, onları anlayabileceğim bir lisanla izah eder misiniz? O da şu cevabı vermiş:

– Bak oğlum, karşı medresede ders çalışan dört öğrenci var. Dördü de kendilerini tamamen derse vermiş bulunuyorlar. Şimdi sen git bunlardan her birinin ensesine birer şamar at; sonra gel, orada neler yaşadıklarınla, sana bu dört kapı hakkında bilgi vereyim.

Mevlâna'nın bu öğrencisi, hocasının emrine uyarak; -derse dalmış durumda gördüğü- bu dört kişiden birincisinin ensesine bir tokat aşketmiş. Bunun üzerine, rahatsız edilen öğrenci derhal kalkıp bir tokatla ona misillemede bulunmuştur. Bu kez ikinciye de aynı şeyi yapınca o, -misillemede bulunmak istemiş ise de- kararından vazgeçmiştir. Ondan sonra üçüncüye de bir tokat atmış, ama o şöyle bir dönüp baktıktan sonra çalışmasına devam etmiştir. Nihayet dördüncüyü de tokatlamış; ancak bu sonuncusu hiç oralı bile olmadan mütalaasını sürdürmüştür.

Mevlâna'nın öğrencisi dönüp yaşadıklarını hocasına anlatınca, Hazret şu yorumda bulunmuş:

– Bak evlâdım; senden öç alan o birinci şahıs, şeriat kapısında çakılıp kalmıştır. Kitaplarda yazılı kuru kuralların çemberinden kurtulamamıştır. Onun için senden intikam aldı.

İkincisine gelince o, tarikat kapısından içeri yeni girmiş, manevî yolculuğu devam ettiği için henüz pişmemiştir. Buna rağmen, senden intikam almaya kalkıştı ise de gördüğü terbiye onu bundan engelledi.

Üçüncüsüne gelince o, ma'rifet kapısından içeri girmiş olduğu için sadece senin davranış biçimini merak etmekle yetindi.

Dördüncüsü ise seni kendinden ayrı gayrı görmediği için, yaptığınla hiç ilgilenmedi. Çünkü varlığın tamamının bir tek vücuttan ibaret olduğunu biliyordu. Dolayısıyla olup biteni gayet normal buldu ve sükûnetini korudu.

Hikâye bu… Ancak ne yazık ki bu ve benzeri binlerce hikâye, milyonlarca insan tarafından aynen vahiy gibi karşılanmakta, kuşaktan kuşağa nakledilmekte ve tarikatçılık yönünde insanların beynini yıkamak için kullanılmaktadır. İşte tasavvufun, tarikatçılığın ve onları bünyesinde barındıran Müslümanlık Dini'nin tehlikesi, -büyük ölçüde- bu gibi mitolojik ve temelsiz söylencelerden kaynaklanmaktadır.

6. bk. 42/Şûrâ, 11

hem teomorfizm'e hem de antropomorfizme tamamen kapalıdır. Bu da Müslümanlığı İslâm'dan ayıran önemli farklardan biridir.

Türk evliyacılığında, -özellikle bir tarîkat şeyhini yüceltmek için- sıkça kullanılan "Arif-i billâh" nitelemesi, bazen "Arif-i Rabbânî" şeklinde de kullanılmıştır. Şeyhi mürîdlerin zihnine yüceler yücesi kutsal bir varlık olarak yerleştirmek için şu zincirleme nitelemelere de -reklam amaçlı olarak- menkabe metinlerinde yer verilmiştir: "Kutbu'l-ârifîn, gavsü'l-vasılıyn, nuru'l-âlemîn..."

* * *

Evliyacılık ve kerâmetçilik geleneği, ilk önce İranlılar tarafından "Dostdârân-ı Khudâ دوستْداران خُدا" (yani: "Allah dostları") adı altında -yalnızca ehl-i Beyt ile sınırlı olarak- başlatılmıştır. Fakat bu gelenek, (Safevîler dönemine kadar) Türk tasavvufundaki Evliyacılık ve kerâmetçilik ile hiçbir benzerlik göstermemiştir. Türk mistisizmindeki evliyacılığın, (İslâm'daki "Ma'rifetullah" ile değil!) Fakat Müslümanlıktaki "Ma'rifetullah" kavramıyla sıkı bir bağlantısı olduğunu bu ilgiyle vurgulamak gerekir. İlginç bir nokta da şudur: Safevîlerden önceki ve sonraki İmamiyye Şiasında "Ma'rifetullah" kavramı neredeyse selefilikteki kadar Kur'ânîdir, berraktır. Çünkü Şiilikte, (Türk Müslümanlığında olduğu gibi) Hint kaynaklı bir tasavvuf anlayışı yoktur. Dolayısıyla "seyr-ü sülûk", "fenâfillâh" ve "bekâbillah" gibi kavramlar da Şiilikte yoktur. Nitekim Şii otoriteleri, "Sofigerî صوفيگرى" dedikleri tasavvufa hiçbir zaman olumlu bakmamış, hatta zaman zaman tasavvufçulara lanet yağdırmışlardır.[7] Bununla birlikte tasavvufun Türkler arasında erken dönemde gelişmesinde Şiiliğin büyük etkisi inkâr edilemez.

Biraz önce değinildiği üzere, Türk evliyacılığının ana fikrini -hiç kuşkusuz- Türk tasavvufundaki "Ma'rifetullah" kavramı oluşturmaktadır. Çünkü veli (yani ermiş) olabilmek için yıllar alabilecek mistik ve meditativ bir prosedürü izlemek gerekiyor. Bu prosedür, daha önce "seyr-ü sülûk" başlığı altında izah edilmiş idi. Müslümanlık işte böyle bir mistik altyapıya dayanır. İslâm'daki "Ma'rifetullah" ise, bütün bu dolambaçlı tanım ve uygulamalardan münezzehtir.

Bilindiği üzere; Irak'ın -erken dönem- zühdçü ve ahlâkçı Arap tasavvufunda evliyacılık ve kerâmetçilik yoktu. O dönemde kendini tasavvufa verenler, sadece "zâhid" olarak anılırlardı. Onların kalabalık müridleri ve cemaatleri de yoktu. Zamanla haklarında örülen ve günümüzde Türkiyeli tarikatçılar (özellikle de Nakşbendîler) arasında büyük rağbet gören mistik mitoloji de o günlerde henüz oluşmamıştı. İranlıların **İrfanî** mistisizminde de "ehl-i Beyt" dışında kalanları ermişlikle niteleme geleneği yoktur. Dolayısıyla bu iki tür ezoterik anlayışta -Hint rûhânîliğinin derin izleri varsa da- "Ma'rifetullah" kavramı ne eski zühdçü Araplar, ne de İranlılar tarafından, -Türk tasavvufundaki gibi- yorumlanmıştır. Bu yorum, yalnızca Türklere özgü -Budizm kaynaklı- tasavvufta vardır.

Öyle görünüyor ki bu kavram; -Türkistan'ın, Emevî döneminde Arap ordularınca işgal edilmesinden sonra halk arasında rağbet görmüştür. Ma'rifetullaha yüklenen gizemci yorumun, "İşgalci Araplar"a karşı pasif tepki ve Türk Müslümanlığı'nın belirleyici bir özelliği olarak ortaya çıkmış olması kuvvetle muhtemeldir. Bu tepki, -Türklerin vicdanında- uzun zaman devam etmiş olmalıdır ki toplumun eğilimleri ve hisleri çok çekmeden Tarikat tasarımcılığı gibi bir sonuç doğurmuştur. Bunun üzerine işgalden yaklaşık 300 yıl sonra Türkistan'da yetişen mistik şahsiyetler, -Budizm öğretisinden aldıkları ilhamla- "Ma'rifetullah" kavramının içeriğini -Müslümanlığa uygun bir formda- dizayn etmişlerdir. Çok geçmeden Türk muhitlerinde büyük bir hızla yayılan evliyacılık, işte bu kavram üzerinde yapılandırılmıştır.

Evliyacılığın, -muhtemelen- **Ahmed Yesevî** (m.1093-1166) ve **Gujdewânî** (öl. 1179) gibi ilk tarikat kurucusunun yaşadığı asırdan önce yerleştiği sanılmaktadır. Ancak -evliyacılık kültürünün Türkler arasında yerleşip pekişmesini ve günümüze kadar devamını sağlayanların başında geldikleri için- bu iki kişiye sadece tarikatçılar değil, aynı zamanda bütün milliyetçi çevreler (bu arada T.C. Kültür bakanlığı) büyük önem vermektedirler. Çünkü -dinsel- Türk kimliğinin, -dinsel- Arap kimliğinden ayırt edilmesinde bu iki şahsın bıraktığı mistik miras çok büyük etki yapmıştır. Onun için Müslümanlığın, -İslâm'dan tamamen bağımsız bir Türk dini olarak- yapılanmasında bu iki şahsın çabaları ve katkıları olağanüstü önem taşır.

7. Şiiliğin çok çeşitli fraksiyonları vardır. (Fazla bilgi için bk. Abdulkâhir bin Tahir, Et-Temîmî El Esferâyînî (ö. h. 429), El-Farq Beyne'l Firaq; Ayrıca bk. Ebu'l Feth Muhammed b. Abdilkerîm Eş-Şehrustânî. Ö. h. 548. El-Milel ven Nihal.)

   Bu fraksiyonların hemen tamamı, bâtınîliğe yer vermişlerdir. Özellikle Şiiliğin en fanatik grubu olan İsmaîlîlik, tamamen bâtınî bir inanç ve düşünce akımıdır. Ancak Şiiliğin hiçbir mezhebi tasavvufa sıcak bakmamıştır. Şiilikteki irfânî görüş dolayısıyla bu mezhebin tasavvufa yer verdiği düşüncesi çok net değildir. Buna rağmen "tasavvufun On İki İmam Şiiliği ile birçok ortak yönü olduğunu" ileri sürenler vardır. Nitekim tasavvufun kendisi de esasen gizemcidir; batınî bir inanç ve düşünce akımıdır. Aslında günümüzdeki İran yönetiminin tasavvufa bakışı bu meseleyi netleştirmektedir. İran'ın siyasi rejimi, Şii veya Sünni ayrımı yapmadan tasavvufi akımları baskı altına almaktadır. Bazı araştırmacılara göre; İran'da her nasılsa tutunmuş bulunan "Şii-Sufi Gonabadi tarikatının bağlıları sürekli olarak izlenmekte, yakalanıp tutuklanmakta, işkenceye uğramakta ve kamudaki görevlerinden ihraç edilmektedirler."

Özcan YILDIRIM
ozcanyildirim@tevhiddergisi.org

MÜŞRİKLERİN AHİRET İNANCI

Müşriklerin ahiretle ilgili karşıt bir tepki göstermelerinin sebebi; hesaba çekilme ya da kurdukları düzeni değiştirmemeye yönelik bir adım olarak düşünülmelidir.

قٓ وَالْقُرْاٰنِ الْمَجٖيدِۚ (١)

1. Kâf. Şerefli Kur'ân'a andolsun.

بَلْ عَجِبُٓوا اَنْ جَٓاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هٰذَا
شَيْءٌ عَجٖيبٌ (٢)

2. Onlara içlerinden bir uyarıcının gelmesine şaşırdılar ve kâfirler, "Bu şaşılacak bir şeydir." dediler.

ءَاِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًاۚ ذٰلِكَ رَجْعٌ بَعٖيدٌ (٣)

3. "Öldüğümüz ve toprak olduğumuz zaman (diriltilecek miyiz)? Bu, (gerçekleşme ihtimali çok) uzak bir dönüştür."

قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْاَرْضُ مِنْهُمْۚ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ
حَفٖيظٌ (٤)

4. Muhakkak ki biz, yerin onlardan ne eksilttiğini (onların toprakta nasıl çürüdüğünü) bilmişizdir. Bizim katımızda (her şeyin yazılıp) korunduğu bir Kitap vardır.

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَٓاءَهُمْ فَهُمْ فٖٓي اَمْرٍ مَرٖيجٍ (٥)

5. (Hayır, öyle değil!) Bilakis onlar, hak kendilerine geldiğinde onu yalanladılar. Onlar karışık/çelişkili bir durumdalardır.

اَفَلَمْ يَنْظُرُٓوا اِلَى السَّمَٓاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا
وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ (٦)

6. Üstlerinde olan gökyüzüne bakmadılar mı hiç? Onu nasıl da bina edip süsledik. Onun hiçbir açığı da yoktur.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

"Onlara içlerinden bir uyarıcının gelmesine şaşırdılar ve kâfirler, 'Bu şaşılacak bir şeydir.' dediler. 'Öldüğümüz ve toprak olduğumuz zaman (diriltilecek miyiz)? Bu, (gerçekleşme ihtimali çok) uzak bir dönüştür.' "[1]

Önceki yazımızda Kâf Suresi'nin söz konusu ikinci ve üçüncü ayetinde müşriklerin şaşkınlıklarının iki farklı yönünün olduğunu belirtip bunlardan ilki olan, peygamber hakkındaki inançlarını ele almış, müşriklerin diğer şaşkınlığınınsa İslam'ın getirdiği, "Ba'stan/ölümden sonra yeniden dirilme/ahiret inancı" olduğunu belirtmiştik. Evvela müşriklerin buna dair inançları neydi ona bakalım:

Müşriklerin Ahiret İnancı Var mıydı?

Mekkeli müşrikler ahiret inancından habersiz olamazdı. Çünkü İbrahim'in (as) davetinin ikame edildiği bir bölgedeydiler. Bunun yanında Yahudi ve Hristiyanların da bu bölgede varlıkları söz konusuydu. Ayrıca Mekke, ticari merkezlerden bir tanesiydi. Mekke dışından gelen tüccarlar ve diğer ticaret bölgelerine yapılan seyahatlerde de Yahudi ve Hristiyanlarla muhatap olmaları hasebiyle ahiret inancına dair bazı bilgilere sahip olmaları söz konusuydu. Bundan dolayı ahiret de dâhil bazı bilgileri vardı ve yeri geldiğinde onlara bazı hususlara dair sorular sorabiliyorlardı.[2]

Cahiliye Araplarının ahiret inancına dair en önemli argümanları, o dönemin şairlerinin şiirlerinde bulmaktayız. Örneğin, Ümeyye ibni Ebi's-Salt'ın şiirlerinde ölüm ve ölümden sonraki hayat teması bulunmaktadır.[3]

"Cahiliye devri şiirinde 'dünya hayatı' ifadesine sıklıkla rastlanmaktadır. Elbette ki 'dünya hayatı' ifadesinin anlam kazanması için 'dünya dışı' hayatın bulunması gerekir. Ancak söz konusu şiirlerde 'dünya hayatı' ifadesine sıklıkla rastlanmasına rağmen, ahiret terimine pek rastlanmaz. Bu da gösteriyor ki, dünya hayatı inancı, ahiret hayatı inancından koparak risalet dönemine kadar gelmişti. Ahiret terimi dilden âdeta silinip gitmişti. Buna karşılık cahiliye şiirinde özellikle cennet terimiyle karşılaşmak çok kolaydır. Örneğin; ünlü şair Antere, sevgilisi Able'ye karşı duygularını anlattığı bir şiirinde, sevgilisine kavuşmanın mutluluğunu cennet mutluluğuna benzetmiştir. Yine aynı şiirinde, sevgilisinden uzakta olmayı ise 'her şeyi yakan, geride bir şey bırakmayan ateşe' benzetmiştir. Bu nitelemenin cehennemi hatırlatması önemlidir. Eğer cennetten bahsedilmemiş olsa, 'her şeyi yakan, geride bir şey bırakmayan ateş' ifadesi gönül sıkıntısıyla veya salt ateşle açıklanabilirdi, ancak görülüyor ki Antere'nin bu ifadesinde acı ve ıstıraplarını benzettiği şey, cehennemin acı ve ıstıraplarıdır. Antere bir başka şiirinde ise 'cehennem' terimini açıkça kullanmıştır. O, söz konusu şiirinde 'Zilletle (içilecek) hayat suyu (ab-ı hayat) cehennem gibidir. Şerefile (oturulacak) cehennem ise en güzel evdir.' demiştir. Cahiliye çağının ünlü şairlerinden Züheyr b. Ehi Sülma'nın bir şiirinde ise ahiret inancının yanı sıra, hesap gününden, dünya hayatında sahip olunması gereken sorumluluğundan bahsedilmektedir. Züheyr, bir şiirinde şöyle demiştir: 'Göğüslerinizde olanı Allah'tan gizlemeye çalışmayın, ne kadar gizleseniz de Allah onu bilir. (Yaptığınız şeylerin karşılığı) ertelenir, bir kitaba kaydedilir, ya hesap gününe kadar saklanır veya (hesabı) çabuk görülür; hemen intikamı alınır.' "[4]

Hatta Ümeyye'nin şiirlerinde yer alan ifadelerden dolayı Allah Resûlü (sav), şiirlerinden hoşnut olmuş, okutmuş ve dinlemiştir.[5]

Burada dikkatimizi çeken husus, müşriklerde tam bir

1. 50/Kâf, 2-3
2. Allah Resûlü'ne (sav) yönelik soru sormak için Yahudilere danışmışlardır. "ruh" hakkında soru sormaları bunun bir örneğidir.
3. Şevki Dayf'a göre Ümeyye'nin şiirleri, Allah'ın varlığı, yaratıcılığı ve ahiret olmak üzere iki ana temada yoğunlaşmaktadır. Tarihu'l Edebi'l Arabi El-Asru'l Cahilî, 1/395.
4. Hz. Muhammed'in Hayatı ve İslam Daveti, Celalettin Vatandaş, Pınar Yayınları, 1/229
5. Amr ibni Eş-Şerîd'in babası (Eş-Şerîd ibni Süveyd Es-Sakafi'den (ra)) rivayetle şöyle demiştir:

   "Ben, Resûlullah'a (sav) Ümeyye ibni Ebi's-Salt'ın şiirinden yüz kâfiye/beyit okudum.

   O, her kâfiye/beyit arasında, 'Devam et.' buyuruyordu ve (sonra), 'Ümeyye Müslim olmaya yaklaşmıştı.' buyurdu." (Ahmed, 19464)

Yeri geldiğinde sömürülen, istismar edilen, arada kadrajların önünde veya sosyal ortamdaki bir duygu atmosferinde ağlaşılan bir kavramdı ahiret. Fakat bireysel ve toplumsal anlamda hayata yansımasına gelindiğinde görmezden gelinen, "mış" gibi yapılan, kelimelere, mezarlara ve taziyelerdeki ritüellere hapsedilen bir kavramdı aynı zamanda.

ahiret inancı olmasa da bazı şiirlerinde ahiret temasının işlenmesidir. Ayrıca örf ve âdetlerinde de bu inancın kırıntılarını çarpık anlayışla görmekteyiz.[6]

Şimdi de müşriklerin ahiret inancına yönelik Kur'ân'ın hükmüne bakalım:

Kur'ân Perspektifinden Müşriklerin Ahiret İnancı ve Üslupları

Müşriklerin ahiret inancıyla ilgili Kur'ân bize net bir şekilde onların bunu inkar ettiğini ifade eder:

"Dediler ki: 'Dünya hayatımızdan başka (bir hayat) yoktur ve bizler diriltilmeyeceğiz.' "[7]

"Dediler ki: 'Kemiğe ve toza toprağa döndükten sonra, gerçekten biz, yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?' "[8]

"Bizim (tek bir hayatımız vardır o da) yalnızca dünya hayatıdır. Biz ölürüz, (akabimizde bizden sonra gelenler) hayat bulur. Yoksa biz diriltilecek falan değiliz."[9]

"Kendi yaratılışını unutup bize örnek verdi ve: 'Çürümüş kemikleri kim diriltecek?' dedi. De ki: 'Onu ilk defa var eden diriltecektir. O her türlü yaratmayı bilir.' "[10]

"Kâfirler diriltilmeyeceklerini iddia ettiler. De ki: '(Hayır, öyle değil!) Rabbime yemin olsun ki, elbette diriltileceksiniz, sonra da size yaptıklarınız haber verilecek. Bu, Allah'a çok kolaydır.' "[11]

"Dediler ki: 'Öldüğümüz, (sonra) toprak ve kemik olduğumuz zaman, biz gerçekten diriltilecek miyiz?' "[12]

Öte yandan müşriklerin ahireti inkâr üsluplarına baktığımız zaman da farklı söylem ve yaklaşımlarla inkâr ettiklerini görüyoruz. Kimi yerde bu öğretiye "esâtiru'l evvelîn/öncekilerin masalları" derken[13] kimi yerde insan yaşamının tamamen bu dünyada olduğunu ve ahiret diye bir şeyin olmadığını ifade etmişlerdir.[14] Bu söylemlerini yer yer üst perdeye çıkartıp tüm eforlarıyla diriltilmeyeceklerine dair yemin etmişlerdir.[15] Allah (cc) onların diriltilecekleri gün bu iddialarından dolayı pişman olacaklarını belirtmiştir.[16]

Müşrikler getirdikleri bu saçma iddialarının yanında akli argümanlarla da yaklaşım göstermişlerdir.[17]

6. Cahiliye Arapları, biri öldüğünde mezarın başına bir deve bağlar, o deveye hiç bir şey vermez ve ölene kadar onu mezar başında bekletirlerdi. Bu deveye de helak olan, yok olan anlamında "beliyye" adını verirlerdi. Ölen kişi, bir zaman gelecek ve dirilecekti. Beliyye'si olan da yaya kalmayacaktı. Dirildiğinde yaya kalmaması için bu deveyi onlara sunuyorlardı.
7. 6/En'âm, 29
8. 17/İsrâ, 49
9. 23/Mü'minûn, 37
10. 36/Yâsîn, 78-79
11. 64/Teğabûn, 7
12. 23/Mü'minûn, 82
13. "Dediler ki: 'Öldüğümüz, (sonra) toprak ve kemik olduğumuz zaman, biz gerçekten diriltilecek miyiz? Andolsun ki, biz ve atalarımız daha önce bununla tehdit edilmiştik. Bu yalnızca öncekilerin masallarıdır.' " (23/Mü'minûn, 82-83)

"Onların bilgileri ahirette toplanıp pekişir. (Ahiretin hak olduğunu orada yakinen anlarlar.) (Hayır!) Onlar (bugün) ondan şüphe içindedir. (Hayır!) Bilakis, ona karşı kördürler. (Kâfirler dediler ki: 'Biz ve babalarımız toprak olduğumuzda, biz mi dirilip çıkarılacakmışız? Andolsun ki biz ve daha önce babalarımız bununla tehdit edildik. Bu, yalnızca öncekilerin masallarıdır.' " (27/Neml, 66-68)

"O kimse ki anne babasına: 'Öf size be! Benden önce nice nesiller gelip geçmişken, beni (kabirden) çıkarılıp (diriltilmekle mi) tehdit ediyorsunuz.' dedi. (Anne babası) Allah'tan yardım isteyerek: 'Yazık sana, iman et. Şüphesiz ki Allah'ın vaadi haktır.' dediler. O ise: 'Bu, ancak öncekilerin masallarıdır.' dedi." (46/Ahkâf, 17)

"O gün, yalanlayanların vay hâline! Onlar ki; Din Günü'nü/Hesap Günü'nü yalanlarlar. Oysa onu, ancak haddi aşan ve çokça günah işleyen yalanlar. Ayetlerimiz ona okunduğunda, 'Öncekilerin masalları' der." (83/Mutaffifîn, 10-13)

"Onlardan sana kulak verenler vardır. Biz, onu (vahyi) anlayamasınlar diye kalplerine örtüler, kulaklarında da ağırlık kıldık. Ayetlerin tamamını görecek olsalar yine de iman etmezler. Öyle ki; sana gelecek olsalar seninle tartışır ve o kâfir olanlar: 'Bu, eskilerin masallarından başka bir şey değildir.' derler." (6/En'âm, 25)

14. "Dediler ki: 'Dünya hayatımızdan başka (bir hayat) yoktur ve bizler diriltilmeyeceğiz.' " (6/En'âm, 29)

"Dediler ki: '(Her şey) yalnızca dünya hayatımızdan ibarettir. Ölürüz ve diriliriz. Bizi, ancak zaman helak etmektedir.' Onların buna dair hiçbir bilgileri yoktur. Yalnızca zannetmektelerdir." (45/Câsiye, 24)

15. "Var güçleriyle Allah'ın ölen kimseyi diriltmeyeceğine dair ant içtiler. (Hayır, öyle değil! Ölüleri diriltmek) O'nun üzerine aldığı hak bir vaaddir. Fakat insanların çoğu bilmezler." (16/Nahl, 38)
16. "Sen, insanları azabın kendilerine geleceği günle uyar! Zalimler derler ki: 'Rabbimiz! Bizi yakın bir zamana kadar ertele ki, davetine icabet edip resûllere uyalım.' (Onlara şöyle cevap verilir:) Oysa yok olup gitmeyeceğinize dair daha önce yeminler etmemiş miydiniz? (Ne oldu?)" (14/İbrâhîm, 44)
17. "Şayet şaşırıyorsan, (asıl) şaşılacak olan onların: 'Biz, toprak olduktan sonra yeniden mi yaratılacakmışız?' sözleridir. Bunlar Rablerini inkâr edenlerdir. Böylelerinin boyunlarında (Kıyamet Günü, ateşten) demir halkalar vardır. Ve böyleleri ateşin ehlidir. Orada ebedî kalacaklardır." (13/Ra'd, 5)

"Sana (deli, büyülenmiş gibi) örnekler verip nasıl saptıklarına baksana! Onlar (doğru) yolu bulmaya güç yetiremezler. Dediler ki: 'Kemiğe ve toza toprağa döndükten sonra, gerçekten biz, yeni bir yaratılışla mı diriltileceğiz?' De ki: 'İster taş ister demir olun! Ya da gönlünüzde büyüttüğünüz başka bir varlık olun (yine de diriltileceksiniz).' Diyecekler ki: 'Kim bizi diriltecek?' De ki: 'Sizi ilk defa yaratan kimse O (diriltecek)!' Kafalarını sallayacak ve (seni küçümser bir edayla): 'Ne zamanmış o?' diyecekler. De ki: 'Umulur ki yakında!" (17/İsrâ, 48-51)

"Dediler ki: 'Öldüğümüz, (sonra) toprak ve kemik olduğumuz zaman, biz gerçekten diriltilecek miyiz?' " (23/Mü'minûn, 82)

Ayrıca bk. 23/Mü'minûn, 81-89; 27/Neml, 66-68; 34/Sebe', 7-8; 36/Yâsîn, 77-79; 37/Saffât, 16-17, 52-59; 46/Ahkâf, 17; 56/Vâkıa, 47-50; 79/Nâziât,

Müşriklerin ahiretle ilgili karşıt bir tepki göstermelerinin sebebi; hesaba çekilme ya da kurdukları düzeni değiştirmemeye yönelik bir adım olarak düşünülmelidir. Çürümüş kemiklerin yeniden yaratılamayacağı söylemi iddia değil, aslında gerçeklerle yüzleşmekten bir kaçıştır. Zira ahiret hayatını kabul etmek, hayat sistemlerinin ve sistemdeki çarkların ahiret endeksli çalışması demekti. Dolayısıyla bu kaçış ister akli ister siyasi olsun, vahyin netliğinden ve duruşundan kaçamıyor.

Tüm bu ayetlerin tahlilinden sonra şunu söyleyebiliriz ki, Mekke müşriklerinin ahiret inancının olmadığı, ahiret inancının olduğunu gösteren hususlarınsa söylem düzeyinden öteye geçmediğidir. Nitekim Kur'ân onları "Rableriyle karşılaşmayı inkâr edenler..." ve "Ahirete inanmayanlar..." diye nitelemiştir.[18]

Eski ve Yeni Müşriklerin Ahiret Sorunsalı

Dünün cahiliye müşrikleriyle bugünün müşrikleri arasında ahiret inancıyla alakalı pratik anlamda pek bir farkın olmadığını söyleyebiliriz. Dünün müşriklerinin ahirete dair bilgi kırıntıları vardı. Yaşantı anlamında ahirete dair paralel hiçbir eylemleri söz konusu değildi. Bugünkü müşriklerin de ahirete dair biraz daha bilgileri olsa da yaşantılarında bunun emaresi dahi yoktur. Biraz kırıntıları fazla, edebiyatlarını biraz daha fazla süslemiş, biraz daha fazla aforizma kasılan bir kaynaktır onlar için ahiret. Yeri geldiğinde sömürülen, istismar edilen, arada kadrajların önünde veya sosyal ortamdaki bir duygu atmosferinde ağlaşılan bir kavramdı ahiret. Fakat bireysel ve toplumsal anlamda hayata yansımasına gelindiğinde görmezden gelinen, "mış" gibi yapılan, kelimelere, mezarlara ve taziyelerdeki ritüellere hapsedilen bir kavramdı aynı zamanda.

Bir benzerini Yahudi ve Hristiyanların ahiret inanışlarında da görüyoruz. Ahiret ve dirilişe inandıklarını söylüyorlar/iddia ediyorlardı. Fakat Kur'ân onları "Ahiret gününe inanmayanlar..." şeklinde tesmiye etti/isimlendirdi.

"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmayan, Allah ve Resûl'ünün haram saydığını haram saymayan ve hak (din olan İslam'ı) din edinmeyenlerle alçaltılmış bir şekilde elden cizye verinceye kadar savaşın."[19]

10-12

18. "Onlar, iç dünyalarında düşünüp (şu hakikatin farkına varmadılar mı)? Allah; gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri yalnızca hakkın ikamesi ve belli bir süre için yarattı. Şüphesiz ki insanların birçoğu, Rableriyle karşılaşmayı inkâr etmektedir." (30/Rûm, 8)

    "Bizimle karşılaşmayı ummayan, dünya hayatına razı olup onunla mutmain olan ve ayetlerimizden gafil olanlar (var ya;) hiç şüphesiz ki böylelerinin işledikleri (günahlar) nedeniyle barınakları ateştir." (10/Yûnus, 7-8)

    "Ayetlerimizi yalanlayanların ve ahirete inanmayanların hevalarına/arzularına uyma. (Nasıl uyacaksın ki?) Onlar bazı varlıkları Rablerine denk tutuyorlar." (6/En'âm, 150)

    Ayrıca bk. 10/Yûnus, 11, 15; 16/Nahl, 22, 60; 17/İsrâ, 10, 45-46; 23/Mü'minûn, 74; 25/Furkân, 21, 40; 39/Zümer, 45; 53/Necm, 27-30; 78/Nebe, 27
19. 9/Tevbe, 29

Onların ahirete yaklaşımlarında uydurdukları hurafeler, din adına yapılan tahrifler ve uygulamalar ahiret inancının etkisinin kaybolmasına sebebiyet verdi. Sonuç olarak da Allah'a (cc) ve Ahiret Günü'ne inanmayan olarak hükmolundular.

"Bugün insanlar benzer hurafelerle, ahirete iman anlayışını dille söylenen bir iddiaya indirgemişlerdir:

Bir defa 'Lailaheillallah' diyenin Müslim olduğuna ve kesinlikle cennete gireceğine;

Ne yaparlarsa yapsınlar dinden çıkmayacaklarına ve İslam dairesinde kalacaklarına;

Ölüm anında 'Hakkınızı helal ediyor musunuz?' ve 'Mevtayı nasıl bilirdiniz?' tiyatrosuyla haklardan temizleneceklerine, kötülük sahifesinin iyilik sahifesiyle değişeceğine;

Kabirde sorulacak sorulara imam efendinin telkiniyle cevap vereceklerine, arkalarından yapılan 'ıskat' isimli sahtekârlıkla yapmadıkları farzların düşeceğine, yani Allah'ı kandıracaklarına;

Arkalarından okunan mevlit ve hatimlerle Firdevs'e kanatlanacaklarına inanmaktalar...

Bunların hiçbiri olmasa bile şefaat etmek için sıraya girmiş şefaatçiler onları kurtaracaktır...

Bu inanca sahip bir insan, ahirete inanmaz. Ona inanıyormuş gibi yapar. Ahirete iman onu hayra davet edip şerden sakındırdığında, yukarıda sayılan batıl inançlar onu rahatlatır. 'Lailaheillallah', olmadı 'telkin', olmadı 'ıskat', o da olmadı 'mevlit ve hatimler', o da olmadı 'şefaat'... bunlardan birinin mutlaka kendisini kurtaracağına inanır.

Şeytan, ahireti inkâr ettiremiyorsa, hurafelerle onu yok hükmüne düşürür. Bugün milyarlarca insanın ahirete imanı mümince bir iman değil, Kitap Ehli'nin hurafelerle hiçleştirilmiş ahiret imanı gibidir."[20]

Günümüz toplumunun yığınla şirkini gördükten sonra, "Bunlar, Allah'a iman eden topluluktur." demek neyi ifade ediyorsa, ahiret inancıyla bağdaşmayan -hatta ahiret inancını kökten reddeden toplumları aratan- yaşantıları da aynısını ifade eder. İki durum arasında hiçbir fark yoktur.

Sonuç olarak, ele aldığımız müşriklerin ahiret sorunsalı genel hatlarıyla dün de bugün de aynıdır.

"Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun" duamızla...

20. Vahyin Rehberliğinde En'âm Suresi Tefsiri, Halis Bayancuk, Tevhid Basım Yayın, s. 104-105

SİYER NOTLARI

Enes YELGÜN
enesyelgun@tevhiddergisi.org

BEDİR İLE UHUD ARASINDA YAŞANAN BAZI ÖNEMLİ HADİSELER

Allah Resûlü Mekke üzerinden özel bir strateji geliştirdi. Onları İslam'a ya da sulha ikna edecek/zorlayacak adımlar attı. Mekke'nin elinde olan en önemli iki güç, ticaret ve Kâbe'ydi. Resûlullah bu iki güçten ticaret üzerinde çok zorlayıcı yollara girişti.

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a; salât ve selam, O'nun Resûl'üne olsun.

Allah Resûlü (sav) İslam davetine Mekke sınırları içerisinde başladığında bu dinin sadece Araplara ya da belli bir toprak parçasına has olmadığını ve evrensel bir din olduğunu vurgulamıştı. Davetin içeriğinden de zaten bu durum net bir şekilde anlaşılıyordu. Ancak İslam davetinin bu evrenselliğine rağmen Kureyş dışında ciddi manada olumlu ya da olumsuz tepki gösteren herhangi bir topluluk çıkmadı. Diğer kabileler, panayırlar vesilesiyle İslam'dan ve onun peygamberinden haberdar olsalar da şimdilik uzaktan takip etmeyi yeğliyorlardı. Bu tavırlarının sebebi ya bu meseleyi Mekke'nin bir iç meselesi olarak görmeleri ya da İslam davetinin ilk çıktığı yerde nasıl bir başarı elde edeceğini gözlemlemek istemeleriydi.

Allah Resûlü de (sav) bunun farkında olarak öncelikli planlarını Mekke üzerine yaptı. Onlara daveti ulaştırdı. Ancak onlar açıktan karşı çıkınca ve davet sıkışınca Peygamber'imiz yeni bir belde arayışına girdi. Allah (cc) Müslimler için Medine gibi bir yurt nasip edince de Resûlullah'ın stratejisi değişmedi. Öncelik, Mekke'nin İslam beldesi hâline gelmesiydi. Bu stratejinin farklı nedenlerini de zikretmek mümkündür:

• Arap kavimlerinin yanında Mekke'nin ayrı bir yeri vardı. Bunun temel sebebi Kâbe'nin orada olmasıydı. Hac mevsiminde ve diğer bazı vakitlerde ibadet için insanlar uzak beldelerden Mekke'ye geliyordu. Gündemler orada belirleniyor, kavimler kendi beldelerine döndüklerinde Mekke'de gördüklerini ve duyduklarını aktarıyordu.

Kureyş küçük bir kavimdi. Ancak Kâbe'nin de getirdiği bazı avantajlarla Araplar nezdinde siyasi tercihleri, dostlukları, düşmanlıkları dikkate alınan bir toplumdu. Bu yüzden Muhammed (sav) ile giriştikleri mücadele, diğer kavimler tarafından dikkatle izleniyordu.

• Başka bir neden ise kavmiyetçilik bağlarına yüklenen yanlış anlamların ortaya çıkarttığı bir sonuçtu. İnsanlar haksız da olsa kendi kavminden, beldesinden olan insanlara destek verirken bunun istisnası Müslimler olmuştu. Bu sebeple diğer Arap kabileleri daha kendi yakınlarını dahi

Peki, bu tiyatroyu diğer müşrikler görmüyorlar mı? Evet, görüyorlar ama bir tepki gösterme ihtiyacı hissetmiyorlar. Çünkü şirk diniyle olan bağları tamamen dünyevi bazı çıkarlar üzerine kurulu.

ikna edememiş bir toplum olarak değerlendirdikleri Müslimlerin, bu sürecin sonunda başarılı olup olamayacaklarını merak ediyorlardı.

Tüm bu sebeplerden dolayı Allah Resûlü (sav) Mekke üzerinden özel bir strateji geliştirdi. Onları İslam'a ya da sulha ikna edecek/zorlayacak adımlar attı. Mekke'nin elinde olan en önemli iki güç, ticaret ve Kâbe'ydi. Resûlullah bu iki güçten ticaret üzerinde çok zorlayıcı yollara girişti. Bedir Savaşı'nın çıkış sebebi zaten buydu. Artık öyle bir hâle gelindi ki Mekkeliler Müslimlerden kervanlarını koruyabilmek için çok uzak ve tehlikeli yolları kullanarak ticaret yapmak zorunda kaldı.

Allah Resûlü (sav) bu stratejisinin bir gereği olarak Mekkeliler dışında başka bir topluluğu açıktan karşısına almamaya çalıştı. Çok ciddi provokasyonlar yapmalarına rağmen Yahudilerle sürekli iyi ilişkiler sürdürdü. En son sınırları aştıklarında ve Medine içerisinde İslam Devleti'nin otoritesini hedef aldıklarında Beni Kaynuka gibi sürgün edildiler. Ya da münafıkların desiselerine rağmen onlar da idare edildiler. Çevre kabilelere yapılan seriyyelerin birçoğundan anlaşmayla geri dönüldü. Çünkü Allah Resûlü Medine içinde ve çevresinde tam bir sükûnet amaçlıyor ve güvenliği tesis edip Mekke'ye yoğunlaşmak istiyordu.

Bu stratejinin bir gereği olarak Bedir ile Uhud arasında bazı gazveler ve seriyyeler yapıldı. Bunlardan en önemli iki tanesi Sevik ve Zi-Emarr gazveleridir.

Sevik Gazvesi

"Allah (cc), Bedir'de müşrik liderlerinden ve ileri gelenlerinden birtakımını öldürdüğünde, Ebu Süfyan ibni Harb, Muhammed'e savaş açıp Medine'nin etrafını yakıp yıkmadan başına koku değdirmeyeceğine, başını yıkamayacağına, hanımıyla yatağa girmeyeceğine dair yemin etti.

Yanına aldığı otuz kadar atlıyla gizlice Mekke'den çıktı. Böylece yeminini yerine getirecekti. Medine civarındaki dağlardan, Seyb adlı dağa gelip konakladı ve adamlarından bir veya iki tanesini gönderip onlara, 'Medine'ye yakın hurma bahçelerinden hangisine varabilirseniz onu yakın.' diye emir verdi. Bunlar, Medine'ye yakın bir yerde El-Urayd vadisindeki hurma fidanlıklarına gelip, oraları ateşe vererek geri döndüler. Ebu Süfyan'ın yanına gelince, hepsi birden kaçarak Mekke'ye doğru yola çıktılar.

Haber Medine'ye gelir gelmez Peygamber (sav), ashabıyla birlikte onların peşlerine düştü. Ebu Süfyan ve arkadaşları daha önce kaçtığı için onlardan hiçbirine ulaşmak mümkün olmadı. Müşrikler kurtulabilmek için yanlarındaki yol azıklarını atarak, yüklerini hafiflettiler. İşte Ebu Süfyan'ı ele geçirmek için yapılan bu seferin adına, 'azık' anlamına gelen 'sevik' seferi denilmiştir. Böylece Peygamberimiz ve arkadaşları herhangi bir şeyle karşılaşmadan geri döndü."[1]

Bedir Savaşı sonrasında Mekke'de bir yönetimsel boşluk oluşmuştu. Çünkü savaşa karar veren ileri gelen liderler savaşta öldürülmüştü. Geri kalanlarsa böyle bir savaşa izin verdikleri için prestij kaybına uğramışlardı. Bu boşlukta öne çıkan lider ise Ebu Süfyan oldu. Çünkü o hem savaşa onay vermemiş hem de Bedir Savaşı'nın başlamasına sebep olan kervanı muhafaza etmiş ve sağ salim bir şekilde Mekke'ye ulaştırmıştı.

Savaşın hemen akabinde liderlik pozisyonunu sağlamlaştırmak için intikam savaşı düşüncesini ortaya attı ve insanların duygularına hitap etti. Ayrıca bireysel olarak yemin ederek de meseleye verdiği ehemmiyeti göstermek istedi. İşte tam burada şirk dininin ve müşriklerin nasıl bir din anlayışları olduğunu izhar eden bu vakıa karşımıza çıktı.

Bir kimse adak adamış ve yemin etmişse aslında bu, Allah'a (cc) vermiş olduğu bir sözdür. Olması gereken, bu sözün hakkını vermektir. Ancak Ebu Süfyan yemin ettiğinde bazı dünyevi güzelliklerden mahrum oluyordu. Bunu uzun süre devam ettirebilmesi mümkün değildi. Allah Resûlü'nden de intikam alması yakın bir zamanda olası değildi. Bu durumun bir çözümü olması lazımdı. İşte burada bir nevi tiyatro sergileniyor ve Medine'nin dış mahallelerinde üç beş ağaç ve ev yakılarak güya yemin yerine getirilmiş oluyordu. Böylece Ebu Süfyan da mahrum olduğu dünyevi güzelliklere tekrardan kavuşuyordu.

Peki, bu tiyatroyu diğer müşrikler görmüyorlar mı? Evet, görüyorlar ama bir tepki gösterme ihtiyacı hissetmiyorlar. Çünkü şirk diniyle olan bağları tamamen

1. Vâkidî, 1/182; Taberi, 2/83; Delail, Beyhaki, 3/165; İbni Sa'd, 2/30

İslam'ın teşkilat, yani cemaat olma yönünün faydalarını gösteren en bariz örnekler seriyye ve gazvelerde karşımıza çıkmaktadır. Düzenli bir ordunun olmadığı bir beldede emir komuta zincirinin sağlamlığı sayesinde Müslimlerin karşı cevapları çok etkili olmuştur.

dünyevi bazı çıkarlar üzerine kurulu. Başkalarına tepki gösterdiklerinde kendi hayatlarında şirk dinine bu şekilde takla attırdıkları birçok vakıa onların önüne getirilecek ve kendi fiilleri aleyhlerine hüccet olacaktır.

Bu gazvede dikkatimizi çeken başka bir husus ise Allah Resûlü'nün (sav) bizzat orduya komutanlık etmesi ve İslam ordusunun çok hızlı bir şekilde organize olup atağa geçmesi. İslam'ın teşkilat, yani cemaat olma yönünün faydalarını gösteren en bariz örnekler seriyye ve gazvelerde karşımıza çıkmaktadır. Düzenli bir ordunun olmadığı bir beldede emir komuta zincirinin sağlamlığı sayesinde Müslimlerin karşı cevapları çok etkili olmuştur. Müşrikler basit bir meselede karar verecekleri zaman onlarca farklı görüşle birbirlerinden ayrılırken İslam toplumunda -ihtiyaç duyulursa- istişare yapılıp en son, Emîr ne söylemişse ona göre hareket edilir. Bedir Savaşı'nda bariz bir şekilde gördüğümüz bu fark gazve ve seriyyeler başta olmak üzere birçok konuda karşımıza çıkmaktadır.

Zû Emer Gazvesi

"Peygamber'e (sav), Gatafan'daki Sa'lebeoğullarından bir grup ile Zû Emer'deki Muharib denilen bir kişinin toplanıp Medine'nin civarındaki kabilelere saldıracakları haberi ulaşmıştı. Nebi (sav) de ashabını savaşa teşvik etti. 450 kişilik bir grupla yola çıktı. Medine'ye Osman ibni Affan'ı (ra) vali olarak bıraktı.

Safer ayının büyük bir bölümünü, belki tamamını, gittiği bölge olan Necid'de geçirdi. Bedeviler Allah Resûlü'nü görünce dağ başına kaçıştılar. Zaten Peygamberimizin geleceğini haber aldıktan sonra kaldıkları yerin damlarına, ağaç gibi yerlere gizlenmişlerdi. Sonra Peygamberimiz herhangi bir savaş yapmadan Medine'ye geri döndü."[2]

Medine İslam Devleti'nin temelleri atılmaya başlandığında buna karşı çok yönlü bir harekâta girişildi. Medine içinde münafıklar ve Yahudiler desiseler üretirken, Kureyşliler çevre kabileleri kışkırtmaya çalıştı. Eskisi gibi rahat çapulculuk yapamayan bedeviler âni baskınlarla Medine çevresinde huzursuzluklar çıkartmak istediler. Savaş meydanında beceremediklerini, şairlerinin dilleriyle yapmaya çalıştılar. Bu çok yönlü savaşta Müslimler sürekli teyakkuz hâlindeydi. Düşünüldüğünde Mekke'den daha güvenli bir yurda gelinmişti, ancak sadece imtihanın çeşidi değişmişti.

İslam daveti büyüdüğünde ve bazı kazanımlar elde edildiğinde bu, imtihanın biteceği anlamına gelmez. Tam tersine kâfirlerin azgınlıkları daha da artacaktır. Değişiklik sadece yöntemlerinin farklı olmasıdır. O yüzden Müslimler hiçbir şekilde tedbiri elden bırakmamalı ve her türlü yeni duruma adapte olacak şekilde hazırlıklı olmalıdır.

Allah Resûlü (sav), Sevik Gazvesi'nde olduğu gibi burada da çok hızlı hareket etti. Bedir Savaşı'ndan daha büyük bir orduya kumandanlık yaptı; istihbarat sayesinde bedeviler, daha baskın planı yaparlarken onların beldelerine ulaştı ve bir plan daha başlamadan sonlandı. Allah Resûlü (sav), çapulculuğu âdet edinmiş diğer bedevilere de mesaj verircesine gittiği yerde bir aydan fazla kaldı. Böylece hem saldırganlar mesajı aldı hem de Medine'nin dışında olan ve korunmaya muhtaç kabileler yeni bir sığınma merkezi olduğunu pratik olarak gördüler. Böylece zihinlerde ve kalplerde İslam ismiyle beraber huzur, güven ve sükûnet kelimeleri kodlanmış oldu.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

2. İbni Hişam, 3/8; Vâkidî, Meğazi, 1/193

SÜNNET TEŞRİ KAYNAĞIDIR

Enes DOĞAN
enesdogan@tevhiddergisi.org

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun. Resûl'üne, âline, ashabına ve onlara ihsan üzere tabi olanlara salât ve selam olsun.

Sünnetin İslam'daki yeri ve "teşri kaynağı oluşu" meselesini incelemeye devam ediyoruz. Konuya dair geçen sayımızda zikrettiğimiz delillere şunları da ekleyebiliriz:

"Onlar ki; yanlarında bulunan Tevrat ve İncil'de yazılı olarak (sıfatlarını) buldukları ümmi olan Resûl Nebi'ye uyarlar. Onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır; temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar; sırtlarındaki ağır yükü ve zincirlerini kaldırır. Ona iman edenler, onu saygı ile yüceltenler, ona yardım edenler ve onunla beraber indirilen Nur'a (Kur'ân'a) uyanlar... İşte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir."[1]

Ayetteki iki ibare dikkat çekicidir:

"...Onlara iyiliği emreder, kötülükten sakındırır..."

"...temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılar..."

Allah Resûlü'nün (sav) vasıflarından biri, iyiliği emretmesi ve kötülükten nehyetmesidir. Diğeri ise temiz şeyleri helal, pis şeyleri haram kılmasıdır. Emretme, nehyetme, helal ve haram kılma fiilleri direkt Allah Resûlü'ne isnat edilmiştir. Bu, Resûlullah'ın bu alanlardaki yetkisinin varlığına delildir. Bir şeyin hükmünün tespit yollarından biri de hakkında emir veya nehiy bulunması ya da açıkça hükmünün belirtilmesidir. Binaenaleyh;

• Sünnette sabit olan emir, nehiy veya helal haram içerikli hadisler şer'i hükümlerin dayanaklarındandır ve teşri kaynağıdır.

• Kur'ân'da bulunan emir, nehiy veya helal haram içerikli ayetlerle şer'i hükümler sabit olduğu gibi sünnette bulunanlarla da şer'i hükümler sabit olur.

Zikrettiğimiz ayete benzer olarak şu ayeti de zikredelim:

"Kendilerine Kitap verilenlerden Allah'a ve Ahiret Günü'ne inanmayan, Allah ve Resûl'ünün haram saydığını haram saymayan ve hak (din olan İslam'ı) din edinmeyenlerle alçaltılmış bir şekilde elden cizye verinceye kadar savaşın."[2]

Ayette iki çeşit haramdan bahsedilmiştir: Allah'ın (cc) haram kıldıkları ve Resûl'ünün (sav) haram kıldıkları. Bu iki haram çeşidini geçerli görmeyen ve hak dine tabi olmayanlara savaş açılması emrediliyor ve hangi haramı kabul etmediklerine dair bir ayrım da gözetilmiyor. Bu, Allah Resûlü'nün haram kıldıklarının, Allah'ın haram kılması gibi olduğunu ve sünnetin teşri kaynağı olma özelliği taşıdığını gösterir.

Allah (cc) şöyle buyurmaktadır:

"Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Resûl'üne çağrıldıklarında (bir de bakarsın ki) bunlardan bir grup yüz çevirmiş. Şayet hak onların lehineyse koşarak gelir, (hükme) boyun eğerler. Onların kalplerinde hastalık mı var? Yoksa şüpheye mi düştüler? Ya da Allah'ın ve Resûl'ünün onlara haksızlık yapacağından mı korkuyorlar? (Hayır, öyle değil!) Bilakis, bunlar zalimlerin ta kendileridir. Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Resûl'üne davet edilen müminlerin sözü, 'İşittik ve itaat ettik.' demeleridir. İşte bunlar, kurtuluşa erenlerin ta kendileridir. Kim de Allah'a ve Resûl'üne itaat eder, Allah'tan (saygıyla) korkar ve (azabından) sakınırsa işte bunlar, kazançlı olanların ta kendileridir."[3]

Nûr Suresi'nden aktardığımız bu pasajda dikkat çekeceğimiz noktalar şunlardır:

• 48. ve 51. ayetlerde, çekişme yaşayan taraflara bir çağrı yapılıyor. Çağrının amacı, yaşanan ihtilafta hükmün verilmesi ve çekişmenin giderilmesidir. Hükmü verecek olansa Allah ve Resûl'üdür. Ayette, Allah'ın (cc) verdiği hükümler merci olarak gösterildiği gibi, Allah Resûlü (sav) de merci olarak gösterilmiştir. Allah'ı merci kabul etmek, Kur'ân'a müracaat etmektir. Resûl'ü merci kabul etmek ise hayattayken bizzat ona gitmek, vefatından sonra da onun sahih sünnetine başvurmaktır. "Aralarında hükmetmesi için Allah'a ve Resûl'üne..." çağrı yapılması, Allah'ın verdiği hükümlerde olduğu gibi Allah Resûlü'nün verdiği hükümlerin de bağlayıcı ve teşri kaynağı olduğunu gösterir. Aksi hâlde aralarında hükmetmesi için sadece "Allah'a" veya "Allah'ın Kitabı'na" çağrı yapılırdı.

1. 7/A'râf, 157
2. 9/Tevbe, 29
3. 24/Nûr, 48-52

• İhtilaf yaşayan kimseler, yapılan çağrının akabinde iki sınıfa ayrılır:

Münafıklar: Onlar bu çağrıdan yüz çeviriyorlar. Verilecek hükmün kendilerinin lehine mi aleyhine mi olacağını izliyorlar ve icabet seçeneğini ondan sonra düşünüyorlar. Münafık, iman etmediği hâlde inanmış gibi görünen kişidir. Hastalık, şüphe ve şehvet,leh-aleyh tartısı… onların icabet etmesine engel oluyor. Allah'ın Kitabı'na ve Resûl'e iman konusunda hastalıklı kalpleri icabete yanaşmıyor, şüpheyle tereddütler kesin tercihe engel oluyor ve seçimi hevalarından yana yapıyorlar. Bu düşünce ve tercihleriyle zalimleşiyorlar.

Müminler: Onlar bu çağrıya tereddütsüz icabet ediyorlar. Verilen hüküm ne olursa olsun duymamış gibi yapmıyor, "İşittik ve itaat ettik." diyerek teslim oluyorlar. Akabindeyse teslimiyetlerini sürdürdükleri ve Allah'tan (cc) hakkıyla korktukları sürece kazançlı çıkacakları müjdeleniyor.

Birinci sınıf için "…Allah'a ve Resûl'üne çağrıldıklarında…" ve "…Ya da Allah'ın ve Resûl'ünün onlara haksızlık yapacağından mı korkuyorlar?.." ibaresi; ikinci sınıf için de "…Allah'a ve Resûl'üne davet edilen müminler…" ibaresi dikkat çekiyor. Yani bu iki sınıfın oluşması ve karşılaştıkları sonuçlarda Allah'ın (cc) hükmüne teslimiyet vurgusu yapıldığı gibi, Resûl'ün (sav) hükmüne teslimiyet de vurgulanıyor. Bu, Resûl'ün verdiği hükümlerin teşriye kaynaklık ettiğini gösterir. Aksi hâlde Resûl'e teslimiyet zikredilmezdi.

• 52. ayette umumi bir lafızla, "Kim de Allah'a ve Resûl'üne itaat ederse…" buyruluyor. Yani her zaman ve mekânda yaşanan ihtilaflar için bu durum geçerlidir. Kur'ân ve sünnetin hükümleri sadece belli bir asrı ya da kitleyi bağlayan hükümler değildir. Her asra ve herkese şamildir.

Yukarıda zikredilenlere benzer olarak Allah (cc) şöyle buyurur:

"Allah ve Resûl'ü bir şeye hükmettiğinde, mümin erkek ve mümin kadının o işlerinde seçim hakları yoktur. Kim de Allah'a ve Resûl'üne isyan ederse, muhakkak ki apaçık bir sapıklıkla sapmıştır."[4]

"Hakkında anlaşmazlığa düştükleri hususları onlara açıklaman, iman eden bir topluluğa hidayet ve rahmet olması için bu Kitab'ı sana indirdik."[5]

"Sonra seni, (İlahi) emre dayalı bir şeriat üzere kıldık. Ona uy. Bilmeyenlerin hevalarına/arzularına uyma."[6]

"İnsanlar arasında Allah'ın sana gösterdiği şekilde hükmedesin diye bu Kitab'ı sana hak olarak indirdik. Hainlerin savunucusu olma!"[7]

4. 33/Ahzâb, 36
5. 16/Nahl, 64
6. 45/Câsiye, 18
7. 4/Nîsa, 105

Sünnetin teşri kaynağı olduğunu gösteren delillerden bir diğeri şu ayettir:

"Hani sen Allah'ın kendisine nimet verdiği ve senin de iyilikte bulunduğun (Zeyd ibni Harise'ye) diyordun ki: 'Eşini yanında tut ve Allah'tan kork.' Allah'ın açığa çıkaracağı şeyi içinde gizliyor ve insanlardan korkuyordun. (Oysa) korkulmaya en layık olan Allah'tı. Zeyd (onu boşayıp) işini bitirince, seni onunla evlendirdik. Ta ki evlatlıkların (boşayıp) işlerinin bittiği kadınlarla evlenme konusunda, müminlere sıkıntı olmasın. Allah'ın emri yerine getirilmiştir."[8]

Allah Resûlü'nün (sav) evlatlığı Zeyd ibni Harise (ra), Resûlullah'ın amcasının kızı Zeyneb binti Cahş (r.anha) ile evliydi. Yaklaşık bir sene evli kaldıktan sonra anlaşamadılar ve Zeyd, durumu Allah Resûlü'ne şikâyet etti. Allah Resûlü de ona, eşini yanında tutmasını tavsiye etti. Ancak Zeyd, anlaşamadıkları için Zeyneb'i boşadı.

Bu hadiseden önce Allah (cc), evlatlıkların öz evlat hükmünde olmadığına dair şu ayeti indirmişti:

"…Evlatlıklarınızı da öz evladınız kılmamıştır…"[9]

Bu ayetten önce evlatlıklar, öz evlat muamelesi görürdü. Dolayısıyla -öz evlatta olduğu gibi[10]- onların evlenip boşandıkları kadınlarla evlenmezlerdi. Allah (cc) evlatlığın, öz evlat gibi olmadığı hükmünü indirdikten sonra, evlatlığın boşadığı kadının da aynı kategoride olmadığı bu hadiseyle açığa çıkmış oldu. Allah, Zeyd'in (ra) boşadığı Zeyneb Annemizi, Allah Resûlü'ne (sav) nikâhladı ve bu hüküm bizzat Allah Resûlü'nün yaşantısıyla netliğe kavuştu.

Allah'ın (cc), bu hükmü bizzat Resûl'ünün yaşantısıyla göstermesi, sünnetin teşri kaynağı olduğunu gösterir.

* * *

Bir sonraki sayımızda görüşmek duasıyla…

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdolsun.

8. 33/Ahzâb, 37
9. 33/Ahzâb, 4
10. bk. 4/Nîsa, 23

KISSADAN HİSSE

SİYAH VE BEYAZ KÖPEK

"Yaşlı adam kulübesinin önünde torunuyla oturmuş, az ötede birbiriyle boğuşup duran iki köpeği izliyorlardı. Köpeklerden biri beyaz, biri siyahtı ve on iki yaşındaki çocuk kendini bildi bileli, o köpekler dedesinin kulübesi önünde boğuşup duruyorlardı. Dedesinin sürekli göz önünde tuttuğu, yanından ayırmadığı iki iri köpekti bunlar. Çocuk, kulübeyi korumak için biri yeterli gözükürken, niye ötekinin de olduğunu; hem niye renklerinin illa da siyah ve beyaz olduğunu anlamak istiyordu artık. O merakla sordu dedesine. Yaşlı dede, bilgece bir gülümsemeyle torununun sırtını sıvazladı. 'Onlar' dedi, 'benim için iki simgedir evlat.' 'Neyin simgesi?' diye sordu çocuk. 'İyilik ile kötülüğün simgesi. Aynen şu gördüğün köpekler gibi, iyilik ve kötülük içimizde sürekli mücadele eder durur. Onları seyrettikçe ben hep bunu düşünürüm. Onun için yanımda tutarım onları.' Çocuk, sözün burasında, mücadele varsa, kazananı da olmalı diye düşündü ve her çocuğa has bitmeyen sorulara bir yenisini ekledi:

'Peki, sence hangisi kazanır bu mücadeleyi?' Bilge reis, derin bir gülümsemeyle baktı torununa:

'Hangisi mi evlat? Ben hangisini daha iyi beslersem o!' "[1]

1. Cevdet Kılıç, Bilgelik Hikayeleri, s. 37

Emre ACAR
emreacar@tevhiddergisi.org

KOLAYLAŞTIRIN Kİ BEREKETLENSİN

Fıtrattaki bu zayıflık, insana karşı "kolaylık" ile muameleyi gerektirmektedir. Bu nedenle kulunu yaratan ve bilen Allah insana kolaylıkla muamele etmiş, kulluğu bunun üzerine inşa etmiştir.

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

İnsanoğlu kolaylığı sever, zorluktansa bir o kadar nefret eder; çünkü insan zayıf yaratılmıştır. Fıtratı gereği zorluğu kaldıramaz:

"Allah sizden (yükünüzü) hafifletmek ister. Ve insan zayıf olarak yaratılmıştır."[1]

"…Allah (din konusunda) sizi zora sokmak/işinizi zorlaştırmak istemez…"[2]

"…Allah sizin için kolaylık diler, zorluk dilemez…"[3]

Fıtrattaki bu zayıflık, insana karşı "kolaylık" ile muameleyi gerektirmektedir. Bu nedenle kulunu yaratan ve bilen Allah (cc) dinin emirlerini ve yasaklarını genel anlamda insan için kolaylaştırmıştır. Bu, "Allah sizden (yükünüzü) hafifletmek ister…" ayeti gereği O'nun, kullarına olan merhametidir.

Mezkûr ayetlere bazı örnekler verelim: Allah (cc), namazı elli vakitten beş vakte indirmiştir. Yolculuktaki namazları dört rekâttan iki rekâta düşürmüştür. Su bulunmadığında toprakla teyemmümü meşru kılmıştır. Namazı ayakta kılmaya güç yetiremeyenlere oturarak ya da başka şekillerde kılma kolaylığı sağlamıştır. Hakeza sefer ya da hastalık gibi durumlarda oruçları sonra tutmayı meşru kılmıştır. Fıkıhta bu ve buna benzer verebileceğimiz birçok örnek mevcuttur.

Rabbimiz (cc), bu kolaylaştırmalarla âdeta bizlere şöyle bir hatırlatmada bulunuyor: "Ben, Allah olmama rağmen size kolaylaştırıyorum, zorlaştırmıyorum. Üzerinizdeki yükleri taşınabilir hâle getiriyor, hafifletiyorum. O zaman siz de birbirinize daha fazla kolaylıkla muamele etmeli ve işlerinizi hafifleştirmelisiniz."

Kıymetli Kardeşim,

Bu ayetler çerçevesinde kendini muhasebe etmelisin. Eşine, çocuklarına, anne ve babana, cemaatine, Müslim kardeşlerine, komşuna, öğrencilerine, işçine, etrafındakilere… nasıl muamele ediyorsun? Onlara hayatı zorlaştırıyor musun, yoksa yüklerini mi hafifletiyorsun? İnsanlar seni nasıl tanıyorlar? Zor ve meşakkatli biri olarak mı, yoksa merhametli ve halim biri olarak mı?

İşte tüm bu soruların cevapları sendedir. Eğer cevapların

1. 4/Nîsa, 28
2. 5/Mâide, 6
3. 2/Bakara, 185

olumluysa hamdetmeli ve Rabbine şükretmelisin. Şayet olumlu değilse o zaman hemen tevbe etmeli ve sırat-ı müstakime dönmelisin ve bilmelisin ki Allah (cc), bu ahlakından dönmediğin sürece sana hem bu dünyada hem de ahirette zorlaştıracaktır. Misliyle cezalandıracaktır.

Bu nedenle -bugün en önemli eksilerimizden olsa da- kolaylaştırmak, hayat ilkemiz olmalıdır. İlim öğretmede, memura hizmet görevi vermede, eşimiz ve çocuklarımızın sorumluluklarında, komşuluk ilişkilerinde kolaylaştırma çabasında olmalıyız. O kadar ki -Allah'ın hakkı bile olsa- namaz kıldırırken İslam, nefret ettirmeden, sevdirerek ve kolay bir şekilde kıldırmayı emretmiştir. Allah'ın (cc) haklarında durum böyleyse, insanların haklarında zorlaştırmak evleviyetle yasaklanmış ve tenkit edilmiştir.

Namazı uzun kıldırdığı için cemaatin şikâyet ettiği sahabiye (Muaz da (ra) bunlardan biridir) Allah Resûlü (sav) şu nasihatleri yapmıştır: "Sizin içinizden nefret ettiriciler vardır. Herhangi biriniz insanlara namaz kıldırdığı zaman hafif kıldırsın. Çünkü onun arkasında yaşlı, ihtiyaç sahibi ve zayıf olanlar vardır."[4]

Bilmeliyiz ki kolaylaştırmak, yumuşaklığın ve şefkatin yansımasıdır. Kalpteki merhamettir. Hayatın bereketi, güzelliğidir. Zorluksa bütün berekete ve güzelliğe manidir. Genişliği daraltır, insanı bunaltır. Davayı, yükü çekilmez bir hâle getirir:

"Allah, Er-Refîk'tir, rıfkı sever. Rıfka verdiğini zorluğa vermez."[5]

"Rıfk neye konursa onu güzelleştirir. Neden çekilip alınırsa da onu çirkinleştirir."[6]

Kıymetli Kardeşim,

Hayatın her alanında kolaylıkla muamele etmemiz gerekir. Fakat dava mücadelesinde kolaylaştırmak daha önemli bir yere sahiptir. Emîr ve memur, karşılıklı kolaylaştırma prensibine sahip olmalıdır. Çünkü dava, fıtratı gereği ağır ve zordur. Bu zorluğun üzerine bir zorluk daha eklendiğinde insanlarda mücadele aşkı, fedakârlık iştiyakı ve hizmet sevgisi yok olmaya yüz tutar. Kulluklarından lezzet alamaz, işlerinde ihlâslı olamaz hâle gelirler. O davaya dört elle yapışıp sahiplenemezler. Kolaylaştırmaksa bunların hepsine şifa olacaktır.

Peygamberimiz (sav) bu konuda hassasiyet göstermiş ve sahabesine bu ahlakı kazandırmıştır. Ebu Musa El-Eş'ari ile Muaz ibni Cebel'i (r.anhuma) Yemen'e gönderdiğinde onlara şu nasihatte bulunmuştur:

"Kolaylaştırın, zorlaştırmayın. Müjdeleyin, nefret ettirmeyin ve birbirinize hükümde uyumluluk gösterin."[7]

4. Buhari, 702
5. Müslim, 2593
6. Müslim, 2594
7. Buhari, Edep, 6124; Müslim, 1737

Son olarak şunu hatırlatmakta fayda görüyoruz: Kolaylaştırmanın bazı afetleri de olabilir. Bu afetlerden biri gevşekliktir. Eğer kolaylaştırmak, kişileri gevşekliğe sevk ediyorsa bu hastalık tedavi oluncaya kadar zorluk tercih edilebilir. Kolaylaştırma anlayışı; kişilerin ahlak yapısı, anlama kapasitesi, yeni ya da eski Müslim oluşu gibi durumlar gözetilerek ortaya konulmalıdır. Bununla beraber kolaylaştırmanın kişinin dininde, ihlasında veya amelinde fitne olacağı yerlerde kolaylaştırmaya gidilmez. Bunun sınırlarını İslam belirlemiştir. Bize düşen misliyle itaat etmektir.

Aişe Annemizden şöyle rivayet edilmiştir:

"Allah Resûlü (sav), iki şey arasında tercih yapmak zorunda kaldığında günah olmadığı müddetçe kolay olanı tercih ederdi."[8]

Allah (cc), bizlere kaldırmayacağımız yükü yüklemesin ve bununla imtihan etmesin. Bizleri, kolaylaştıran ve yumuşak ahlaka sahip olan salih kullarından eylesin. Allahumme âmin.

Davamızın sonu, âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

Bir sonraki yazımızda görüşme ümidiyle...

8. Buhari, 3560

OKUMA PARÇASI

Kerem ÇAĞLAR
keremcaglar@tevhiddergisi.org

İBLİSÎ HÜCUM VAR!

Tevhid ve sünnet ehli müminler dışında kullanımı, ilk ânda dava ehli oldukları izlenimi veren bazı kesimlerin diline pek ağır gelen "tağut"un ve "tağutî sistem"lerin üretip yaygınlaştırdığı yıkım çemberi giderek daralmaktadır.

Kâinatın yaratıcısının mutlak hâkimiyetini hayatın her alanında kabul etmeyen bir toplumda itikadi sapmaları görmezden gelerek sadece birtakım görünür haramlara karşı yüksek hassasiyet gösterip bunlardan sakındırma çabalarının dayandığı bir temel yoktur.

Doğru ve güvenilir kaynaklardan öğrendiği inanç ve amel esaslarını insanlara ulaştırmaya çalışmak, sorumluluk sahibi bir müminin asli vazifelerindendir. Günümüz değişen dünyasında giderek artan nüfus, durmaksızın devam eden göçler, farklılaşan -aslında tuhaflaşan- toplum, inancı ve fıtratı hedef alan Batı ve batıl referanslı eğitim sistemi, küresel çapta dayatılıp yerelde tahmin edilmeyen boyutlarda karşılık bulabilen gayrı fıtri anlayışlar, kesintisiz bir şekilde süregiden dijital kuşatma ve imha taarruzlarıyla geride kalan boşlukları fazlasıyla dolduran çirkefleşmiş basın yayın organlarının, beldeleri fitne fesada gark ettiği bir ortamda bu sorumluluğun ifası kuşkusuz daha da önemlidir.

Günümüzde yerkürenin hemen hemen her yerinde farklı şekillerde tezahür etse de büyük bir keşmekeş, çekişme ve karışıklık egemendir. Tevhid ve sünnet ehlinin, küresel haydutların hedef kitlesinin merkezinde olduğu hakikatini hiçbir zaman akıldan çıkarmamak gerekir. Hangi tarafa dönülse bazen tanımlamakta dahi zorlanılan farklı taktiklerle ifsad ve imha saldırılarına maruz kalmakta müminler.

Bir toplum ne kadar uzun süre, birlikte ortak bir yaşam sürmüşse; kendi içinde o denli sağlam, köklü ve güçlü bir ölçüm değeri teşekkül etmiş olur. Hiç şüphe yok ki bu ortak yaşam tarihi inanç, fikir ve amel birlikteliğine dayanmıyorsa, bu tek başına yeterli değildir. Böyle bir ölçüm biriminin temeli de tevhid ve sünnet gibi çok sağlam bir zemine dayanmalıdır. Aksi hâlde oradan buradan uydurulmuş ve yaşanan devirde üretilmiş ortak değerlere -ki bu sözde değerlerin bir kısmı da putlaştırılan faniler oluyor- ve duygulara dayanan ölçüm birimleri ise önünde sonunda "değer" özelliğini kaybetmektedir. Temeli akideye dayanmadığından doğal olarak süreç içerisinde şartlar ve hissiyat değiştikçe söz konusu değerler de önemsizleşecek ve değişecektir.

Tüm ilerleme iddialarına karşın toplumun itikadi, amelî,

Bugün toplum olarak yüz yüze kalınan "büyü", insanları akıllara durgunluk veren bir hâle sürüklemektedir. Kalplere ve gözlere taaccüp perdeleri çekerek dünyayı bir panayır yeri ve hayatı da oyun ve eğlenceden ibaret sanacak kıvama getirilen yığınlardan "sihirbazların/tağutların" doğru yolda olduklarına iman etmeye neredeyse zorlamaktadır.

ahlaki, psikolojik, kültürel ve daha birçok alanda içinde bulunduğu eksi değerler gün geçtikçe diplere doğru daha da derinleşmektedir.

Tevhid ve sünnet ehli müminler dışında kullanımı, dava ehli oldukları izlenimi veren camiaların diline pek ağır gelen "tağut" ve "tağuti sistem"lerin üretip yaygınlaştırdığı yıkım çemberi giderek daralmaktadır.

Daha düne kadar gündemde toplumun nezaheti, ahlakı, maneviyatı, dayanışması ve daha sağlıklı bir yapıya kavuşturulması gibi konular vardı. Bugün ise fıtratını büyük ölçüde koruyabilmiş insanların öncelikli gündemi ve hatta problemi, fıtrata ve aile mahremiyetine yönelik "sırtlan hücumlarına" ve "maymun istilalarına" maruz kalmak veya böyle bir tehdidi her zamankinden daha yakın hissedebiliyor olmaktır. Böyle bir ortamda tam güvensizliği tetikleyen tedirginlik ve korku atmosferi daha da yoğunlaşmaktadır.

Bugün toplum olarak yüz yüze kalınan "büyü", insanları akıllara durgunluk veren bir hâle sürüklemektedir. Kalplere ve gözlere taaccüp perdeleri çekerek dünyayı bir panayır yeri ve hayatı da oyun ve eğlenceden ibaret sanacak kıvama getirilen yığınları "sihirbazların/tağutların" doğru yolda olduklarına iman etmeye neredeyse zorlamaktadır. Düşünmeyen, korunmayan ve sorgulamayan yığınlarsa her devirde inkâra, zulme, işgale, talana, ifsada, soyulmaya, anarşiye, salgınlara ve küresel sağlık mafyasına maruz kalırlar.

Diğer birçok alandan biraz farklı olarak ülkemizin eğitim bürokrasisinde kümelenmiş bukalemun tıynetli masonik şebekelerin ve kısmen de Şamanizm'i ululayan bir güruhun kontrol ve gözetiminde hazırlanan mevzuat ve müfredatla amaçlandığı üzere fıtri değerleri dumura uğratılmış ve iradeleri zayıflatılmış nesiller -daha doğrusu hareket edebilen şeyler, belki de dabbe- yetiştirilmekle inanç, amel ve ahlaka ardı ardına ağır darbeler vurulmaya devam edilmektedir.

İtikad ve fıtrat odaklı nitelikli eğitimin olmadığı veya eğitim kalitesi düşük tutulduğu için düşmanların bombalarla ve füzelerle yapmak istese dahi başaramayacağı şekilde ruhsuz ve sefil bir nesil "üretildi" ve bu ifsad tüm hızıyla sürüyor. Öyle ki geleneksel olarak da olsa bağlı olunduğu iddia edilen millî manevi hayat anlayışı yeni kuşakların dünyasından iz bırakmamacasına silinip gitmektedir.

İblisî hücumun sadece bir kolu olan ve toplumun olumsuz değişim ve dönüşümünde en etkili araç olan Batıcı Laik eğitimin kalitesi yerlerde sürününce Allah'a (cc), kul olma izzetinden büyük ölçüde yüz çeviren insanlar şu örneklerde olduğu gibi maddi manevi birçok açıdan bunun ölümcül sonuçlarıyla yüzleşmek zorunda kalmaktadır.

Misal olarak; hükûmet bütçesi, belediyelerin devasa gelirleri, Merkez Bankası rezervleri, örtülü ödenekler ve ekonomiyle ilgili diğer alanlarda para, bu sistemin ürünü olan ekonomistlerin, finans uzmanlarının ve muhasebecilerin ellerinde buharlaşıp kaybolur.

Sanık durumuna sokulan nice masum insana atılan suçlar ispat edilemeyince, masumiyetleri kanıtlandığı hâlde ideolojik angajmanlarından ötürü asgari hukuki kriterleri dahi yerine getirmekten kaçınarak mazlumları kibrit kutusu gibi hücrelere tıkıp adaleti firar ettirenler de yine itikattan ve fıtrattan uzak bu sistemin yetiştirdiği yargıçlardır.

Böyle bir sistemin ürünü/mezunu olan mühendis ve müteahhitler insanlara, sadece çökme tarihi kesin olarak belli olmayan modern ve estetik "mezar binalar" yaparlar.

Geçtiğimiz Ramazan ayının son haftasında yeniden tetiklenen, Siyonistlerin Mescid-i Aksa işgalini andıran ve özellikle de biatlı olanlar da dâhil muhafazakâr kesimlerde dahi hoşnutsuzluğa neden olan, Gaziantep'teki bir camide itikafa girmiş insanları hedef alan baskını gerçekleştiren polis ve bekçi kıyafetli kişilikler de aynı sistemin ürünleridir. Onlar ki sistemin kendilerine öğrettiklerini harfiyen uygulamışlardır:

"Emir kulu olmak Allah'ın kulu olmaya takdim olunur, daha önceliklidir."

Bu cürmü işlemenin başka türlü bir motivasyonu olamaz.

Bunların en vahim olanıysa İslam coğrafyasının neredeyse tamamında hüküm süren Firavunî sistemlerdeki Bel'amî teşkilatın mensuplarının ürettiği büyük fesattır. Adına "ilahiyatçı" ve "din adamları"

Bilhassa aile sahibi bir kimse, bizzat kendi öz nefsinden mesul olduğu gibi ailesinden de sorumludur. Hayatı çok daha güzel, anlamlı ve yaşanabilir kılan da işte bu sorumluluktur. Bu sorumluluk insanın hayatından çekilip alındığında tıpkı bugünküne benzer bir manzarayla karşılaşılır: Biyolojik varlıklardan müteşekkil et yığınları veya bir sürü "şey"…

denilen bu zevat da zayıflatılmış eğitim sistemi içerisinde belirlenmiş amaç ve ülkülere bağlı kalmak suretiyle hem kendilerinin hem de onları taklit merci olarak fetva makamında görenlerin dünya ve ahiretlerinin harap olmasına sebep olmaktadır.

Bugün âdeta zehirli bir hava gibi solumak zorunda kaldığımız "Batı" denilen uygarlık tam anlamıyla insanı/fıtratı, tümüyle kontrol edilebilir bir "araç" hâline getirmeye ve bunu başaramadığında da yok etmeye çalışan ilkesiz, vicdansız ve ruhsuz bir uygarlıktır. Savaşlarla, göçlerle, açlıkla ve en ünlü ve yaygın olan Korona da dâhil olmak üzere salgın(laştırılan) hastalıklarla bütün insanlığı saran işte bu felakettir. Bu bela, tıpkı semûm ateşi gibi insanın bizzat öz nefsine/iç âlemine sızıp onu içeriden yakmakta ve kararıp kurumuş bir küfür/şirk kütüğü hâline getirmektedir.

Safların ve Mevzilerin Güçlendirilmesi

Bilhassa süratli ve sefih bir hayata, hız ve hazza meftun olmuş çağımız toplumu; ya dost postuna bürünmüş insan suretindeki İblislere benzemede seviye atlayarak başkalaşıp şeytanlaşmada dereke dereke esfel-i safiline/aşağıların aşağısına yuvarlanmaya devam edecek ya da dosdoğru bir arınmayla tevhidle yeniden buluşup izzeti bularak dimdik ayakta kalacaktır. Bu durumda yapılan çalışmaların temelden başlaması ve yeniden kökten yeşermesi icap eder. Ortaya konan halisane çabaların ve Nebevi davetin insanlara ulaştırılması çalışmalarının -biiznillah- en başta fıtrat, ev, aile ve salih çevre gibi eldeki mevzilerin korunmasının bir tür garantisi olduğu apaçık ortadadır.

Bunun ilk basamağı da her bir müminin, bir bebeğin annesinden süt emmesi gibi hayata dair her ne varsa mümin ailenin temiz ve müşfik menbasından ruhen, kalben ve zihnen gıdalanmasıdır. Ailenin de çocuklarına takdim ettiği inanç, düşünce, ahlak ve hayat anlayışı ile yaşam tarzı da Rabbimizin emrettiği ve razı olduğu bir hâl üzere olmalıdır. Aksi durumda günümüzde anbean müşahede ettiğimiz gibi başta aile olmak üzere toplumun zehirlenmesi ve hayatın felce uğraması neticesi kaçınılmaz olur.

"Ey iman edenler! Nefislerinizi/Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taş olan ateşten koruyun…"[1]

Henüz dünyadayken ebeveyne cehennem hayatı yaşatacak ve ebedi hayatta da topluca cehennem ateşine sürüklenmeye sebep olacak fitne ve isyandan koruyarak Allah'ın (cc) emirlerine itaate ve Resûlullah'ın (sav) sünnetine ittibaya yöneltmeli o "ciğerpare"leri!

Bilhassa aile sahibi bir kimse, bizzat kendi öz nefsinden mesul olduğu gibi ailesinden de sorumludur. Hayatı çok daha güzel, anlamlı ve yaşanabilir kılan da işte bu sorumluluktur. Bu sorumluluk insanın hayatından çekip alındığında tıpkı bugünküne benzer bir manzarayla karşılaşılır: Biyolojik varlıklardan müteşekkil et yığınları veya bir sürü "şey"…

Bu şuurun oluşması ve sorumluluğun gerçekleşmesi de kişiliğin sağlam ve sağlıklı bir zeminde inşasıyla mümkündür. Bu dosdoğru dine dayalı sarsılmaz bir temele dayanmadan; takva, ihlas, ihsan, hasbilik, güzel ahlak, hak üzere azim ve sebat, hayâ, tevekkül, sadakat, işar/diğerkâmlık, tevazu, cesaret, uhuvvet ve daha başka mümtaz vasıflarla ziynetlenmiş sağlam bir kişiliğin oluşması da mümkün değildir. Böyle bir kişilik inşası gerçekleşmeden insanın şahsiyetinde de hayatında da çok önemli şeyler eksik kalacaktır. Bu hususta bizler için ölçü olan hadiste Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur:

"…Allah'a iman ettim de, sonra da dosdoğru ol!"[2]

Saf ve tertemiz vahyin önderliğinde ve tevhid nurunun aydınlığında İblisî karanlıkların parçalanıp dağıtılması hiç şüphe yok ki muvahhidlerin eliyle gerçekleşecektir, biiznillah. Musa'ya (as) ve kardeşi Harun'a (as) vahyolunduğu gibi evvela tüm saldırıların hedefinde olan son ve en önemli mevzilerimizden olan evlerimizi kıblegâh hâline getirmeli ve başta namazın ikamesi olmak üzere müminlerin müjdelenmesine vesile olacak her türlü hayırda gayretli ve ısrarlı olunmalıdır.[3]

1. 66/Tahrîm, 6
2. Müslim, Îmân, 62 (Ayrıca bk. Tirmizî, Zühd, 61; İbni Mâce, Fiten, 12)
3. bk. 10/Yûnus, 87

Ebu Bekir (ra) şöyle demiştir:

"Bilmiyor musunuz ki siz belli bir ecel (ömür) içinde gidip geliyorsunuz;

Allah'ın (cc) rızası gözetilmeyen sözde hayır yoktur. Allah'ın yolunda harcanmayan malda hayır yoktur. Cahilliği hilmine (sabır ve yumuşaklığına) baskın gelen kişide hayır yoktur. Yüce Allah'ın emrettiği ve yasakladığı şeyde, kınayıcının kınamasından korkan kişide hayır yoktur."[1]

1. El-Akdul Ferid, 4/254

Mahi
mahi@tevhiddergisi.org

OLSUN OLSUN BEREKETTİR

"Gök yarıldı sanki!"

"Olsun olsun, berekettir."

"Hatırlamıyor musun önceki günü? Neyimiz var, neyimiz yok aldı, götürdü yağmur. Peh, bereketmiş."

"Öyle deme oğul, ona imtihan derler. Bazen gider, sabredersin. Bazen gelir, şükredersin."

"Aman ana, başlama yine vaaza. Aaa! Şimşek çaktı gördün mü?"

"Evet, nasıl da aydınlattı her yeri!"

"Allah'ım şu sesine bak yağmurun. Kulakları sağır edercesine düşüyor yere. Yağmur ve gök gürültüsü ikilisinin sesi korkutuyor beni."

"İlahi musiki. Bana bir melodi gibi geliyor her vuruş oğul."

"Off ana yaa! Amma iyimsersin. Her şeyin olumlu tarafını görmeyi nasıl başarıyorsun? Her ne kadar buna ifrit olsam da meraklanmıyor değilim.

"Dinle oğul! Anam bir filtre taktırdı bana ve tüm bacılarıma. Hem gözümüze hem kalbimize."

"Ne filtresi?"

"Her şerde bir hayır olabilir, filtresi..."

"Eee?"

"E'si var mı be oğul? Bu filtreyi takınca hayat bize kolaylaştı. Yetimdik. Tam altı kardeştik. En büyüğümüz on altısındaydı babamızı kaybettiğimizde. Anacığımız dul kaldı gencecik yaşında. Köyümüzde dul olmak ölümden beterdi, zorlukları vardı yani. Bununla beraber kimi zaman açtık kimi zaman açık. Birbirimize sarılıp ısındığımız çok kışlar atlattık. Ama bildik ki şer görünse de yaşadıklarımız elbet vardır bir hayrı..."

"Ne hayrı olacak ana?"

"Eskiden köyde yoktu medrese. Kasabada vardı bir tane. Oraya da herkes gidemezdi. Yetim olduğumuz için köylüler bize kol kanat gerdi. Hepimizi sırayla bu medresede okuttular. Altı kızız, hepimize Rabbimizin kelamını öğrenmek nasip oldu. Al sana hayır be oğul."

"Hımm..."

"Fakir bir köydü bizimkisi. Bir tek biz değil, tüm köylüler ciddi zorluklarla baş etmeye çalışıyordu. Fakat buna rağmen ellerinden geldiğince bizi ihmal etmiyorlardı."

"Nasıl yani?"

"Âlemlere rahmet olsun diye gönderilen Peygamberimiz yetimlerle ilgilenenlerin ahirette kendine (sav) yakın olacağını müjdelemişti. Maddi destek olamasalar da hâl hatırımızı sormayı hiç ihmal etmezlerdi. Anılmak, aranmak, ihtimam görmek bizi mutlu ederdi. Kalp kırıklığımızı giderirdi. Yetmez mi oğul?"

"Yetmez ana, devam et hele."

"Her birimiz öyle merhametli eşlerle evlendik ki kimseye böyle güzel bir baht düşmemiştir. Bazen babanı kızdıracak olsam, 'Yetime zulmetmek haramdır.' der, hoş görürdü beni."

"Babam ya... Esaslı adamdır o."

"Hepsinin ötesinde Rabbimiz (cc) tarafından ayrıcalık tanınan bir sınıftık biz."

"O ne ya?"

"E oğlum Kur'ân'da Rabbimiz bizden çokça bahsediyor ya. Özel hükümler indirmiş bizimle alakalı."

"Bizimle?"

"Seninle alakalı değil şaşkın, yetimlerle."

"Haa, evet."

"Rabbimizin andığı, hakkında kesin sınırlar çizdiği, haklarını koruduğu bir sınıftan olmak ve korumayanların tehdit edildiğini bilmek, bence ayrıcalık be oğul..."

"Hakikaten öyleymiş. Şaşırdım doğrusu."

"Demek ki neymiş?"

"Her şerde bir hayır varmış. Peki, her hayırda da şer var mıdır?"

"Vardır, oğul."

"Yok artık? Nasıl oluyor?"

"Onu da başka zaman anlatırım."

"Tamam anam. Yağmur da dindi."

"Olsun olsun, berekettir."

"Ana yaaa..."

NÖROMOTOR GELİŞİM

Dr. Gözde TERCUMAN
gozdetercuman@tevhiddergisi.org

1. BÖLÜM

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla...

Allah'a hamd, Resûl'üne salât ve selam olsun.

Es-Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakatuhu,

Altı yaşına kadar çocuğun her detayını yazmak takdir edersiniz ki yirmi otuz sayfalık yazılarla mümkün değildir. Nöromotor gelişim çerçevesinde bazı başlıkları çeşitli yönlerden detaylandırmak amaçlı bir yazı hazırlamaya çalıştım, Rabbim faydalı kılsın.

Konuyu beş bölüme ayırdık ve bir yazı silsilesi olarak sizlere sunmaya karar verdik.

Çocuklarda büyüme ve nöromotor gelişim anne karnında başlayıp erişkin yaşa kadar devam eder.

Büyüme, bir organın boyutunun artması; gelişme ise o organın fonksiyon kazanması ve olgunlaşmasıdır.

Çocuklarda nöromotor gelişim dört aşamalıdır:

1. Kaba motor gelişim: Vücudun büyük kas gruplarının gelişimini ve kullanımını kapsar. Başın tutulması, oturma, yürüme gibi motor fonksiyonlardır.

2. İnce motor gelişim: El-ayak uzuvlarında küçük kas gruplarının kullanılması ve yeteneğinin artmasıdır. Kalem tutma, yemek yeme, çatal kaşık kullanma... gibi.

3. Dil gelişimi: Çocuk, motor gelişimine paralel olarak etrafının farkına varır, iletişime geçer. Önce sesleri, sonrasında hece ve sözcükleri çıkartır. Akabinde cümle kurar. Zamanla anadili gelişir, kelimeleri anlar, konuşur, soyut ve somut manaları kavrar. Tam anlamıyla dil ve konuşma becerisi gelişir.

4. Sosyal alanda gelişme: İnsan ilişkileri, sorun çözme, iletişim, beceri... gibi hayatın her alanını kapsayan sosyal gelişim hem çok yönlü hem de birden fazla beceri gerektirir. Süt çocukluğu/emzirme dönemi ve okul öncesi dönem nöromotor gelişimin en belirgin ve hızlı olduğu dönemdir.

Aşağıda genel hatlarıyla yenidoğan döneminden altı yaşa kadar çocukların nörolojik gelişimi anlatılmaktadır. Çocuğunuzun bu basamaklardan herhangi birini karşılayamaması onun geri kaldığını göstermez. Bir

Bir çocuktaki nöromotor gelişmenin değerlendirilmesinde ilk adım gözlemlemektir.

çocuktaki nöromotor gelişmenin değerlendirilmesinde ilk adım gözlemlemektir. Yapılan ilk değerlendirmede nöromotor gelişme geriliği olasılığı varsa gelişimsel ileri değerlendirme planlanmalı ve nöroloji hekimiyle görüşülerek çocuk hakkında ileri inceleme durumları gözden geçirilmelidir.

1. Ay

- **Yüzüstü yatınca başını kısa süre kaldırabilir.**
- **Etrafla ilgi başlar.**
- **Refleks olarak ışığa ve nesnelere kısa süreli göz odaklanması sağlar.**
- **Bebek, kolları ve bacakları kendi gövdesine çekik (fleksiyon) postürdedir.**
- **Yakalama refleksi kuvvetli olup elleri yumruk yapar.**
- **Seslere reaksiyon verir.**

Bir aylık bebek uzun süre gözetimsiz yüzüstü yatırılmamalıdır, çünkü başını tutma süresi oldukça kısadır. Başını çevireceği sırada tutamayıp yüzüstü kalırsa boğularak ölebilir. Bu nedenle bebekleri yüzüstü uyutmak kesinlikle önerilmez. Fakat ense kaslarının gelişimi için düzenli olarak anne gözetiminde yüzüstü konulabilir ve dayanabildiği kadar başını kaldırıp tutması sağlanabilir.

Etrafına ilgi duyan bebek, kendisiyle ilgilenildiği ve konuşulduğu oranda gelişimini tamamlayacaktır. Bebeklerin dünyaya gelişi, toprağa düşen tohum misali gibidir. Gelişip serpilmesinde, ebeveyn bakımı dediğimiz çevresel şartlar önemli rol oynayacaktır. Bitki için suyun eksikliği, Güneş'in olmayışı neyi ifade ediyorsa; bebek için de ilgi eksikliği, sosyal ve fiziki ihtiyaçlarının karşılanmaması aynı durumu ifade eder ve ikisi de solar, verimsiz olur.

Kısa süreli odaklanma bebekte refleks olarak vardır ve bu odaklanmayı ileriki aylarda geliştirir. Bu ayda bebeğin odaklanmasını sağlamak amacıyla sürekli ışık ve nesnelerle ilgisini çekip oynatmaya çalışmak doğru olmaz. Hatta yapılan bazı araştırmalara göre odaklanma ve takip etme yeteneğinin tam gelişmediği aylarda bebeğin yatak başına ışıklı, sallanan ve dönen oyuncaklar koymak ileride dikkat eksikliği oluşturabilmektedir. Bu aylarda bebek sade ve sakin bir odada yatırılmalıdır. Ancak ilk altı ay annesiyle aynı odada olmalıdır.

Bebeğin kollarını ve bacaklarını açmaya, esnetmeye çalışmak doğru değildir. Bebeğin anne karnındaki doğal postürü/duruşu, kolları bacakları kıvrık/fleksiyon olacak şekildedir. Bu hâl doğuştan itibaren aylar ilerledikçe yavaşça açılmaya başlar, kas gücü arttıkça kendisi hareket ettirebilir hâle gelir. O zaman gelene kadar dışarıdan müdahaleyle "esnetme" adı altında bebeğin kolları, bacakları açılmaya çalışılmamalıdır.

Bebeğin bu aylarda başı, sırtı ve poposu düz hattadır. Yani boyun kavisi, sırt kavisi, bel kavisi gelişmemiş olduğundan bebek bu aylarda yastıkla yatırılmamalı; Yattığı zemin düz olmalıdır.

Çoğu bebek bu ayda başını dik tutamaz. Bunun nedeni hem boyun kavisinin gelişimini tamamlayamaması hem de boyun/ense kasları gücünün henüz yetersiz olmasından dolayıdır. Aylar ilerledikçe bebeğin gelişimi devam eder ve kas gücü artar; zamanla da boynunu tutabilir hâle gelir.

Bebek, avuç içine konulan parmağı kuvvetlice sıkabilir,

Bebeklerin dünyaya gelişi, toprağa düşen tohum misali gibidir. Gelişip serpilmesinde, ebeveyn bakımı dediğimiz çevresel şartlar önemli rol oynayacaktır. Bitki için suyun eksikliği, Güneş'in olmayışı neyi ifade ediyorsa; bebek için de ilgi eksikliği, sosyal ve fiziki ihtiyaçlarının karşılanmaması aynı durumu ifade eder ve ikisi de solar, verimsiz olur.

kendisini sevmeye çalışan insanların parmaklarını kuvvetle yakalayabilir; saçları ve sakalları güzel çekerler.

Duyma ve "ses" kavramı oluşmaya başlar. Dünyaya yeni gelmiş bir bebek için duymak çok önemlidir. Birçok sosyal zekâ gelişimi duyma üzerinden başlar. Bebeğin dil gelişimi, sosyal çevreyle iletişim kurma ve sosyal gelişimi için ilk basamaktır. Duymayan bir bebek konuşma becerisini de geliştiremez; konuşamaz, öğrenemez, zekâsal yetilerini geliştiremez.

Yenidoğan döneminde tarama testlerinden biri olan "işitme testi" bu sebeple çok önemlidir. Bu döneminde işitme testi yapılmadığı için duymadığı fark edilmeyen bir bebeğin nöromotor gelişimi ciddi derecede sekteye uğrar.

2. Ay

- **Ellerini yumruk yapar.**
- **Annesini tanımaya başlar.**
- **Anneye gülümser.**
- **Kendi kendine tek hece içeren sesler çıkartır.**
- **Yüksek ses ile irkilir.**
- **Işığı ve objeyi gözleri ve başıyla doksan derece izleyebilir.**

Ellerini açıp kapayarak yumruk yapar ve kıvrık/fleksiyon olan duruş/postür, ellerden başlayarak yavaş yavaş açılmaya, hareketlenmeye başlar.

Bu ayda annelerin çok dikkatli olması gerekir. Bebeğin anneyi tanıması çok önemlidir. Otizmin ilk tanısı bu şekilde başlar. Otizmli bebekler anneyi tanımaz ve anneye gülümsemez.

Bebeğin kendi kendine çıkarttığı sesler motive edilmelidir. Onun çıkarttığı tüm seslere anne de ses, konuşma, davranış ve bebeğe gülümsemeyle cevap vermelidir. Her ses bebeğin beyin gelişimi için bir uyarıcıdır.

Bebek beyni hiçbir kayıt yapmamış bir kaset misali dünyaya gelir. Her görüntü, ses ve dokunma bebekte beyin uyarısı oluşturur. Her bir uyarı, beynin farklı bölgelerini geliştirmek için kayıt düğmesi işlevi görür. Görsel, işitsel ve duysal uyaranlar ne kadar çok ve çeşitlilik açısından zengin olursa beyin gelişimi de o derece verimli olacaktır.[1]

Bu evrede kendi başına yahut başkasının kucağında huzursuzlanan bebek, anneye verilince âniden huzursuzluğu azalır ve sakinleşir. Bu durumun birçok sebebi vardır, ancak yenidoğan bir bebeğin dış dünyada tanıdığı ilk insanın, annesi olması; annesi olmayanların da bakımını üstlenen kimseler olması bu durumun temel nedenidir, diyebiliriz.

Dış dünyaya doğmadan önce anne karnında, bebekle anne arasında birçok bağ vardır. Bu bağlardan bir tanesi de işitseldir; bebek dokuz ay boyunca annenin güm güm atan kalbini içeriden dinler. Doğduktan sonra da huzursuzlandığı vakit anne göğsüne yatırılan bebek, alışık olduğu kalp sesiyle sakinleşebilir.

Anneler bebeklerini kucağına alarak sözel, işitsel ve dokunsal iletişim kurmalıdır. Yenidoğan bir bebeğin yeri kucaktır. Bu sebeple "Kucağa alışmasın." ifadesi doğru değildir. Bu durum duygusal ve fiziksel birçok gelişimini olumsuz etkilemektedir.

Bu ayda, anneyi tanıyan bebekle oyun oynamaya başlanabilir. En bilinen "ce eee!" oyunu, bebeğin anneyi tanıması ve gülümsemesiyle motive olması için gayet uygundur. Halk olarak da bu oyunu bebeklerle oynamayı severiz.

İkinci aydan itibaren bebekler sesler çıkarmaya başlar. Dil ve konuşma becerisinin ilk adımı ses çıkarabilmektir. Bu seslerin organize olması ve dilin ağız içinde belli noktalara temas etmesiyle birlikte ilerleyen aylarda heceler ve kelimeler çıkacaktır.

Yüksek sesli bir durum olduğunda bebek irkilir ve çoğu zaman bu sesi tanımlayamadığı için ağlamaya başlayabilir. Ağlaması genelde kolay sakinleştirilir.

Bebek ilk aylarda sürekli ağlayarak çevresiyle iletişim kurar. Acıkır, ağlar. Altını pisletir, rahatsız olur, ağlar. Canı acır, ağlar. Korkar, ağlar. Dil ve iletişim gelişene kadar

1. Uyaranların çok ve çeşitli olması bebeğin gelişim ayı ile orantılı olmalıdır. Aşırıya kaçılmaması ve başka dikkat problemlerini tetiklememesi için dozunu iyi ayarlamak gerekir.

bebeğin tek etkileşim yolunun "ağlama" olduğunu akılda tutmak ve her ağlamayı "acıkmaya" yormamak gerekir. Evet, genel olarak acıkma ağlamaları çoğunluktadır, ama her ağlama acıktığı için değildir.

Başını çevirmeden gözleriyle objeleri ve özellikle annesini izler. Başını çevirerek izleme yeteneği gelişmediğinden ötürü annenin aynı odada olup bebeğin doksan derecelik görüş alanından çıkmasıyla bebek huzursuz olabilir.

3. Ay

• Başını dik tutar.

• Yüzükoyun, yerden başını kaldırıp direnebilir.

• Ellerini daha az yumruk yapar.

• Ellerini ve bacaklarını istemli olarak tek tek hareket ettirebilir.

• Ellerini hareket ettirerek seyreder. Elindeki objeye bakabilir.

• Eline verilen objeyi kısa süre tutabilir.

• Cisimleri yüz seksen derece izler (başını döndürerek gözleriyle objeyi her yöne izler.)

• Yüze odaklanabilir.

• Memnuniyetini ses çıkararak belirtebilir.

• Sesli gülebilir.

• Karşılıklı konuşmaya gülerek ve ses çıkartarak tepki verir.

Eller artık daha az yumruk hâldedir. Parmak hareketleri başlar. Parmakların ve elin ince motor gelişimi başlamıştır. Bu gelişim, elini normalde yumruk hâlde tutmayı bırakıp serbestleştirmeyle başlar. Normalde bebek doğduğunda refleks olarak yumrukları sıkılı hâldedir. Nöromotor gelişim için öncelikle doğumda olan ilkel reflekslerin[2] ortadan kalkması gerekir. İkinci aydan itibaren elini daha az yumruk yapmaya başlaması bu refleksin ortadan kalkmaya başladığını gösterir. Elini açan bebek, parmaklarını hareket ettirir; elini, kolunu, bacağını istemli olarak hareket ettirmeye başlar. El hareketlerini izlemeye başlar. Eline bir eşya konulduğunda objeyi izleyebilir.

El, kol ve bacaklardaki bu hareketlerle birlikte anne karnında ve doğuşta mevcut olan kıvrık/fleksiyon duruşu/postürü iyice geriler.

Bebeğin, başını dik tutması önemli bir aşamadır ve bu durum otizm açısından diğer bir uyarıcıdır. Çoğu bebek bir iki ay gecikmeyle de olsa başını dik tutmayı öğrenebilir. Bu gecikme onların otizm olduğu anlamına gelmez. Takip etmek gereklidir, ancak evham yapmaya da gerek yoktur. (Ben de başını çok geç dik tutan bebeklerdenim.) Çoğu bebeğin gelişimi normal bir şekilde tamamlanır.

Bebeğin başını dik tutamadığı zaman ebeveyn onu dik tutmaya zorlamamalıdır. Bu gelişim kendiliğinden olan bir durumdur. Başını dik tutamayan bebeğin desteklenmesi gerekir. Bebek kucağa alındığı, yatırıldığı veya kucakta taşındığı vakit başın âniden arkaya düşmesini engellemek adına baş kısmı enseden desteklenmelidir.

Bir bebek dördüncü ayını tamamlamış, ancak hâlâ başını dik tutamıyorsa nöromotor gelişim ileri test açısından çocuk nöroloji doktoruyla iletişime geçilmelidir.

Kendi elleriyle olan hareketlerini seyreden bebeğin elleri tutulup oynatılarak sürekli bu seyir hâlini geliştirmek gerekir. Sonrasında anne kendi ellerine bebeğin dikkatini çekebilir, bu şekilde eller üzerinden dikkat etme ve takip gelişimi motive edilebilir.

Göz takip mesafesi biraz daha artar ve aynı oda içinde daha geniş alanı izlemeye başlar.

"Yüz" kavramı gelişmeye başlar, karşısındaki insanların yüzünü ayırt edip yüze odaklanmaya başlar. Daha önceleri sadece annenin yüzünü tanıyan bebek, yavaş yavaş çevredeki insanların da yüzünü ayırt etmeye başlar. Yüz kavramı gelişmeye başlayan bebekte, yüzde var olan -farklı- sakal, gözlük dikkatlerini çeker.

İletişim kurma aşamasında memnun olduğu durumları sesli uyarılarla anlatmaya ve sesli gülmeye başlar. Bebeklerin bu dönemdeki içten kahkahaları gerçekten duyulmaya değerdir.

4. Ay

• Otururken başını devamlı olarak dik tutabilir.

• El kontrolü gelişir, önüne uzatılan bir oyuncağı tutmaya çalışır.

• Cisimlere uzanır ve eliyle ağzına götürür.

• Yüzüstü pozisyonda el bilekleriyle kendini destekleyerek başını ve göğsünü yataktan kaldırabilir.

• Sesin geldiği yöne doğru başını çevirebilir.

Artık dördüncü aya gelmiş bir bebeğin, başını kontrol etmesi beklenir. Dört ayı bitirdiği hâlde başını hâlâ dik tutamıyorsa çocuk nöroloji hekimleri tarafından ileri inceleme gerekebilir.

Bu ayda bebek, ellerinin kontrolünü daha da geliştirir.

Tutma kavrama hareketleri ön plana çıkar. Kavrama hareketi için insanın el başparmağının gelişimi önemli rol oynar. İnsan ile hayvan arasındaki önemli farklılıklardan

2. İlkel refleksler genel olarak kişiyi hayatta tutan reflekslerdir. Bu reflekslerin çok çeşitleri olmakla birlikte temel olarak korunma, kaçma, avlanma ve saldırı niteliğindedir. Hayvanlarda refleksif davranışlar ön planda olmak durumundadır, bu reflekslerin becerisi, hızı ve gücü hayvanın hayatta kalmasında belirleyici etken olur. Ancak insan, yüksek kortikal işlev dediğimiz beyin üstü bir akla sahiptir. Reflekslerin gerileyip akıl temelinde davranış modelleri oluşturması gereklidir.

Annelerin, bebek her şeyi ağzına götürüyor diye aşırı titiz davranarak ortamı temiz tutmaya çalışması ya da "Amaan, bebek gelişiyor." diye ortalığı çöp götürmesi de istenmez. Normal temizlikte bir ev ya da ortam olması yeterlidir.

bir tanesi de gelişmiş el baş parmak kullanımıdır. Çoğu hayvanın patilerinde, başparmağa denk gelen parmak daha geride ve daha kısadır. Vücudun tüm parmakları içerisinde beyinde en fazla işlem alanına sahip olan parmak, başparmaktır. Elin yaptığı birçok hareket ve işlevde başparmağın oynadığı rol daha ağırlıklıdır.

Bebek bir cisme uzanmaya çalışmaz, sadece kendisine uzatılan bir cismi kavramaya çalışır. Kavradığı cismi de ağzına götürür.

Bebekler ilk doğduklarında "oral/ağız dönem" dediğimiz dönemdedir. Dünyayı ağzıyla tanır. Her şeyi ağzına götürür. Eline verilen her cismi ağzıyla tanımaya çalıştığı gibi insanlarla da ağzıyla tanışır. Bu dönem, bebeğin bağışıklık sistemini de geliştirir. Çevredeki birçok mikroorganizmayla muhatap olur, onları da tanır. Annelerin, bebek her şeyi ağzına götürüyor diye aşırı titiz davranarak ortamı temiz tutmaya çalışması ya da "Amaan, bebek gelişiyor." diye ortalığı çöp götürmesi de istenmez. Normal temizlikte bir ev ya da ortam olması yeterlidir. Oral/Ağız dönem, tuvalet eğitimiyle başlayan -yaklaşık üç yaş- "anal dönem" dediğimiz döneme kadar devam eder.

Bebek, elinde tuttuğu cismi ve ellerini inceler. Bu ayda gelişim açısından bebeğin eline sıklıkla uzun bir cisim verilerek; cismi kavrama hareketi teşvik edilmeli, cisimle ilgilenmesi ve ellerini tanıması için süre tanınmalı, sonrasında başka bir cisimle değiştirilmelidir. Burada ağzına götürme ihtimali olduğu için yutmaması adına çok küçük ya da batıcı delici cisimler tercih edilmemelidir. Güvenlik açısından diş kaşıma oyuncakları, çay kaşıkları, parmak kalındığında cisimler... en ideal olanlarıdır.

Bu dönemde sırtüstü yatırılan bebek kafasını kaldırmaya çalışır, ancak vücudunu henüz kaldıramadığı için bazen ağlamalar görülebilir. Bebeklerin ağlamaları da çeşitlidir. Bu tarz durumlarda ilgi bekleyen, yardım isteyen ağlamalar daha çok mızıldanma tarzı ve ilgi geldiğinde hemen duran ağlamalardır. Bu dönemde sırtüstü yatarken, anne tarafından kollarından tutulan bebek başını ve gövdesini kaldırmaya çalışarak tepki verir.

Yattığı yerden başını kaldırma durumu genel olarak dördüncü ayda başlar ve bu ayda başlayan süreç beşinci aya doğru devam eder. -Beşinci ayda başladığını belirten kaynaklar da vardır- Bu, iki aylık bir süreci kapsar.

Dördüncü ayda yön duygusu oluşmaya ve gelişmeye başlar. Üçüncü ayda sesle irkilen bebek, bu ayda sese doğru başını çevirebilir.

4-5. Ay

- **Her iki eliyle yakalar ve elleriyle objeye ulaşmaya çalışır. Objeyi ağzına götürür.**
- **Çıngırağı uzun süre sallayarak oynar, fakat yere düşünce alamaz.**
- **Sesli gülebilir.**
- **Çevreye bakarak eğlenebilir.**

Bu dönem, dördüncü veya beşinci ay olarak nokta atışı olmayan; iki aylık geniş bir aralıktır. Dördüncü ayda başlayıp beşinci ayı bitirene kadar kazandığı temel fonksiyonlardır.

Daha önceden tek avucunun içine konulan cismi kavrayan bebek, artık cisimleri yakalamaya başlar ve elleriyle koordineli olarak bir cismi kavramaya çalışır. Sağ sol koordinasyonu, birbirine uyumu gelişmeye başlar. Oral/ağız dönem gereği tabii ki kavradığı cismi ağzına götürür.

Sağ ve sol tarafın birlikteliği ve uyumu tüm hareketlerimiz için önemlidir. Hayatta her hareketimizi sağ sol dengesi ve koordinasyonu üzerinden yaparız. Beyin de sağ ve sol yarım küreden oluşur ve iki tarafın bağlantısını sağlayan, iletişimini kuran yapılar vardır. Sağ sol dengesi gelişimi çocukta erken aylarda başlar. Bir cismi elleriyle kavramaya başladığı ilk ânlar dâhil olmakla birlikte oturma, emekleme, yürüme gibi tüm gelişimsel evreler sağ sol dengesi üzerine kurulur.

Sağ sol dengesi kurulduktan sonra ilerleyen aylarda sağ sol koordinasyonu başlayacaktır.

Daha önce elindeki cismi ve elini ayırt edebilen bebek, artık elindeki cisimle birlikte elini hareket ettirmeye başlar. Bu evrede daha çok sallama hareketi yapar ve henüz tam olarak kas gücü gelişmediğinden elindekini

yere düşürür, düşürdüğü şeyi geri alamaz. Düşürdüğünü isteme şeklinde mızıldanma ağlaması görülebilir.

Bu evrede bebek çevreye bakarak eğlenir, sesli güler.

Karnı tok, altı temiz, uykusunu almış bir bebek âdeta çevreye gülücükler saçar.

5. Ay

• Dönme hareketi yapar, sırtüstü konumdan yüzüstü konuma geçer.

• Destekle oturur.

Bu evrede bebek artık emeklemeye ve oturmaya yönelik adımlar atmaya başlar ve ilk olarak yatar pozisyondan yüzüstü konuma geçen dönme işlemini gerçekleştirir.

Bu aylarda annenin en önem vermesi gereken husus, bebeği yatırdığı yere çok dikkat etmesidir. Ebeveyn yatağı gibi yüksek veya geniş bir yere yatırmak istediğinde kenarlara değil, orta kısma yatırmalı ve etrafını yastıklarla çevrelemelidir. Anne, bebeğin altını değiştirirken her malzemeyi yanına alarak başına oturmalı ve yüksek yerleri tercih etmemelidir. Annenin bir ân gözünü bebekten ayırması, dönüp düşmesine sebep olabilir. Bu aylarda yataktan düşüp başını vuran bebek vakaları hastanelere sık sık gelir, bu sebeple dikkat etmek gereklidir.

Bebekte gelişmeye başlayan dönme işlemi desteklenmelidir, çünkü oturma ve emeklemenin ilk adımı dönme işlemidir. Dönme işlemini bebek defalarca yapmalıdır. Bu işlemi bebeğin kendi başına gerçekleştirmesi gerekir, dönmeye çabalayan bir bebeği destekleyip dönme işlemini tamamlamak doğru değildir. Bu durumda bebeğe müdahale etmemek gerekir. Bu müdahale bebeğe yarar değil, çok ciddi zarar verir. Dönme işlemini en profesyonel şekilde yapana kadar bebek defalarca başarısız deneme gerçekleştirmelidir. Başarısız denemelere ebeveynler dayanamayıp müdahale ederse bebeğin oturması, emeklemesi ve hatta yürümesi gecikebilir.

Annenin yapması gereken, bebeği için güvenli bir alan oluşturmasıdır ve bu alan yüksek bir yerde olmamalıdır. Özellikle çift kişilik yataklar ve dar olan koltuklar asla tercih edilmemelidir, zira bebekler en çok yataktan ve koltuktan düşer. Bebek üşümesin, yerde oturmasın ya da hastalanmasın diye yere pek indirilmez; ancak yer, bebekler için daha güvenlidir. Yerin pisliğinden korumak için yere bebek battaniyesi serilmeli, sadece bebek için kullanılmalı ve sık sık yıkanmalıdır. Serilen bu battaniyeyle aynı zamanda yerin sertliği de yumuşatılmış olur. Baş vücut oranı bebeklerde yetişkinlerdeki gibi değildir, başları daha ağırdır. Bu sebeple dönüş esnasında ya da yüzüstü döndüğü ânlarda başını tutamayıp çarpma olasılığı yüksektir. Battaniye bu olasılığı en aza indirir ve bebeği korumuş olur. Yere serilen battaniyenin etrafı yastıklarla çevrelenmeli ve çok dar olmayan bir alan oluşturulmalıdır. Bebek defalarca sırtüstü konumdan yüzüstü konuma geçer ve o şekilde kalır. Annenin dikkat etmesi gereken durum, bebeği sık sık kontrol etmesidir. İlk başlarda bebek tekrar sırtüstü pozisyona geçemeyip sürekli yüzüstü konumda kalırsa başını tutmakta zorlanabilir, ense kasları da zayıf olduğundan başı düşebilir ve bebek boğulabilir. Bebek boynunu tutamadığı ân tekrar sırtüstü çevrilmeli ve dönüş için bebeğe fırsat verilmelidir.

Anneler ve babalar asla ama asla bebeğin yapmaya çalıştığı ve zorlandığı durumlarda bebeğin yapamadığı hareketi kolaylaştırmamalı ve bebeğin yerine kendisi bebeğe pozisyon vererek müdahale etmemelidir. Burada sabır göstermek çok önemlidir.

Bu hususta "kelebek koza" hikâyesini kendimize örnek alabiliriz. Önemli olan, kelebeğin kozayı yırtıp çıkması, yani sonuca ulaşması değildir. Kozayı yırtarken geçirdiği süreçtir önemli olan. Çünkü bu süreçte kelebek zorlandıkça uçması için ihtiyacı olan kanatlarını geliştirir. Eğer süreç kısalırsa kanatlar gelişemez. Başarı, kozayı yırtıp çıkmak değildir. Başarı, süreçtir.

Bebek desteklenerek oturabilir. Desteklenme çevreye yastıklar koyarak olur. Arkasına ve yanlarına yastık konulduğunda bebeğin oturur pozisyonda kaldığı görülür. Yastıklar olmadığında bebek oturamaz ve geriye doğru düşer. Annelerin bu dönemde çevreyi yastıklarla desteklemesi önemlidir ta ki bebek destekler olmadan oturabilene kadar.

* * *

Bu ay gelişim evrelerinden bu kadarıyla yetinelim. Allah'ın izniyle bir sonraki yazıda gelişim aylarından devam etmek üzere Allah'a emanet olun.

Âlemlerin Rabbi olan Allah'a hamd olsun.

MOTİVASYON PERSPEKTİFİNDEN HEDEF

Allah'ın adıyla...

Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'a, salât ve selam O'nun Resûl'üne olsun.

Önceki yazılarımızda "motivasyon", "kendinin ve ânın farkında olmak" konularını işlemiştik. Bu sayımızda ise "hedef" konusunu motivasyon çerçevesinde incelemeye çalışacağız.

Yazı dizimizin bu bölümüne bir önceki sayının son satırlarında sorduğumuz sorulardan yola çıkarak başlamak faydalı olacaktır. Ânın gereklerini nasıl belirleyip yol alacağız? Bir işteki öncelik sıramız nasıl belirlenecek? Üstlendiğimiz sorumluluk için hangi zamanda hangi adımları atmamız gerekiyor? Bu ve benzeri soruların cevabı bizi direkt olarak "Hedef" kavramına götürüyor.

Hedef belirlemenin yaşamdaki önemi hepimizin malumudur. Motivasyon perspektifinden bakarsak eğer; hedefsizlik, eşittir hayat motivasyonunun eksikliği demektir. Şayet varmak istediğimiz menzil belli değilse gereksiz yollarda savruluruz. Hedef olarak belirlenen olgular, herkesin hayata tutunduğu gayesini yansıtmaktadır. Ana hedefimiz ne ise aslında hayatta ona uygun adımlar atarız ve bu bizim kimliğimizi yansıtır. Özellikle her Müslim'in kendisine "Nereye gitmek istiyorum? Benim hedefim ne?" diye ciddi bir şeklide sorması, kısa ve uzun vadeli hedefler belirlemesi gerekir.

Hedef olarak belirlenen olgular, herkesin hayata tutunduğu gayesini yansıtmaktadır. Ana hedefimiz ne ise aslında hayatta ona uygun adımlar atarız ve bu bizim kimliğimizi yansıtır.

İnsanlar çocukluk çağından itibaren sorumluluk aldıkça, belli zorlukları aştıkça özgüven sahibi olur ve yeni hedeflere yönelir. Eğer belirlediğiniz, gücünüzün üstünde olmayan hedefleriniz yoksa, hayatta yeni şeyler deneyimlemiyor yani başarma duygusunu tadamıyorsunuz, demektir. Bu da daha fazla hedefsizliğe ve beraberinde özgüven ile motivasyon eksikliğine götürüyordur sizi. Hedefsizlik demek, dört gözle beklediğiniz bir yolculuğunuz ve serüveniniz yok, demektir. Bu da hedefsizliğin, motivasyon eksikliğinin temel kaynaklarından biri olmasını açıklar.

Peki, hedef nasıl belirlenir? Nelere dikkat etmeliyiz? Öncelikli olarak bir önceki sayımızda bahsettiğimiz gibi kendinizi tanıyarak bu yola başlamalısınız. Neler en büyük heyecanı sizde uyandırıyorsa o yola yönelmek, hedefinizi o doğrultuda belirlemek ve ona uygun adımlar atmak daha sağlıklı olacaktır. İnsan olarak yapmayı en çok sevdiğimiz hususlar, aslında icra ederken en rahat yaptığımız ve

Hedef belirlerken hedefimizi ana ve ara hedefler ya da uzun veya kısa vadeli hedefler şeklinde ayırmak bize destek olacaktır. İnsan, tabiat itibarıyla âni adaptasyon süreçlerinde başarılı olamayabilir. Bunun yerine zamana yayılmış, parçalara ayrılmış değişimler, yaradılışımıza daha uygundur.

kendimizden en emin olduğumuz şeylerdir. Bu yüzden hedef belirlerken yeteneklerinizi göz ardı etmemelisiniz. Güzel yaptığınız ve fıtratınızda var olan eğilimler, şeyler neler ise onları geliştirmek üzere hedefler belirlemek ve ana hedefinize o yol üzerinden varmak, sizi daha mutlu hissettirecektir. Bu yol, size sevimli ve kolay geldiği için kısa vadedeki hedeflerinizi kolaylıkla başarma imkânı sunacak ve başarma duygusunu daha fazla yaşama imkânı elde ettiğiniz için motivasyon düşüklüğüne kolay bir şeklide engel olacaksınız.

Belirlediğimiz hedeflere uygun olan ihtiyaçlarımızın neler olduğunu belirlemek ve hangi sırayı gözetmemiz gerektiğine dair karar verip program yapmak; oluşabilecek belirsizlikleri ve kaygıyı azaltacaktır. Bu durumu bir hadisi delil alarak açıklayabiliriz:

Peygamber (sav) Muaz ibni Cebel'i Yemen'e gönderirken aralarında şöyle bir konuşma geçmiş:

" 'Sana halledilmek üzere bir mesele getirildiği zaman nasıl hüküm verirsin?'

'Allah'ın Kitabı'na göre hüküm veririm.'

'Ya aradığını Kur'ân'da bulamazsan?'

'O zaman Resûlullah'ın sünnetine göre hükmederim.'

'Ya sünnette de o meseleyle ilgili bir hüküm bulamazsan ne yaparsın?'

'Ya Resûlullah, bu durumda aklımla, kendi içtihadımla hükmederim...' "[1]

Bu hadisi "hedef" başlığı altında incelediğimizde görüyoruz ki Muaz ibni Cebel (ra) zorlu bir görev üstlenmiştir, ancak karşılaşacağı durumlara dair uygulayacağı yol haritası bellidir. Muaz ibni Cebel hangi aşamalara riayet edeceğini belirlemiş ve bu adımlara uygun bilgi ve donanıma sahip olarak yola koyulmuştur. Bu durum bizler için örnek teşkil etmelidir. Bizlerin de tam olarak ihtiyaç duyduğu mesele budur. Neye göre adımlarımızı atacağız ve bu hedef için hangi meziyetler biz de olmalı?

Başka bir yardımcı ayak olarak, hedef belirlerken hedefimizi ana ve ara hedefler ya da uzun veya kısa vadeli hedefler şeklinde ayırmak bize destek olacaktır. İnsan, tabiat itibarıyla âni adaptasyon süreçlerinde başarılı olamayabilir. Bunun yerine zamana yayılmış, parçalara ayrılmış değişimler, yaradılışımıza daha uygundur. Rahmân olan Allah (cc), Kurân ayetlerini indirirken aralıklarla indirmiş, insanlardaki dinî değişimleri dahi zamana yayarak uygulamıştır. Bu da kendi istediğimiz değişimleri elde etmede uygulamamız gereken yolu gösteren bir delildir. Değişimler, hedeflere varmak zaman alır; bu sebeple de uygulanabilecek parçalara bölünmelidir.

Bir örnek üzerinden ilerleyelim inşallah: Bir Müslim hedef olarak Allah'ı (cc) razı etmeyi ana maksat olarak belirlemiş olsun. Sonrasında doğal olarak bunu hangi amellerle yapabileceğine dair araştırmaya girmelidir, yani ara hedefler belirlemelidir. Tam da bu esnada kendini ve özelliklerini bilmek, ona yeni ufuklar açacaktır. Eğer hareketli bir tabiata sahipse, masa başında çalışmak yerine örneğin infak dağıtma ekibi gibi hareket hâlindeki birimlere katkı sağlamalı ki bir zaman sonra yaptığı iş ona külfet olarak gelmesin ve motivasyonu düşmesin. Örneğin, bir ablamız çocuk masalları yazarken saatlerin nasıl geçtiğini anlayamıyorsa bu ablamız ana hedefe giden yol olarak ara hedefini İslami çocuk eserleri vermek olarak belirlemelidir. Bu konuda kendini eğitmek için kısa vadeli hedefler belirlemeli ve kendini geliştirmelidir.

Tüm bunlara rağmen ara hedeflerimizi uzun zaman tekrar tekrar gerçekleştirdiğimizde sıkılma, bıkkınlık gibi can sıkıcı duygular hissedebiliriz. Peygamber Efendimizin de (sav) buyurduğu gibi her amelin bir fetret devri vardır.[2] Bunun normal olduğunu kabul etmek, kendimizi kınamak yerine bolca dua etmek bize o zamanlarda yardımcı olacaktır. Bunlara ek olarak böyle bir kısır döngüye girmemek adına sadece bir iş kolu üzerinden ilerlemek yerine yeteneklerinize ve kişiliğinize uygun birkaç iş alanını belirlemek yardımcı olabilir. Yukarıda örnek olarak verdiğimiz ablanın, aynı zamanda çocuklar için kitap okuma kulüpleri kurması ya da çocuklara yazarlık atölyesi vererek geleceğin İslam yazarlarının yetişmesine destek olması gibi alternatif iş kolları üretmesi yararına olacaktır.

Kısaca özetlemek gerekirse hedefsizlik, motivasyon eksikliğinin ana sebeplerinden biridir. Bunu aşmanın başlıca yolu, kendini tanıyarak bulunulan ân içerisinde gereken neyse ona uygun ana ve ara hedefler belirlemektir. Eğer şimdiye kadar hiç hedefiniz olmadığını düşünüyorsanız ve "Nasıl hedef koyulur, Emin değilim." diyorsanız, yanılıyorsunuz. Yaşamsal

1. Ebu Davud, 3592; İbni Mace, 1327

2. bk. Ahmed, 6958

günlük aktivitelerimiz aslında birer hedef belirleme ve ona uygun motivasyonla gerekeni yapmak üzerine ilerler. İlk sayıdaki "acıkma" örneğini hatırlayın. Biz, bu hedef odaklı çalışan beyin yolağını doğduğumuzdan beri kullanıyoruz. Yapmanız gereken sadece daha ciddi işler için bu yolağı aktive etmek, yani daha ciddi hedefler belirlemektir. Buna da en sevdiğiniz ve yaparken zamanın nasıl geçtiğini anlamadığınız işleri planlayarak başlayabilirsiniz. Başarıya ulaştıkça beyninizin dopamin sistemi, hedef odaklı çalışmayı ödül olarak algılayacak ve zamanla daha istikrarlı bir şekilde hedefine uygun adımlar atan biri olmaya başlayacaksınız. Hatalı yapmaktan ya da başaramamaktan korkmayın. Allah (cc), yolda harcadığımız emeklerimize değer verecek, sonuca varıp varmadığımıza değil. Düşseniz dahi yerden kalkabilmek için kendinize nazik davranın ve tekrar hedefler belirleyin. Değişim için zaman gerektiğinin ve küçük adımlarla başlamanın elzem olduğunu unutmayın.

Son olarak birkaç pratik bilgi paylaşmak istiyoruz. Umulur ki Rahmân'ın izniyle hedef konusunda zorluk çeken Müslimlere faydalı olur:

Kısa ve uzun vadeli hedeflerinizi belirlerken kapasitenizi, kişilik özelliklerinizi yabana atmayın. Örneğin, ana hedefiniz kitap okuma alışkanlığı elde etmekse, okuma serüveninize sevdiğiniz türleri okuyarak başlayın. İlk karar ânının heyecanıyla ara hedefiniz için "Günde otuz sayfa okurum." diye karar verdiyseniz, bunun yarısını hedef olarak belirleyerek yola koyulun. Unutmayın, küçük adımlarla başlamak, istikrarı getirir. Hazır olduğunuzu hissettiğinizde hedefinizi yavaş yavaş arttırın.

Yatmadan önce, bir sonraki gün için yapılan yazılı planlar sizi rahatlatacak ve daha rahat uykuya dalmanızı sağlayacaktır.[3] Beyininiz uyuma saatlerinizde, yatmadan önce verdiğiniz komutlara yani yarınki planlara hazırlanır. Bunun için ertesi günün planlarını yatağınıza yatmadan hemen önce yazın.

Hedeflerinizi, günlük ya da varsa aylık, yıllık planlarınızı yazıya dökün. Zihnimiz bazen abartmayı sever. Yazıya dökmek, işlerin zihninizdeki kadar karmaşık olmadığını göstereceği için stres seviyenizi azaltacaktır.

Zamanınızı planlamak ya da veriminizi arttırmak için Pomodora tekniğini ya da Boosted, Focus To-Do, Forest gibi beğendiğiniz, hedefiniz için attığınız adımları takip edebileceğiniz aplikasyonları telefonunuza indirip, teknolojiden yararlanabilirsiniz.

Çevrenize, yapmanız gereken sorumluluklarınızı size hatırlatacak hatırlatıcılar yerleştirin. Örneğin, metroda sıra beklerken okumasanız da yanınızda muhakkak bir kitap bulundurun. Siz farkında olmasanız da bu, bilinç altınıza okumanız gereken bir kitap olduğu konusunda baskı yapacaktır.

3. https://www.webmd.com/sleep-disorders/news/20180116/to-do-list-before-bedtime-prompts-better-sleep

Verimli çalıştığınız zaman dilimlerini belirlemeye çalışın, yapmaktan zorlandığınız adımları, öncelik olarak daha dinç olduğunuz ilk başlama evresinde halletmeye çalışın. Acil olan işlerinizin size daha fazla baskı yapacağını unutmayın.

Teslim etmeniz gereken işlerinize göre belirlenmiş bir son gün varsa, bu son günün bir önceki gününü kendiniz için son teslim zamanı olarak hayal etmek ve ona uygun adımlar atmak, işlerin birikmesini engellemek adına yardımcı olabilir. Böylelikle son ânda çıkabilecek sürprizlere karşı her zaman yedek zamanınız olur.

Hedefe ulaşmak için farklı stratejiler geliştirmekten korkmayın. Kitap okumakta zorlanıyorsanız sesli kitap dinleyebilirsiniz ya da oturup ilim çalışmakta zorlanıyorsanız ilginizi çeken konuları internetten telefonunuza indirip dinleyebilirsiniz. Amaç hedefe ulaşmaksa, esnek olmayı başarabilmeliyiz. Meşru olan her yol kendi içinde kıymetlidir.

Barış Özcan'ın YouTube kanalı üzerinden izleyebileceğiniz konuyla ilgili farklı videolar bulunmakta. Videoların çok olması nedeniyle kafası karışanlar, öncelikli olarak "Zamanı ve hayatı yönetmenin Japoncası" adlı videosuna bir göz atabilirler.

Selam ve dua ile...

KIRK HADİS ŞERHİ

Ömer AKDUMAN
omerakduman@tevhiddergisi.org

DÜNYA İMTİHANIMIZ

"Sizin yanınızdaki (dünyalıklar) tükenir, Allah'ın yanında olansa kalıcıdır."[1]

Bu ayet insan hayatının serlevhası olmalıdır. Dünyanın ve ahiretin, insana ait olan ile Maliku'l Mulk'e ait olanın gerçekliğini en açık şekilde anlatır. Çünkü insanoğlunun imtihanı burada başlar ve imtihan, kalıcı olan ile tükenen arasındaki tercihin adıdır.

Serinkanlılıkla, teenniyle değerlendirilmesi gereken bu büyük sınav, ne yazık ki çoğu zaman hazların ve hazlara ulaşmak isteyen insan nefsinin acelesinin kurbanı olur. Bu acelecilik veya arzulara tutkunluk, bir süre sonra mükellefin sırtında şaklayan bir kırbaca dönüşür. Dizginleri kaybeden kul, ahireti unutur ve dünyaya gönül bağlar:

"Asla! Bilakis siz, acil olan (dünya hayatını) seviyorsunuz. Ahireti bırakıyorsunuz."[2]

"Şüphesiz ki bunlar, hemencecik olan (dünya hayatını) tercih ediyor, önlerinde (onları bekleyen) ağır günü ise bırakıyorlar."[3]

Ahireti unutmanın ve acil olana bağlanmanın elbette kaçınılmaz bazı sonuçları vardır:

"Denildi ki: 'Bugününüzle karşılaşmayı unuttuğunuz gibi sizi unutur (azaba terk ederiz). Barınağınız ateştir. Size yardım edecek hiç kimse yoktur.' "[4]

"(Onlara denilecek ki:) 'Bu karşılaşma gününüzü unutmanıza karşılık (azabı) tadın. Hiç şüphesiz biz de sizi unutacak (kendi hâlinize terk edeceğiz). Yaptıklarınıza karşılık, sonsuzluk azabını tadın (bakalım).' "[5]

Dünya ile ilişkiler noktasında şu ayet müminin temel olarak başvuracağı bir yol işaretidir:

"Allah'ın sana verdikleriyle ahiret yurdunu kazanmaya çalış, dünyadaki nasibini de unutma."[6]

Bu ayet, Karun'a yapılan nasihatten bir kesittir. Ancak çağları aşmış ve Kur'ân bu nasihati kıyamete kadar ışık tutan bir kaide ve esas kılmıştır. Mümin, kendisine verilen dünya nimetleriyle rıza-i İlahi ve daru'l huld/ebedilik yurdu için çalışır. Dünyadan nasiplenmeyi de unutmaz.

Dünya bir imtihan yurdu ise kul, bu imtihan yurdunda aldığı her nefesinde bu şuurla hareket etmek zorundadır. Evlatlarımızın, mallarımızın, ehlimizin ve kazanımlarımızın bizler için imtihan olduğu açıktır:

"Bilin ki mallarınız ve evlatlarınız sizin için ancak birer fitnedir. Şüphe yok ki Allah'ın yanında büyük bir mükâfat vardır."[7]

Sahip olduğumuz malımız, göz aydınlığımız olan evladımız, kendisiyle sekinet bulduğumuz eşimiz, mahremiyetimiz olan evimiz… dünya hayatının süsleridir ve tüm bu ziynetler elbet bir gün tükenecektir. Kabullensek de kabullenmesek de… Bâki kalacak ve kula dünyada ve ahirette refakat edecek olan tek şey salih amellerdir:

"Mal ve evlatlar dünya hayatının süsüdür. Kalıcı salih ameller ise Rabbinin yanında sevap ve umut bakımından daha hayırlıdır."[8]

Bir başka ayet ise bize salih amelle beraber selim kalbin fayda vereceğini öğütler. Selim kalp; şirkten, büyük günahlardan ve bidatlerden arınmış olan kalptir:

"O gün ki ne mal ne de evlat fayda verir. Allah'a selim bir kalple gelenler müstesna."[9]

Allah'ım, dünyaya bağlanmaktan, ahireti unutmaktan sana sığınırız. Bizi ahiret yurdunun insanları kıl, dünyanın değil. Katından bir rahmetle bizi sarmala. Âmin.

1. 16/Nahl, 96
2. 75/Kıyâmet, 20-21
3. 76/İnsân, 27
4. 45/Câsiye, 34
5. 32/Secde, 14
6. 28/Kasas, 77
7. 8/Enfâl, 28
8. 18/Kehf, 46
9. 26/Şuarâ, 88- 89

SELİM MÜDÜR'ÜN, NEBAHAT VE TERÖRLE MÜCADELESİ

KONUK YAZAR

Edip SELİMOĞLU

Az önce ne kadar da mutluydum, uykudaydım. Şu ân gözlerim kapalı, uyanmış olarak yatakta uzanıyorum, mutsuzum. Gözümü açmaktan ayrı, dönüp sağıma bakmaktan ayrı korkuyorum. Gözümü açınca hiç değişmeyen dünyamı, sağıma dönersem mutsuz dünyamın hususi cehennemi Nebahat'i göreceğim. Her sabah yaptığım ve kırk yıldır hiçbir netice elde edemediğim mutsuzluk felsefeme biraz daha devam edersem, işe gitmeden Nebahat'le karşılaşacak, ömrümden bir yıl daha eksiltmiş olacağım.

Nebahat! Kendisi karım olur. Zamanında rahmetli anamın, "Oğlum tam sana göre, hanım hanımcık, namuslu, hemi de çok güzel." deyip evlenmeme vesile olduğu karım. Valla ne yalan söyleyeyim; ben de Nebahat'i ilk gördüğümde beğenmiştim. Sonra... Hah, işte ne olduysa sonra oldu. "Nikâhta keramet var." diyorlar ya, inanmayın, kökü yalan! Nebahat'le evlendikten sonra keramet değil de içinden canavar çıktı. Şöyle söyleyeyim de anlayın; zavallı anacığım ölene kadar her gün "Oğlum hakkını helal et." dedi... Ya da şöyle söyleyeyim: Biliyorsunuz ben TEM şubede bilmem kaçıncı sınıf Emniyet Müdürüyüm. Bazı eylemleri önceden haber alır, müdahale etmeyiz. Şartlar olgunlaşınca müdahale eder, suçüstü yaparız. Birinde sol örgütlerden biri eylem hazırlığında... Benim muhbirlerden biri haber verdi. Valla, Nebahat'i o bölgede buluşmaya yollayıp, eyleme de müdahale etmeyeyim diye düşünmedim değil. Bir tek Nebahat ölecek olsa tereddüt etmezdim de birçok masum ölür diye bu düşünceden vazgeçtim. Bir zaman "Nebahat polis karısısın ne olur ne olmaz, gel sana silah kullanmayı öğreteyim." dedim. Olur ya, silah kazara ateş alır, Nebahat ölür diye düşündüm. Ne dese beğenirsiniz; hanımefendi şiddete karşıymış! Hayatta eline silah alamazmış. Ulan, sen başlı başına bir şiddet unsurusun ya neyse...

Benim çenem yine düştü. Ne yaparsın devlet memuruyuz. Devlet memuru dediğin dışından az, içinden çok konuşmayı bilen adamdır. Amire karşı içinden konuş, yönetmeliğe karşı içinden konuş, ev sahibine karşı içinden konuş, hanıma karşı içinden konuş...

Benim çenem yine düştü. Ne yaparsın devlet memuruyuz. Devlet memuru dediğin dışından az, içinden çok konuşmayı bilen adamdır. Amire karşı içinden konuş, yönetmeliğe karşı içinden konuş, ev sahibine karşı içinden konuş, hanıma karşı içinden konuş... Sonuç, içinden konuşma uzmanı oluyorsun. Mesela, devlet memurlarının şöyle bir özelliği vardır: Birinin yüzüne gülerken içinden onunla akrabalık bağı kurar. Dünyanın en sağlam psikoloğunu

getir, anlayamaz. Mesela, birazdan toplantıya gireceğim. Yaklaşık doksan dakika üstümün yüzüne gülecek, bu sürenin yarısında da küfredeceğim.

Toplantı demişken, en az Nebahat kadar beni irite eden bir derdimi daha paylaşayım sizinle... Gerçi kime anlatıyorsam derdimi! Eminim "beter ol!" diyorsunuzdur. Birbirimizden hazzetmediğimiz doğrudur... Ne diyordum? Hah, toplantı diyordum... Efendim, büyük şirketlerde her birim, en az günde üç toplantı yaparmış. Sabır Rabbim sabır! Kardeşim, biz şirket miyiz? TEM şubeyiz TEM! Terörle mücadele ediyoruz şunun şurasında. Toplantıymış, pehh! On yıldır ha bire toplantı yapıyoruz. Biz toplantı yaptıkça teröristler azıyor. Niye? Yöntem yanlış abi yöntem... Bir de hizmet içi eğitim diye bir şey çıkardılar başımıza. Tam iki ay boyunca "sorgu teknikleri" diye seminer verdiler. Efendim, insan hakları diye bir şey varmış. Zanlı sorguda kendini güvende hissedecekmiş. Avukatı olmadan zinhar sorgu odasına alınmayacakmış. Sözlü, fiilî ve psikolojik şiddet, tarafı olduğumuz uluslararası anlaşmalara göre suçmuş... Eee, ondan sonra teröristler niye konuşmuyor? Yahu, paşa muamelesi yaptığın adam konuşur mu? Ahh ah! Asacaksın askıya, vereceksin elektriği, dayayacaksın namluyu alnına, bir orkestra şefi titizliğiyle kullanacaksın copu... Bak bakalım, konuşuyor mu konuşmuyor mu? Ne günlerdi bee! Nebahat bana varlığıyla şiddet uyguladıkça ben de teröristlere... O zamanlar polisin bir ağırlığı vardı... Şimdi neredeee... Adama "Yere yat!" diyorum "Bana bağıramazsın!" diyor...

Şükür Nebahat'le karşılaşmadan evden çıktım... Beni çıldırtan üçüncü canavarla cebelleştikten sonra, kutsal toplantıma kavuşacağım... Üçüncü çıldırtıcım elbette İstanbul trafiği... Dördüncüsü amirlerim, beşincisi astlarım, altıncısı kredi kartı borçlarım, yedincisi terör örgütleri... Burada kessem iyi olacak. Çünkü hayatımda olan her şey beni çıldırtıyor galiba...

Kendimle ve tüm dünyayla çekişe çekişe şubeye vardım. Arabamı park ettim. Tam binaya giriyorken camda kocaman afiş! Hoppala paşam malkara keşannn... Polis memurlarına evlilik yıl dönümlerinde izin... "Ne olur Allah'ım 1 Nisan şakası olsun." diyeceğim de ağustos ayındayız... Aslında yeni İçişleri Bakanını seviyorum. Adam tam benim kafadan. İlgilendiği dosyalarda taktik maktik yok, bam bam bam! İşkence demeyelim de adam çırpmak serbest. Ama o da insan neticede, etkileniyor ülkenin romantik havasından... O değil de umarım bu işi Nebahat duymaz. Mümkünü yok peşini bırakmaz bu işin. Yahu, yılların koca Selim'ini ne hâllere düşürdünüz bee! Ahh Nebahat! El âlem terör örgütlerinden, örgütler benden, ben de senden korkuyorum... Sen de biraz Allah'tan korksan ya!

Neyse efendim, odama çıktım. Hizmet içi eğitimde öğrendiğim gibi etrafa pozitif enerji saça saça masama oturdum. Pozitif enerji şöyle oluyor; pişmiş kelle gibi sırıtıyor ve gördüğünüz iş arkadaşlarınıza bakarak içinizden, "Seni seviyorum, iyi ki varsın, sana teşekkür ediyorum." diyorsunuz. Evrene verdiğiniz mesaj size huzur, mutluluk, rahatlama olarak geri dönüyormuş. Yalnız şöyle küçük bir sorunumuz var: Ben içimden konuşmaya başladım mı bir yerden sonra "otomatik ben" devreye giriyor, küfrediyor. Onun için evrene mesaj yollamıyorum, sırıtmakla yetiniyorum... Bir çay istedim, dünden kalan işlere şöyle bir göz attım. Biraz astlarımı, pardon, çalışma arkadaşlarımı fırçaladım. Yani her günkü rutinimi yerine getirdikten sonra, on dakika falan haberlere baktım. Toplantı vaktini getirdim nihayet. Bundan sonrası mı? Ben astlarıma, pardon, çalışma arkadaşlarıma ne yaptıysam üstüm Cengiz Müdür'ün de aynısını bana yapması için toplantı odasına geçeceğim. İki blok hâlinde yapılacak doksan dakikalık toplantı sonunda, biraz daha eksilmiş ve örselenmiş olarak odadan çıkacak ve tabii ki çok verimli bir toplantı olduğu için Cengiz Müdür'üme teşekkür edecek, içimden sayıp sövecek, yaklaşık on dakika devrelerimle, pardon, çalışma arkadaşlarımla Cengiz'i çekiştirecek, sonra masama dönüp, terörle mücadeleme kaldığım yerden devam edeceğim...

Toplantı odasına geçtim. Devlet dairesinde aynı şeylere maruz kala kala neredeyse tıpatıp aynılaştığım devrelerimle, pardon, çalışma arkadaşlarımla, birbirimize pozitif, evrene negatif enerjilerimizi yolladık. Uğraştığımız örgütlerden, operasyonlardan ve yeni gelişmelerden biraz lafladık. Sonunda Cengiz Müdür'üm teşrif etti. O da her birimize pozitif, evrene negatif enerjisini yolladıktan sonra yerine geçti.

Müdürümüz öncelikle sağ ve sol şubenin birlikte toplantı yapma nedenini izah etti. Şimdi efendim, siz fanilere şöyle izah edeyim: Biz TEM olarak sağ terör ve sol terör diye iki şubeye ayrılırız. Tam da düşündüğünüz gibi; sağ masa dinci ve ırkçı terörle, sol masa da komünist terörle mücadele eder. Mücadele ettiğimiz zihniyet ve örgütler farklı olunca mücadele metotlarımız da farklı, doğal olarak toplantılarımız da ayrı oluyor. Cengiz Müdür'ümün aşırı pozitif bilgilendirmesine göre, bakanlığımız yeni bir mücadele konsepti geliştirmiş. Merkez tarafından verimli bulunan taktikler, tüm şubelere bildirilecek, böylece terörle mücadelede bütüncül bir konsept uygulanacakmış. Şu laflara da hasta oluyorum ha! Nerden buluyorlar böyle afili lafları. Bütüncül konseptmiş... Siz bu kafayla daha çok konsept bulursunuz. Bulmaya bulursunuz da işe yarar mı orasını bilemem! Asacaksın askıya, vereceksin elektriği... Neyse, ben yine kaptırdım gidiyorum. Şimdi adam bir soru soracak, öylece kalacağım. Size dert anlatmaktansa Müdürüme kulak vereyim...

Efendim, bu yeni konsepte göre; sık sık mücadele ettiğimiz örgüt mensuplarıyla temas kuracakmışız. Olur

olmadık işler için ifadeye çağıracak, sık sık adres kontrolü adı altında ikametlerine uğrayacak, sık bulundukları yerlerde GBT yapacakmışız... Müdürümüz kâğıdı okurken bir ân durdu... Biz de devrelerimle, pardon, çalışma arkadaşlarımla birbirimize baktık. Eminim herkes aynı şeyi düşünüyordu. Biz yıllardır zaten bunları yapıyorduk... Müdür bey, boğazını temizleyip okumaya devam etti. Eskiden olduğunun aksine kontrol ve takip altında olduklarını hissettirmeyecek, ikili diyaloglar kurarak belli düşünceleri karşı tarafa aşılayacakmışız... Hah, böyle işte! Bana böyle şeylerle gel Bakanlık. Her ne kadar askının, elektriğin yerini tutmasa da idare eder... En azından bir değişiklik olmuş olur.

Bunların değer kabul ettiği ne varsa, onunla ilgili konuşacak, kafa karıştıracakmışız. Bin kişiden birinde bile etkili olsa, bizim için kazançmış. Mesela, diyecekmişiz ki; "Ne iş, örgütün tepesi birbirine girmiş, yakında dağılırsınız siz..." Adamın kafasına şüphe atacakmışız. Sonra diyecekmişiz ki; "Hayırdır, nerden geliyor bu derenin suyu?" ve maddi kaynaklar konusunda kılçık atacakmışız. Sonra sevilen sayılan insanlarla ilgili "Siz onun gerçek yüzünü bir bilseniz var ya..." diyecekmişiz. Artık adamın aklına ne gelirse... Zaten amaç kafa karıştırmakmış... Ehh, bana sorsanız elektriğin yerini tutmaz ama olsun, deneyeceğiz..

Bitti mi, bitmedi tabii... Bu örgüt üyelerine yapılacak olanmış. Yönetici konumundaki adamlara böyle şeyler sökmezmiş. Onlara, daha farklı bir konseptimiz varmış. Bir yöneticinin yanında bir diğerini övüp duracakmışız. "Allah Allah, işimiz gücümüz kalmadı da bu yaştan sonra terörist mi övecekmişiz!" dememe kalmadı, Cengiz Müdür'üm bizi aydınlattı. Birinin yanında bir diğerini övmek, muhatabı dolaylı yoldan yermekmiş. Bu, muhatabın övüleni kıskanmasına, hiç olmadı ondan şüphelenmesine neden olurmuş. Adam "Devletin polisi bunu övüyorsa, mutlaka vardır bir iş!" dermiş. Zaten amaç aralarını bozmak, o da olmuyorsa güveni zedelemekmiş. Ehh, bana sorsanız Filistin askısının yerini tutmaz ama olsun, yenilik iyidir. Çalışma arkadaşlarıma baktım, herkesin keyfi yavaş yavaş yerine geliyor. Doğru yoldayız demek...

Sonra haksızlığa uğradığına inananları bulup konuşacakmışız. Yıllardır örgütü izlediğimizi, onun yerinin çok başka olduğunu, onu çok sevdiğimizi, kıymetinin bilinmediğini söyleyecekmişiz. Biraz avamca olacak ama, yarayı kaşıyacakmışız. Ayrıca dinlemeye takılan örgüt toplantılarında, kendisiyle ilgili yanlış rapor verildiğini, yöneticilerin yanıltıldığını, şayet sorun yaşadığı biri varsa, özellikle onun adını zikrederek bunları söyleyecekmişiz.

Sonra her masa kendi içinde bir çalışma yapacakmış. Her örgütü güçlü kılan şeyleri tespit edecekmişiz. Sonra içeri sızan insanları kullanarak, örgütü güçlü kılan şeyleri eleştirecekmişiz. Örgütlerin güç noktalarını zayıflatırsak çözülme hızlanırmış. Parolamız "eleştir, zayıflat ve çökert"miş. Emekli olmadan bir örgütün çöktüğünü görsem, daha ne isterim! Kalan ömrümde Nebahat'le yaşamaya razı olurum. Neyse, büyük konuşmayayım ben...

Bundan sonrası bildiğimiz şeyler... Örgütle yeni tanışan insanların ailesiyle temasa geçecek, aileyi korkutacakmışız. Borçlu insanlarla temas kurup onları muhbirleştirmeye çalışacakmışız. Telefon dinlemelerine dikkat edecek, hakkında soruşturma olsun veya olmasın, siber suçlarla konuşup internet hareketlerini takip edecekmişiz. Ahlaki zaafları olanları tespit edecek ve muhbirlik teklif edecekmişiz falan fıstık... Bildiğimiz ve uyguladığımız şeyler... Bu arada "bütüncül konsept" bitmeden toplantı bitti, ama sorun yok, konsept yazılı olarak her birimize teslim edildi... Asıl bombaları sona saklamışlar diyeyim de anlayın. Daha neler neler varmış meğer... Onları da zamanla anlatacağım, sabır! Devrelerimle, pardon çalışma arkadaşlarımla, töbe töbe, efendim, hizmet içi eğitimde söz verdik birbirimize, bundan sonra negatif çağrışım yapan eski ifadeleri kullanmayacakmışız. Yok öyle devrem, astım, hacım, ökkeş, emmi vs... Bunlar eski dönemi çağrıştırıyormuş. Yenilenen modern yüzüyle teşkilatımız da pozitif olacak ve pozitif bir imaj çizecekmişiz... Başımıza ne geliyorsa şu AB sürecinden geliyor. Avrupa'ya girecekmişiz ya! Bu gidişle Avrupa'ya gireceğimiz yok da, olan bizim Filistin askısına oldu. Bizim Nebahat de çok heyecanlı. AB'ye girince vizesiz seyahat başlayacakmış. O da her yıl bir Avrupa ülkesini gezecekmiş. Gidesin de gelemeyesin Nebahat! Kadın evde yatağında yatarken bile beni sinir etmeyi başarıyor... Töbe töbe... Düşünsene odama dönüyorum, telefon çalıyor, komşum ağlamaklı... Nebahat kalp krizi geçirmiş, ambulans gelene kadar da ölmüş... Hayali bile güzel be...

Salim KANDEMİR

ÜSTÜN MÜCAHİDE: ÜMMÜ UMÂRE NESÎBE BİNTİ KÂ'B

"Sahabe" kavramının içerisine yalnız erkekler mi girer? Asla! Allah Resûlü'nü (sav) görmüş, kendisine iman etmiş ve bu hâl üzere canını vermiş hanımlar da itikad, menhec ve ahlak hususunda kendilerine uymakla yükümlü olduğumuz o kutlu nesle dâhildir.[1] Onlar, tahayyül edilemez fedakârlıklarıyla kadın erkek tüm ümmete hüsnü misal olmuşlardır. Allah (cc) ve Resûl'ü uğruna ortaya koydukları gayretleriyle asrımızdaki cahiliyenin zifiri karanlığında dolunay misali yolumuzu aydınlatmaktalardır.

Bir öz eleştiri yapmak gerekirse, ne yazık ki hanım sahabileri gereği gibi tanımıyor, annelerimizin kıymetini hakkıyla bilemiyoruz. "On tane hanım sahabi ismi sayabilir misin?" diye bir soru sorulsa kaçımız "Evet." diyebilir? Verilmesi geç kalınmış bir hakkın gereğini yerine getirmek adına Nesîbe binti Kâ'b'ı (r.anha) anacağız bu ay. Bir kadının takat sınırlarını zorlayarak davaya nasıl hizmet ettiğini, dünyanın iman ve salih amelle nasıl imar edileceğini onun rehberliğinde öğrenelim.

İslam Yurdunun Temelleri Atılırken

Allah (cc), 600 yıllık bir nadasın ardından semadan indirdiği vahiyle tevhid ağacını bitirmişti.[2] Allah Resûlü (sav), Rabbinin kendisine yüklediği tebliğ görevini hakkıyla yerine getirmek için canla başla mücadele ediyordu. Bir yandan sabahlara kadar gözyaşlarıyla dua ederek[3] semanın kapılarını aşındırıyor, bir yandan da "Lailaheillallah deyin, kurtuluşa erin."[4] diyerek insanları İslam'a davet ediyordu. İnsanların hidayete ermesi hususunda dolup taşarken, hasretle semadan inecek kayrayı bekliyordu.

Her saniyesi çileyle dolu yaklaşık on yılın ardından Allah (cc) vaadini yerine getirmiş, Medine'nin kapısını müminlere açmıştı. Altı yiğidin[5] eliyle İslam, coğrafyaları aşacaktı. Tevhidin gür sedası olan bu gençler bir sonraki yıl on iki kişiyle birlikte Birinci Akabe Biatı'nı, bir sonraki yıl ise yetmiş beş kişiyle İkinci Akabe Biatı'nı gerçekleştirecekti. Böylelikle İslam; insanıyla, toprağıyla ve şeriatıyla bir devlet hâline gelecekti.

İhsan üzere icra edilen her çalışmanın temelinde kadın olduğu gibi, burada da kadın vardı. Hatice Annemizin (r.anha) Hüzün Yılı'na kadar sunabildiği muaveneti bundan sonra Akabe'deki mücahideler devam ettirecekti. Kıyamete kadar sürecek bir medeniyetin temellerinde onların olmaması zaten düşünülemezdi.

İşte Nesîbe bu ender şahsiyetlerden bir tanesidir. Görmeden sevmiştir Resûlullah'ı (sav). İkinci Akabe Biatı'nda iki hanım vardır. İlki Nesîbe'dir, elli yaşını aşmış olmasına rağmen Peygamber sevgisi onu oralara kadar getirmiştir. İkincisi ise Esma binti Amr'dır, dokuz aylık hamile olmasına rağmen o kutlu yola girmiş ve yol üzerinde doğum yapmıştır.[6] İkisi de Nebi'ye (sav) biat etmiş ve son nefeslerine kadar bu biatın gereğini yerine getirmek için tüm benlikleriyle mücadele etmiştir.[7] Aişe Annemizin (r.anha), "Allah, Ensar'ın kadınlarına rahmet etsin."[8] ifadesiyle ilim ve amelde ne de güzel örnek olmuşlardır.

Ensar'ın o övülesi kadınlarından olan Nesîbe (r.anha), Hazrec Kabilesi'nin Beni Neccâr kolundandır. Babası Kâ'b ibni Amr, annesi Rebab binti Abdullah'tır. Bedir ehlinden olan Abdullah ibni Kâ'b, kardeşidir. İlk eşi Zeyd ibni Asım'dır. Bu evlilikten Abdullah ve Habib adında iki çocuk meydana gelmiştir ki ikisi de tarihte ayrı bir öneme sahiptir. Nesîbe daha sonra Gaziyye ibni Amr ile evlenmiş, bu evlilikten de Temim ve Havle isminde iki çocukları olmuştur.[9]

Yaşı Allah Resûlü'ne (sav) yakın olan Nesîbe (r.anha), Uhud'a katılmış ve muazzam bir mücadele vermiştir. Hudeybiye'ye, Huneyn'e ve Yemâme'ye katılmış, Rıdvan Biatı'nda ismini "razı olunanlar" listesine yazdırmıştır. Daha nice savaşlara katılmış, yaralar almıştır. Bu yüzden İmam Zehebi (rh), kitabında "الْفَاضِلَةُ المُجَاهِدَةُ/Üstün

1. "Şayet onlar (misli misline), sizin iman ettiğiniz gibi inanırlarsa, hidayete ererler…" (2/Bakara, 137)
2. "Allah'ın (tevhidi) nasıl örneklendirdiğini görmedin mi? Güzel söz (Lailaheillallah), kökü sabit, dalları ise gökyüzüne ulaşmış güzel bir ağaç gibidir." (14/İbrahîm, 24)
3. Cesre binti Decace'den (r.anha) şöyle rivayet edilmiştir:
   "Ebu Zerr'in şöyle söylediğini işittim: 'Resûlullah (sav), bir gece namaza kalktı, sabah oluncaya kadar tüm namazında bir ayeti tekrarladı, durdu. O ayet, 'Onlara azap edecek olursan hiç şüphesiz onlar, senin kullarındır. Şayet onları bağışlarsan şüphesiz ki sen, (izzet sahibi, her şeyi mağlup eden) El-Azîz, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin. (5/Mâide, 118)' " Nesai, 1010; İbni Mace, 1350; Ayrıca bk. Müslim, 202
4. Ahmed, 16023
5. Bu kimseler şunlardır: Esad ibni Zürare, Avf ibni Haris, Rafi ibni Malik Ez-Zureyki, Ukbe ibni Amir ibni Haram, Kutbe ibni Sevad ve Cabir ibni Abdullah; bk. Es-Sîretü'n Nebeviyye, İbni Hişâm, 1/429
6. Tabakat, İbni Sad, 10/414
7. Es-Sîretü'n Nebeviyye, İbni Hişâm, 1/441
8. Et-Temhîd, İbni Abdülber, 8/338
9. Tabakat, İbni Sad, 10/418-420; El-İsâbe, İbni Hacer, 8/441; Üsdü'l Ğâbe, İbnü'l Esîr, 7/269; Siyeru A'lami'n Nubelâ, Zehebi, 3/515 Üçüncü evliliğini kiminle yaptığı tarih kaynaklarımızda belirtilmemiştir; bk. Tabakat, İbni Sad, 10/423

Mücahide"[10] diye bahseder kendisinden. Peki, "Nesîbe'yi bu güzel mertebelere eriştiren hangi amelidir?" diye soracak olursak, hiç şüphesiz "Uhud Günü sergilediği o yüce kamettir." diyebiliriz.

Uhud Günü'nde Resûl'ün Kalkanı Nesîbe...

Uhud! Allah Resûlü (sav) ve müminler en çetin imtihanlarından birini vermişlerdi o gün. Aişe Annemizin (r.anha) Resûlullah'a, "Sana Uhud Günü'nden daha şiddetli olan bir gün erişti mi?"[11] diye sorduğu, zorluğu malum bir gündür. Zira o gün, müminler zafere ramak kala Resûl'ün emrini unutmuş ve bedelini aynı saatler içerisinde aynı sahada acı bir şekilde ödemişlerdi. Allah Resûlü, yiğitler yiğidi amcası Hamza'yı (ra) feci bir şekilde toprağa vermişti. İlk göz ağrısı, biricik talebesi Musab'ı (ra) defnederken üzerine örtecek bir kumaş parçası dahi bulamamıştı. Gözünün nuru, yetmiş küsur sahabisini şehit vererek üst üste gömmüş ve daha nice badireler atlatmıştı.

Rabbimiz (cc) durumu şöyle anlatır:

"Andolsun ki Allah, size verdiği sözde doğru söyledi. Hani (Allah'ın) izniyle onların kökünü kurutuyordunuz. Çok istediğiniz (zaferi) size gösterdikten sonra bozguna uğradınız, verilen emir hakkında çekiştiniz ve isyan ettiniz. İçinizden kimi dünyayı kimi de ahireti istiyordu. Sonra (Allah) sizi denemek için onlardan çevirdi. (Yenilmeye başladınız. Buna rağmen) sizi bağışladı. Allah, müminlere karşı lütuf ve ihsan sahibi olandır. (Hatırlayın!) Hani siz dönüp hiç kimseye bakmadan kaçıyordunuz. Resûl, (savaşa dönmeniz için) arkanızdan sesleniyordu. Kaçırdığınız (hayırlara) ve başınıza gelen musibetlere üzülmeyesiniz diye (Allah) sizi keder üstüne kederle sınadı. Allah, yaptıklarınızdan haberdardır."[12]

En üzücü olanı ise Nebi'nin (sav) yanında kimsenin kalmayışı ve müşriklerle yüz yüze gelerek ölüm tehlikesi atlatmasıydı. Canım Peygamberim'in o gün dişi kırılmış, çukura düşmüş ve yanağına miğfer batmıştı. O sırada ashabına seslenen Nebi'nin çağrısına icabet edenlerden biri de Nesîbe'dir (r.anha) işte. Bir kadın olmasına rağmen en azılı kâfirlerin karşısına çıkıp eline kılıç alarak savaşmış ve ağır yaralar almıştı. O manzarayı birde kendisinden dinleyelim:

Ümmü Sa'd binti Sa'd ibni Rebi (r.anha) şöyle anlatıyor:

"Ümmü Umâre'nin yanına girdim ve 'Bana Uhud Savaşı'ndaki olayını anlat.' dedim.

O da şöyle anlattı: 'Günün ilk vaktinde Uhud'a gittim. İnsanların yaptıklarını izliyordum. Yanımda, içinde su olan bir kap vardı. Resûlullah'ın (sav) yanına gittim, ashabıyla birlikteydi. Üstünlük ve hâkimiyet Müslimlerden yanaydı. Müslimler bozguna uğrayınca Resûlullah'ın (sav) yanına gittim. Savaşmaya, onu kılıçla korumaya ve ok atmaya başladım. Nihayet yaralandım.'

Ümmü Sa'd dedi ki: 'Omzunda derin bir yara gördüm. 'Ey Ümmü Umâre! Bunu kim yaptı?' dedim.'

Şöyle dedi: 'İbni Kamie geldi. İnsanlar Resûlullah'ın (sav) etrafından kaçtılar.

(İbni Kamie) şöyle bağırıyordu: 'Muhammed'i bana gösterin. O kurtulursa bana yaşamak haram olsun.'

Musab ibni Umeyr ve beraberindeki kimseler ona engel oldu, ben de onların arasındaydım. O sırada (İbni Kamie) bana şu darbeyi vurdu. Bunun üzerine ben de ona birkaç darbe vurdum. Ancak Allah düşmanının üzerinde iki zırh vardı.' "[13]

Hurma ağacı gibi bir adamdı İbni Kamie.[14] O gün iki zırh giyip Allah Resûlü'nü (sav) öldürmeye ant içmişti. Musab'ı (ra) Resûlullah zannetmiş ve şehit etmişti. Nesîbe de (r.anha) işte böyle bir adamın karşısına çıkıp, elbisesini toparlamış ve kahramanca savaşarak on üç yerinden yara almıştı. Omzuna aldığı büyük darbe çok canını yakmıştı, sıcak bezlerle kanını durdurmaya çalışmış, sonrasında bir yıl boyunca o yarayı tedavi etmişti.[15] Tüm bunlara rağmen Allah Resûlü'nü (sav) terk etmemişti. Kutlu Nebi onun için şöyle diyordu:

"Sağa sola her baktığımda Ümmü Umâre'nin arkamda savaştığını gördüm."[16]

Sadece kendisi de değil, tüm ailesiyle birlikte Resûl'ün etrafına etten duvar örmüşlerdi. Canları pahasına sarp kale misali tüm eziyetlerden koruyorlardı Allah Resûlü'nü (sav). Nasıl olduğunu Ümmü Umâre'den dinlemeye devam edelim:

"Baktım ki insanlar Resûlullah'ın (sav) etrafından dağılıyordu. Etrafında on kişiden az bir grup kalmıştı. Ben, iki oğlum ve kocam, Resûlullah'ın (sav) önünde onu savunuyorduk. İnsanlar bozguna uğrayarak kaçışıyordu.

Allah Resûlü (sav) kalkanımın olmadığını görünce, yanında kalkanı olduğu hâlde kaçan bir adama seslenerek, 'Ey kalkan sahibi! Kalkanını bari savaşan birine bırak!' dedi.

Adam kalkanı bırakınca ben aldım ve Resûlullah'ı (sav) kalkanla korumaya başladım. Başımıza gelenler, süvari grup sebebiyleydi. Eğer bizim gibi kahramanlık gösterselerdi onları yenerdik, inşallah. Atlı bir adam gelip bana bir darbe vurmak istedi. Ben ona kalkanla karşılık verdim, kılıcı bir şey yapamadı. Adam kaçtı. Ben de atının bacağına bir darbe vurdum. Adam sırtüstü yere düştü.

Nebi (sav) şöyle bağırıyordu: 'Ey Ümmü Umâre'nin oğlu! Annene bak! Annene!'

Ümmü Umâre dedi ki: Resûlullah (sav) adama karşı bana yardım etti. Nihayet adamı öldürdüm."[17]

Oğlu Abdullah ibni Zeyd ise (ra) o ânları şöyle anlatır:

10. Siyeru A'lamin Nubela, Zehebi, 3/515
11. Buhari, 3231
12. 3/Âl-i İmran, 152-153
13. Tabakat, İbni Sad, 10/419
14. Tabakat, İbni Sad, 10/420
15. Tabakat, İbni Sad, 10/420
16. Tabakat, İbni Sad, 10/422
17. Tabakat, İbni Sad, 10/420

"O gün (Uhud Savaşı'nda) sol pazımdan yaralandım. Hurma ağacı gibi uzun biri bana (kılıçla) vurdu. Adam ısrar etmeyip geçip gitti. Kanım ise durmuyordu.

Resûlullah (sav) 'Yaranı sar!' dedi.

Annem bana doğru geldi. Beraberinde, yan tarafında yaralılar için hazırlamış olduğu sargılar vardı. Yaramı sardı. Nebi ise (sav) ayakta bana bakıyordu.

Sonra (annem) şöyle dedi: 'Kalk yavrum! Toplulukla savaş!'

Bunun üzerine Nebi (sav) şöyle buyurdu: 'Ey Ümmü Umâre! Senin yaptığına kim güç yetirebilir?'

Ümmü Umâre şöyle devam etti: 'Oğluma vuran adam yaklaşınca Resûlullah (sav), 'Şu, senin oğluna vurandır.' dedi.

Adamın karşısına çıkıp alt bacağına vurmak istedim (ve vurdum da sonra adam) yere çöktü. Resûlullah'ı (sav) gördüm, tebessüm ediyordu. O kadar ki azı dişlerini gördüm.

Şöyle buyurdu: 'İntikamını aldın, ey Ümmü Umâre!'

Sonra adama silahla (kılıçla) vurmaya başladık. Nihayet adamı öldürdük.

Bunun üzerine Nebi (sav) şöyle buyurdu: 'Seni muzaffer kılan, düşmanına karşı gözünü aydın eden ve (dünya) gözüyle intikamını sana gösteren Allah'a hamdolsun!' "[18]

Resûl'ün (sav) dediği gibi, "Kim Ümmü Umâre'nin yaptığını yapabilir?" Ne yazık ki bugün annelerimiz çocuklarını sabah namazına dahi kaldıramazken Ümmü Umâre savaş meydanında kan revan içindeki yavrusuna, "Kalk yavrum! Toplulukla savaş!" diyerek şehadete kaldırmıştır. Nerede eşi, Allah'ın dini uğruna birkaç saat eve geç gitti diye homurdanan kadınlar! Nerede çocuğunun Allah'ın dini uğruna birkaç damla ter dökmesine tahammül edemeyen anneler! Ne kadarda ihtiyacımız var bugün Allah (cc) için gözünü kırpmadan İsmail'ini feda edecek Hacerlere.[19] Ne kadar da ihtiyacımız var Meryem'ini mabetlere adayacak Hannelere.[20] [21] Ne kadar da çok...

Ebedî istikbalini, tadımlık heveslerin cilvesine terk etmemeli insan. Ertelememeli hedeflerini. Onurunu gaye-i ubudiyetle muhafaza etmeli. Denildiği gibi, "Allah'a itaat ederek ölüm, Allah'a isyan ederek yaşamaktan daha hayırlıdır."[22] Öyleyse hayırlı olanı hayırsız olanla değiştirmemeli. Gerekirse tatlı yaşamını bile altın bir tepside rıza-i İlahiye sunmaktan çekinmemeli. Bu makama erişmek için fedakârca didinmeliyiz. Çünkü Resûl'ün (sav) Ümmü Umâre'yi müjdelediği gibi nicelerinden hayırlıdır bu makam:

Abdullah ibni Zeyd ibni Asım (ra) şöyle diyor:

"Resûlullah (sav) ile Uhud Savaşı'na katıldım. İnsanlar Allah Resûlü'nden (sav) uzaklaşınca ben ve annem ona yaklaştık ve onu korumaya başladık... Nebi (sav) ise bakıp tebessüm ediyordu.

Annemin omuzundaki yarasına bakınca bana dedi ki: 'Annene yetiş, annene! Yarasını sar! Allah ailenizi mübarek kılsın! Annenin makamı, falan ve falanın makamından daha hayırlıdır. Allah ailenize merhamet etsin. Üvey babanın makamı, falan ve falanın makamından daha hayırlıdır. Allah ailenize merhamet etsin.' "[23]

Ümmü Umâre (r.anha) dedi ki:

" '(Ya Resûlullah!) Cennet'te sana arkadaş olmamız için Allah'a dua et.'

Bunun üzerine (Resûlullah), 'Allah'ım! Onları Cennet'te arkadaşlarım kıl!' buyurdu.

Ümmü Umâre dedi ki: 'Artık dünyada başıma ne gelirse gelsin aldırmam.' "[24]

Akabe'de verdiği sözü son nefesine kadar yerine getirmiştir Nesîbe (r.anha). Malından, canından, ailesinden... neyi varsa Allah'ın (cc) yoluna feda etmekten çekinmemiştir. Savaş meydanlarında aldığı yaralardan döktüğü kanlarla ödemiştir cennetin bedelini. Ve sonunda göğsünü ferahlatacak müjdeyi almıştır Resûlullah'ın dilinden. Dünyadayken onun (sav) yanında olduğu gibi ahirette de komşusu olmuştur. Belki bugün Resûlullah'ın, ismimizi anarak bizi cennetle müjdelemesine nail olamayız, fakat Nesîbe gibi fedakârlık edebilirsek, Kıyamet Günü bizler de onunla (sav) beraber olabiliriz.[25] Yeter ki bunu gönülden isteyelim. Şairin dediği gibi diyebilelim:

"Damar damar seninle, hep seninle dolsaydım,

Batılı yıkmak için kuşandığın kılıcın,

Kabzasında bir dirhem gümüş de ben olsaydım."[26]

Bir sonraki ay kaldığımız yerden devam edeceğiz biiznillah...

18. Tabakat, İbni Sad, 10/421
19. "Çocuk onunla beraber iş yapıp koşuşturma çağına erişince, dedi ki: 'Oğulcuğum! Rüyamda seni kestiğimi görüyorum. Sen ne düşünürsün (bu konuda)?' (İsmail) dedi ki: 'Babacığım! Emrolunduğun şeyi yap. İnşallah beni sabredenlerden bulacaksın.' İkisi de (Allah'ın emrine) teslim olup (İsmail'i) alnı üzere yere yatırınca, Ona: 'Ey İbrahim!' diye seslendik. '(Bu davranışınla) rüyayı tasdik etmiş oldun. Şüphesiz ki biz, muhsinleri/kulluğunu en güzel şekilde yapmaya çalışanları böyle mükâfatlandırırız.' " (37/Saffât, 102-105) Bu imtihanı İbrahim (as) ile birlikte eşi Hacer Annemiz de kazanmıştır.
20. "(Hatırlayın!) Hani İmran'ın karısı demişti ki: 'Rabbim! Şüphesiz ki ben, karnımdaki (çocuğu) hür (senden başkasına kulluk yapmayan) olarak sana adadım. (Adağımı) benden kabul et. Şüphesiz ki sen, (işiten ve dualara icabet eden) Es-Semi', (her şeyi bilen) El-Alîm'sin.' " (3/Âl-i İmran, 35)
21. Hanne ismi için bk. Müstedrek, Hâkim, 4154; Tefsîrü'l Kur'âni'l Azîm, İbni Kesir, 2/28; Mevsûatü't Tefsiri'l Me'sûr, 5/141
22. Mu'cemu'l Kebir, Taberani, 172; Allah Resûlü'nün (sav) sözü olarak nakledilen bu rivayetin senedi ihtilaflıdır.
23. Tabakat, İbni Sad, 10/421
24. Tabakat, İbni Sad, 10/421
25. "Kim Allah'a ve Resûl'e itaat ederse bunlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği nebiler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraber olacaklardır. Ne güzel arkadaştır bunlar!" (4/Nîsa, 69)
26. Yağmur, Nurullah Genç, Timaş Yayınları

MEALA TEWHÎD A QUR'ANA MECÎD

Osman SADIKOĞLU

SÛREYA BAQARA

Meala Tirkî

Ebû Hanzele (Halis Bayancuk)

Wergera Kurdî

Osman Sadıkoğlu

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِى اسْتَوْقَدَ نَارًاۚ فَلَمَّٓا اَضَٓاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللّٰهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فٖى ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ(١٧)

17. Onların misali (şuna benzemektedir): Bir ateş yakmıştır. (Ateş) etrafını aydınlatmaya başlayınca da Allah onların nurunu/ışığını almış ve onları karanlıklar içinde görmez bir hâlde bırakmıştır!

17. Mîsala wan (dişibe vêya): Wî kesî agir pêxistîye. Çi dema (agir) pêket û ronahî da derdora wî; Allah, ji nişka ve nûra wan/ronahîya wan dibe û wan di rewşeke nebînatî/korahî de dihêle!

صُمٌّ بُكْمٌ عُمْىٌ فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَۙ(١٨)

18. Sağırdırlar, dilsizdirler ve kördürler. (Böyle oldukları için de) onlar (imana) geri dönmezler.

(Münafıklar; ayetleri duyunca etkilenir, iman edecek gibi olurlar, aydınlanırlardı. Bir araya geldiklerinde ise küfür içerikli konuşmalarla bu ışığı kaybeder, nifağın karanlığı içinde körleşirlerdi.)

18. Ew (munafiq) ker in (heqîyê nabihîzin/seh nakin) û lal in (heqîyê nabêjin) û kor in (heqîyê nabînin). (Ji ber ku wisan in jî) êdî ew venagerin (îmânê).

(Kesên munafiq; dema ku ayetên Qur'anê seh dikirin/dibihîstin, tesîr jê digirtin û dilronak dibûn û tu dibêjî qey ew dê vê gavê îmân bînin. Piştre ku li cem hevdu dicivîyan û axaftinên bi naveroka kufrê diaxivîn wê dilronahîtîyê winda dikirin û di nava tarîtîya nîfaqa xwe de kor dibûn (dixitimîn, kuh dibûn).)

اَوْ كَصَيِّبٍ مِنَ السَّمَٓاءِ فٖيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌۚ يَجْعَلُونَ اَصَابِعَهُمْ فٖٓى اٰذَانِهِمْ مِنَ الصَّوَاعِقِ حَذَرَ الْمَوْتِۜ وَاللّٰهُ مُحٖيطٌ بِالْكَافِرٖينَ(١٩)

19. Ya da (onların durumu) içinde karanlıklar, gök gürültüsü ve şimşek taşıyan bir yağmura (maruz kalan kimse) gibidir. Yıldırımın (dehşetinden) ölüm korkusuyla parmaklarını kulaklarına kapatırlar. Allah kâfirleri (çepeçevre kuşatan) Muhit'tir.

(Vahiy, kalplere hayat veren bir kaynaktır. Tıpkı yağmurun toprağa hayat verdiği gibi. Yağmur, tüm faydalarına rağmen şimşek, yıldırım ve yoğun bulutların oluşturduğu karanlıklar taşır içinde. Kur'ân da yağmur gibidir: Allah'ın (cc) rahmeti ve cennet nimetlerini anlatan ayetlere sahip olduğu gibi; Allah'ın azabı ve cehennemi tasvir eden korkutucu ayetler de barındırır.

Münafıklar; Kur'ân'ın onaran, dirilten ve esenliğe çağıran çağrısından istifade etmezler. Onun korkutan, sarsan, tehdit eden ayetlerini üzerlerine alır ve her daim korku içinde yaşarlar.)

19. An jî (halê wan) weke rewşa wî kesê rastî baranekî hatîye ku di wê (baranê) de tarîtî û gurmegurm (a ewran) û birûsk heye. Ew ji ber tirsa mirinê û dehşeta/erjenga birûskan tilîyên xwe dixin guhê xwe. Allah, yê ku kafiran bi her alî ve dorpêç kirîye Muhît e.

(Çawa ku baran ji bo ax û erdê çavkanîya/menbaa heşînahî û heyatê ye, wehîy jî; çavkanîya heyata qelb û dilan e. Baran, digel feydeyên din di tarîtîya nava xwe de ewrên giran û birûskan jî dihewîne. Qur'ana Kerîm, çawa ku di nava xwe de ayetên rahmeta Allah (cc) û nîmetên cennetê dihewîne weke vê; li ser mijara ezaba Allah (cc) û der barê teswîra cehennemê de jî ayetên înzarê dihewîne.

Kesên munafiq; ji banga Qur'ana Kerîm, ku qelb û dilan diselihîne û gazî selametê dike qet feyde nagirin. Ayetên Qur'ana Kerîm yên ku tirs û tehdîd dihewînin li ser xwe digirin û timûdaîm jîyana xwe di heyl û tirsê de didomînin.)

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ اَبْصَارَهُمْۜ كُلَّمَٓا اَضَٓاءَ لَهُمْ مَشَوْا فٖيهِۙ وَاِذَٓا اَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُواۜ وَلَوْ شَٓاءَ اللّٰهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَاَبْصَارِهِمْۜ اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَىْءٍ قَدٖيرٌۚ(٢٠)

20. Şimşek neredeyse gözlerini (hızlıca alıp) kapıverecek. (Şimşeğin ışığı) önlerini her aydınlattığında onun ışığında yürürler. Onları karanlıkta bırakınca (korku ve şaşkınlıkla) yerlerine çakılırlar. Allah dileseydi onların işitme ve görme duyularını alıverirdi. Şüphesiz ki Allah, her şeye kadîrdir.

20. Birûsk wê hema hema çavên wan (bi lez) vebigire. Dema ku (şewqa birûskê) pêşîya wan ronahî dike hinek dimeşin û çi gava tarîtî bi ser wan de digire (bi tirs û şaşîtî) di cihê xwe de disekinin. Eger Allah bixwesta helbet wê guhên wan ker û çavên wan jî kor bikira. Bêguman Allah li ser her tiştî qadir e.

يَٓا اَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذٖى خَلَقَكُمْ وَالَّذٖينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَۙ(١٢)

21. Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabbinize ibadet/kulluk edin ki sakınıp korunabilesiniz.

21. Gelî însanan! Ji wî Rabbê xwe yê ku hûn û yên berî we xulîqandiyê re îbâdet/abdîtî bikin, hêvî heye ku hûn xwe biparêzin.

اَلَّذٖى جَعَلَ لَكُمُ الْاَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَٓاءَ بِنَٓاءًۖ وَاَنْزَلَ مِنَ السَّمَٓاءِ مَٓاءً فَاَخْرَجَ بِهٖ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْۚ فَلَا تَجْعَلُوا لِلّٰهِ اَنْدَادًا وَاَنْتُمْ تَعْلَمُونَ(٢٢)

22. O (Rab ki) yeryüzünü sizin için bir döşek, gökyüzünü de tavan kıldı. Gökten su indirdi ve onunla size rızık olarak (çeşitli) ürünler çıkardı. (Öyleyse bütün bu gerçekleri ikrar edip) bildiğiniz hâlde Allah'a eş/ortak/denk koşmayın.

(Yalnızca Allah'a (cc) kulluk yapmanın gerekliliği fıtrat ve akılla bilinir. Yaratan ve rızık veren kim ise teşekkür/kulluk ona yapılmalıdır. Yaratan ve rızık verenin Allah (cc) olduğunu ikrar eden, ancak dua, adak, kurban gibi ibadetlerini başkalarına yapan veya Allah'ın (cc) dışındaki varlıkların kanunlarına boyun eğen kimse, bile bile Allah'a (cc) ortak/denk/eş kılmış olur. (bk. 2/Bakara, 164))

22. Ew (Rab e ku) erd ji we re raxistîye û kirîye doşek/binrax û asîmân jî (kirîye) tewan/arîk û ji esmanan av daxistîye û bi vê avê fêkîyên cur bi cur wek rizq ji we re (ji erdê) derxistîye. (Nexwe digel îqrara van rastîyan) hûn bizanebûn ji Allah re şirîkan/hevalan/hevpişkan çênekin.

(Abdîtîya tenê bitenê ji Allah re bi fitret û bi aqil tê zanîn. Xaliq û Raziq her kî be, divê abdîtî/şikur jî jê re bê kirin. Ew kesên ku bi zimanê xwe dibêjin Xaliq û Raziq Allah e, lê belê weke dûa û nezir û qurbanê îbadetên xwe ji bo heyînên din re dikin û weke vê îteatê jî ji Allah pê ve ji hin tiştên din re dikin. Ewana bi vê halê xwe bi eşkerehî dikêvin şirkê. Bnr. 2/Baqara, 164)

وَاِنْ كُنْتُمْ فٖى رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلٰى عَبْدِنَا فَاْتُوا بِسُورَةٍ مِنْ مِثْلِهٖۖ وَادْعُوا شُهَدَٓاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللّٰهِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِقٖينَ(٣٢)

23. Şayet, kulumuza indirdiğimiz (Kur'ân) hakkında şüphe içinde iseniz, onun benzeri bir sure getirin (bakalım). Ve doğru sözlü iseniz Allah'ın dışındaki şahitlerinizi de (yardıma) çağırın.

23.Eger hûn der heqê (Qur'an) a ku me ji abdê xwe nazil kirîye de di gumanê de bin, de ka hûn jî sûreyekî weke wê bînin (em bibînin). Eger hûn ji rastbêj in (ji bo alîkarîyê) ji xeynî Allah gazî hemû şahidên xwe jî bikin.

فَاِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتٖى وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُۚ اُعِدَّتْ لِلْكَافِرٖينَ(٤٢)

24. Şayet yapamadıysanız -ki hiçbir zaman yapamayacaksınız da- öyleyse yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten sakının. (O ateş) kâfirler için hazırlanmıştır.

24. Eger hûn nikaribin vêya bikin -jixwe hûn qet nikarin bîkin jî- nexwe, ji wê agirê ku ardûya wê însan û kevir in, xwe biparêzin. (Ew agir) Ji bo kafiran hatîye amadekirin.

وَبَشِّرِ الَّذٖينَ اٰمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ اَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرٖى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهَارُۜ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًاۙ قَالُوا هٰذَا الَّذٖى رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَاُتُوا بِهٖ مُتَشَابِهًاۜ وَلَهُمْ فٖيهَٓا اَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فٖيهَا خَالِدُونَ(٥٢)

25. İman edip salih amel işleyenleri, kesinlikle onlar için (hazırlanmış) altından ırmaklar akan cennetler ile müjdele. Onlara rızık olarak verilen (cennet) meyvelerinden her yediklerinde: "Bu bize daha önce rızık olarak verilmişti." derler. (Hakikatte) onlara benzeri verilmişti. Onlar için orada (Allah tarafından kusurlardan arındırılmış) tertemiz eşler vardır ve orada ebedî olarak kalacaklardır.

25. Mizgînê bide wan ên îmân anîne û amelên salih dikin (teqez) ji bo wan cennetên ku çem di bin wan re diherikin hene. Çi dema ku ji fêkîyên wê (cennetê) tên rizqandin wiha dibêjin: "Berê jî em bi van hatibûn rizqandin." (Bi rastî) ji wan re yên hevşêwe/mînahev hatibû dayîn. Ji bo wan li wê derê zewceyên/jinên pakîpaqij (ji her kêmasîyan paqijkirî ne) hene û ew ê di wir de ebedî bimînin.

اِنَّ اللّٰهَ لَا يَسْتَحْيٖٓ اَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَاۜ فَاَمَّا الَّذٖينَ اٰمَنُوا فَيَعْلَمُونَ اَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْۚ وَاَمَّا الَّذٖينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَٓا اَرَادَ اللّٰهُ بِهٰذَا مَثَلًاۢ يُضِلُّ بِهٖ كَثٖيرًا وَيَهْدٖى بِهٖ كَثٖيرًاۜ وَمَا يُضِلُّ بِهٖٓ اِلَّا الْفَاسِقٖينَۙ(٦٢)

26. Allah, bir dişi sivrisineği ya da ondan daha üstün/aşağı bir şeyi örnek olarak vermekten çekinmez. İman edenler (örneği duyunca) onun, Rablerinden gelen bir hakikat olduğunu bilirler. Kâfirler ise: "Allah bu örneği vermekle ne murat etti?" derler. (Allah) o (örnekle) birçoğunu saptırır, birçoğunu da hidayet eder. (Hakikatte) onunla sadece fasıkları saptırır.

(bk. 22/Hac, 73; 29/Ankebût, 41)

26. Allah, ji vê tiştê fedî nake ku kelmêşê an jî tiştekî jê serdesttir/bindesttir jî wek mînak bide. Herçî yên îmân anîne (dema vê mîsâlê dibihîzin) dizanin ku ev heq e û ji Rabbê wan hatîye. Ew ên kafir jî wiha dibêjin: "Gelo Allah bi vê mînakê çi mirad kirîye?" (Allah) bi vê (mînakdanê) pirên wan dixerifîne û pirên wan jî digihîne hîdayetê. (Bi rastî) bi wê bitenê kesên fasiq tên xerifandin.

(Bnr. 22/Hac, 73; 29/Ankebût, 41)

اَلَّذ۪ينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللّٰهِ مِنْ بَعْدِ م۪يثَاقِه۪ۖ وَيَقْطَعُونَ مَٓا اَمَرَ اللّٰهُ بِه۪ٓ اَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْاَرْضِۜ اُو۬لٰٓئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ(٧٢)

27. O (fasıklar) ki sağlamlaştırıldıktan sonra Allah'ın sözünü bozar, Allah'ın birleştirilmesini istediği (bağları) koparır, yeryüzünde bozgunculuk yaparlar. İşte bunlar hüsrana uğrayanların ta kendileridir.

27. Ew (fasiq) in ku; piştî zeximandina wê, ehda ku dane Allah xera dikin û (pêwendî) yên ku Allah emrê pevgihandinê kiribû ji hev diqetînin û li ser rûyê erdê fesadîyê derdixin. Ha ew ên ku xisirîne ev bixwe ne.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتاً فَاَحْيَاكُمْۚ ثُمَّ يُم۪يتُكُمْ ثُمَّ يُحْي۪يكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ(٨٢)

28. Siz ölüler iken sizi dirilten (yoktan var eden), sonra öldürüp tekrar diriltecek olan, sonra tekrar ona döndürüleceğiniz bir Allah'a karşı nasıl kâfir olursunuz?

28. Hûn çawa ji dijî Allah dibin kafir ku hûn mirî/tûne bûn (wî hûn ji tunebûnê xuliqand) û paşê dîsa wê we bimirîne û ji nû ve bivejîne? Piştre hûnê bi bal wî de bêne vegerandin.

(Der barê hûkmê "Bê ûzreke şer'î dostgirtina kafiran" de bnr. 5/Maîde, 51)

هُوَ الَّذ۪ي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَم۪يعاً ثُمَّ اسْتَوٰٓى اِلَى السَّمَٓاءِ فَسَوّٰيهُنَّ سَبْعَ سَمٰوَاتٍۜ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَل۪يمٌ۟(٩٢)

29. O (Allah) ki; yeryüzünde olanların tamamını sizin için yarattı. Sonra gökyüzüne yöneldi ve orayı yedi (kat) gök olarak düzenledi. Ve O, her şeyi bilendir.

29. Ew (Allah) ê ku hemû tiştên li ser rûyê erdê ji bo we xuliqand. Paşê îstîwayê asîman kir/berê xwe da asîmân û wê derê wek heft (qat) asîmân sererast kir. Û ew, zana yê her tiştî ye.

وَاِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنّ۪ي جَاعِلٌ فِي الْاَرْضِ خَل۪يفَةًۜ قَالُٓوا اَتَجْعَلُ ف۪يهَا مَنْ يُفْسِدُ ف۪يهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَٓاءَۚ وَنَحْنُ نُسَبِّحُ بِحَمْدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَۜ قَالَ اِنّ۪ٓي اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ(٠٣)

30. Hani Rabbin meleklere: "Ben yeryüzünde bir halife yaratacağım." demişti. Dediler ki: "Orada bozgunculuk yapacak ve kan dökecek birini mi (halife) kılacaksın? Oysa bizler seni tüm eksiklerden tenzih ederek sana hamd etmekte ve seni takdis etmekteyiz." (Allah) dedi ki: "Şüphesiz ki ben, sizin bilmediklerinizi biliyorum."

30. Bi bîr bîne, dema ku Rabbê te ji melaîketan re got: "Ez ê li ser rûyê erdê xelîfeyekî bixuliqînim." Wan jî gotin: "Ma tu yê yekî wisa ku li wê derê xwînê birjîne û fesadîyê derêxe bixuliqînî (bikî xelîfe)?" Hal ev e ku em te ji her sifetên kêmasîyê tenzîh dikin ji te re hemd dikin û te teqdîs dikin. (Allah) got: "Bêguman tiştê ku hûn pê nizanin, ez dizanim."

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَٓاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِؤُ۫ن۪ي بِاَسْمَٓاءِ هٰٓؤُ۬لَٓاءِ اِنْ كُنْتُمْ صَادِق۪ينَ(١٣)

31. (Varlığa dair) tüm isimleri Âdem'e öğretti. Sonra onları meleklere sundu ve: "Şayet doğru sözlülerden iseniz bunların isimlerini bana haber verin." dedi.

31. (Li ser heyînan) hemû navan hînî Âdem kir. Û paşê ew nîşanî melaîketan da û ji wan re got: "Eger hûn di gotina xwe de rast in, ka navê van ji min re bibêjin?"

قَالُوا سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَٓا اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَاۜ اِنَّكَ اَنْتَ الْعَل۪يمُ الْحَك۪يمُ(٢٣)

32. Dediler ki: "Seni tüm noksanlıklardan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bir ilmimiz yoktur. Şüphesiz ki sen, (her şeyi bilen) El-Alîm, (hüküm ve hikmet sahibi olan) El-Hakîm'sin."

32. Gotin: "Em te ji hemû sifetên kêmasîyê tenzîh dikin. Ji xeynî tiştên ku te hînî me kirîye pê ve tu îlmê me tune. Bêguman tu (zanayê her tiştî) Alîm û (xwedî hikum û hikmet) Hakîm î."

قَالَ يَٓا اٰدَمُ اَنْبِئْهُمْ بِاَسْمَٓائِهِمْۚ فَلَمَّٓا اَنْبَاَهُمْ بِاَسْمَٓائِهِمْۙ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَكُمْ اِنّ۪ٓي اَعْلَمُ غَيْبَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ وَاَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ(٣٣)

33. Dedi ki: "Ey Âdem! Onlara isimlerini haber ver." (Âdem) isimlerini haber verince (Allah) dedi ki: "Size göklerin ve yerin gaybını ben bilirim, açığa vurup gizlediklerinizi de ben bilirim, diye söylemedim mi?"

33. (Allah) got: “Ya Âdem! Navê van tîştan ji wan re bibêje” Dema ku (Âdem) navê wan (tiştan) ji wan re salox da (Allah) got: “Ma qey min ji we re negotibû ku ez bi xeyba erd û asîmân dizanim û ez bi tiştê ku hûn eşkere dikin jî û bi yên ku hûn vedişêrin jî dizanim.”

وَاِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوا لِاٰدَمَ فَسَجَدُوٓا اِلَّٓا اِبْلٖيسَۜ اَبٰى وَاسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرٖينَ(٤٣)

34. Hani biz meleklere: “Âdem’e secde edin.” demiştik. İblis dışında hepsi secde ettiler. O diretti, büyüklendi ve kâfirlerden oldu.

34. (Bi bîr bîne!) Wê demê me ji melaîketan re got: “Ji Âdem re herin sicûdê.” Ji xeynî Îblîs hemûyan secde kirin. Lê wî xwe qure kir û rû vegerand û bû ji kafiran.

وَقُلْنَا يَٓا اٰدَمُ اسْكُنْ اَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَاۖ وَلَا تَقْرَبَا هٰذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمٖينَ(٥٣)

35. Biz dedik ki: “Ey Âdem! Sen ve eşin cennete yerleşin. Oradan bolca, dilediğiniz yerden yiyin. Ancak şu ağaca yaklaşmayın. Yoksa zalimlerden olursunuz.”

35. Me got: “Ya Âdem! Tu û hevjîna xwe (jina xwe) di cennetê de bi cih bibin. Hûn li wê derê bi zêdeyî ji ku derê dixwazin ji wê bixwin. Lê nêzîkî vê darê nebin. Nexwe hûnê bibin ji zaliman.”

فَاَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَاَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فٖيهِۖ وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّۚ وَلَكُمْ فِى الْاَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ اِلٰى حٖينٍ(٦٣)

36. Şeytan onların ayağını (cennetten) kaydırdı ve onları bulundukları yerden çıkardı. (Allah) dedi ki: “(Oradan) birbirinize düşmanlar olarak (dünyaya) inin. Sizin için yeryüzünde belli bir vakte kadar bir karar (yerleşip yaşamak) ve (yeryüzünün nimetlerinden) faydalanma vardır.”

36. Şeytan pîyên wan ji wê dere (ji cennetê) şemitand û herduyan ji wê cihê ku tê de bûn derxist. (Allah) got: “(Ji wê derê) wek neyarê hevdu dakevin (dinyayê). Dê li ser rûyê erdê ji we re heta demekî warekî (bicihbûn û jîyîn) û sûdwergirtina (ji nîmetên erdê) wê hebe.”

فَتَلَقّٰٓى اٰدَمُ مِنْ رَبِّهٖ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِؕ اِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحٖيمُ(٧٣)

37. Âdem Rabbinden bazı kelimeler aldı ve Allah (o kelimelerle) onun tevbesini kabul etti. Şüphesiz ki O, (tevbeye muvaffak kılan ve tevbeleri çokça kabul eden) Et-Tevvâb, (kullarına karşı merhametli olan) Er-Rahîm’dir.

(Âdem’in (as) tevbe ederken yaptığı dua için bk. 7/A’râf, 23)

37. Âdem çend kelîmeyan ji Rabbê xwe wergirt û Allah (bi wan kelîmeyan) toba wî qebûl kir. Ji xwe ew (yê ku abdên xwe mûweffeqê tobeyê dike û tobeyan pir zêde qebûl dike) Tewwab û (li ser abdên xwe pir bi merhamet) Rahîm e.

(Ji bo duaya ku Âdem di dema tobe dê xwendîye bnr. 7/A’raf, 23)

İKTİBAS

BİRAZ DİKKAT VE ÖZEN YETERLİ

"Üniversitedeyken, İstanbul Vefa'da kaldığımız yurtta bir grup arkadaşla birlikte kendi çapımızda okuma faaliyetleri yapardık. İslâm dünyası özellikle gündemimizdeydi. Afganistan ve Irak'ın işgalleri, Filistin'de yaşananlar, Doğu Türkistan meselesi... hepsini yakından takip ediyorduk. Namazlarını yurdun hemen yan tarafındaki Şehzadebaşı Camii'nde kılan Kaşgarlı büyük mücahit Berat Hacı'yı yine bu dönemde tanımış, doğduğu toprakların esaretten kurtulması için yılmadan verdiği mücadeleyi gündeme taşımaya çalışmıştık.

Bir gün, İslâm dünyasının farklı coğrafyalarından seçeceğimiz 'vurucu' (bol kanlı, bol acılı, bol cesetli) fotoğrafları yurdun girişindeki büyük panoda sergilemeye karar verdik. Böylece, Müslümanların çektiklerini herkese gösterecek, kalpleri titretecek, belki zulmün durdurulmasına yol açacak bir şeyler yapılmasını bile sağlayabilecektik. Heyecanla ve coşkuyla, kararımızı uygulamaya girişik. Organizasyonu ben üstlendim: Fotoğrafları bizzat seçtim, bilgisayarda kolaj yaptım, kocaman bir kâğıda renkli olarak bastırdım, panoya astım. İlk reaksiyonlar 'olağanüstü' idi. Herkes fotoğraflara dikkatle bakıyor, bunların yaşanmakta oluşuna şaşırıyor ve öfkeleniyor, mazlumlara sempati duyuyordu. Hatta gözleri dolanlar bile vardı. Hedef gerçekleşmişti. İkinci hafta, bu defa daha kanlı, daha acılı, daha fazla cesetli fotoğraflar seçtim. Ancak garip bir şey oldu: İlgi, gözle görülür biçimde azaldı. Üçüncü hafta neredeyse kimse dönüp panoya bakmıyordu. Derken, dördüncü hafta bu uygulamadan vazgeçtik.

Bu tecrübe, bana hayatımın en önemli derslerinden birini verdi: Duyarlılık kazandıralım derken, aslında insanların duyarsızlaşmasına hizmet etmiştik. Kanı, cesedi ve acıyı normalleştirerek, kalplerdeki merhameti azaltmış, gözlerdeki yaşları kurutmuştuk. Kendimi yokladığımda, aynı şeylerin benim başıma da gelmeye başladığını gördüm. Yaptığımız şey, düpedüz teşhircilikti ve mazlumlara da hiçbir faydası yoktu.

O günden bu yana, İslâm coğrafyasındaki mezalimi gündeme getirme adına, uluorta ceset fotoğrafı paylaşılmasına, hele de bunun sıradan insanlar tarafından ve sosyal medya ortamlarında kontrolsüzce yapılmasına kesin bir şekilde karşı çıkıyorum. Filistin'den ve diğer kanayan yaralarımızdan sözde 'dünyayı haberdar etmek için' (dünyanın haberi yok mu sizce?) paylaştığımız her ceset fotoğrafı, üç büyük ve mühim neticeye yol açıyor:

1) Duyarlılıklarımızı ve kalplerimizin rikkatini kaybediyoruz; acı ve zulüm normalleşiyor. Fark etmesek de, öfkeler yılgınlıklara dönüşüyor,

2) Düşman sevinç çığlıkları atıyor; verdiği zararın çarşaf çarşaf teşhir edilmesi, ona doping etkisi yapıyor,

3) Düşüncesizce oraya-buraya yolladığımız ve sayfalarımızda paylaştığımız her bir ceset fotoğrafı, kul hakkı olarak hesabımıza yazılıyor. Hangimiz, parçalanmış, avret yerlerimiz açılmış, ortalıklara düşmüş cesedimizin WhatsApp gruplarında dolaşmasına razı olur? Ben şahsen olmam ve bunu yapanlarla Yüce Divan'da hesaplaşırım. Bu satırlarımı okuyan hiç kimsenin de razı olacağını sanmam.

'Peki, yaşananları nasıl gündeme taşıyacağız? Susacak mıyız?' sorusu sorulabilir. Elbette susmayacağız, tepkisiz kalmayacağız, zulmün ortadan kalkması için elimizden gelen her şeyi yapacağız. Ama zekice ve tutarlı biçimde... Vuruculuğu, sağlam görsel malzemelerle ve itiraz edilemeyecek bilgilerle sağlayarak... Zilleti çağrıştıracak görüntüler yerine umudu, direnişi, sabrı ve kahramanlığı öne çıkararak... Tüm bunlar zor değil. Sadece biraz dikkat, gayret ve özen yeterli.

İsrail saldırılarının başladığı günlerde, Gazzeli gazeteci Îmân Şantî'nin Twitter'dan yaptığı bir çağrı, çok anlamlıydı: 'Lütfen, evlatlarımızın parçalanmış cesetlerinin fotoğraflarını paylaşmayın!' Bu çığlığın Gazze'den, hadiselerin göbeğinden yükselmesi ayrıca önemliydi. Nitekim binlerce insan Îmân Hanım'ın ricasına uyarak, paylaştığı fotoğrafları sildi.

Geçmiş saldırılarla kıyaslandığında, bu defa Gazze'den ve Filistin'den gelen görüntülerde kahramanlığı, umudu, direnişi ve sabrı öne çıkaranların oranı oldukça yüksekti. Sosyal medyada çok sayıda vurucu kısa film, görsel ve bilgi paylaşıldı. Malum medya odakları hakikatlerin üstüne perde çekse de, Müslümanlar olarak kendimizi anlatırken artık başka bir üsluba ve bakış açısına yöneliyor oluşumuz, gerçekten ümit verici. Bunu lütfen küçümsemeyiniz. Orta ve uzun vadede, 'kamuoyu oluşturmak' denilen şeyin makul biçimde yapılmasının somut sonuçlarını hep birlikte göreceğiz."[1]

Taha Kılınç

---

1. Bu yazı, 19 Mayıs 2021 tarihli Yeni Şafak Gazetesinden iktibas edilmiştir.

AYIN KİTABI

Salim KANDEMİR

TAĞUTLARA KULLUĞUN MODERN MABEDLERİ

Kitabın Yazarı: Komisyon

Yayınevi: Furkan Yayınları

Basım Tarihi: 2013

Sayfa Sayısı: 152

Ebat: 13,5 X 21,0 cm

Kitap Hakkında

İnsan tertemiz bir hâlde dünyaya gelir. Başta şirk olmakla beraber tüm kötülüklerden arındırılmış şekilde doğar. Rabbimiz (cc) yalnız kendisine kulluk edilmesini istediği için her bir ferdi İslam fıtratı üzerine yaratmıştır:

"Her doğan çocuk fıtrat üzere doğar..."[1]

İnsan, pak fıtratı koruduğu müddetçe İslam üzere kalır. Ancak dış etkenlerin şeytani çağrılarına yöneldiği vakit fıtratını bozar ve bozulan fıtratı artık şirkle kirlenmeye daha meyyaldir. Bu yüzden aynı hadiste Allah Resûlü (sav), müşrikleşmenin sonradan olduğunu beyan etmiştir:

"Her doğan çocuk, fıtrat üzere doğar. Sonra ebeveyni onu ya Yahudileştirir ya Hristiyanlaştırır ya da Mecusileştirir..."[2]

Bu hakikati tıpkı bizler gibi çok iyi bilen tağutlar, hemen hemen dünyanın her yerinde, çocukları kendi şirk ideolojileri doğrultusunda yetiştirmek adına eğitim kurumları inşa ederek, buralarda belirledikleri müfredatla küfür inançlarını benimsetmeye çalışırlar. Amaçları bu temiz fıtratları bozup demokrat, faşist, seküler bireylere dönüştürmektir.

Bu durum ülkemizde de böyle olmuş, Cumhuriyetin kuruluşundan sonra tüm eğitim kurumlarında derin bir değişikliğe gidilmiştir. Mustafa Kemal Atatürk iktidara gelir gelmez Osmanlı'dan kalan eğitim sisteminin tümünü kaldırmış, yerine kendi ideolojisine uygun bir düzen getirmiştir. Bu düzenin temeli olan okullarda çocuklara aşılanmak isteneni anlamak için öncelikle bu ideolojinin sahibini tanıyalım:

- **Atatürk, Allah'ı (cc) inkâr eden biridir**

"İnsanlar, kurtçuklar gibi sulardan çıktılar en önce... İlk ceddimiz balıktır. İşler daha daha ilerledikçe o insanlar, primat zümresinden türediler. Biz maymunlarız, düşüncelerimiz insandır."[3]

"Masum ve cahil insanları, yüzlerce Allah'a taptırmak veya Allah'ları muayyen gruplarda toplamak ve en nihayet bir Allah kabul ettirmek, siyasetin doğurduğu neticelerdir."[4]

- **Atatürk, Allah Resûlü'nü (sav) inkâr eden biridir**

"Muhammed'in peygamberliğinin başlangıcına dair birçok eski rivayetler vardır. Bunlar artık efsanelere karışmıştır. Hakikatte peygamberin ilk söylediği Kuran ayetinin ne olduğu malum ve belki de mazbut değildir. Kuran sureleri Muhammed'e açık semada peyda olmuş bir şimşek gibi günün birinde, birdenbire bir taraftan

1. Buhari, 1359; Müslim, 2658

2. Buhari, 1359; Müslim, 2658
3. Atatürk Tarih ve Dil Kurumları, Ruşen Eşraf Ünaydın, Türk Tarih Kurumu Basımevi 1954, s. 53
4. Türk Tarihinin Ana Hatları, Devlet Matbaası, 1930, s. 220-221

inmiş değillerdi. Muhammed'in söylediği sureler uzun bir devirde dini düşüncelerinin ürünü olmuştur. Muhammed, bu surelere birçok çalıştıktan ve incelemeler yaptıktan sonra edebi şeklini vermiştir."[5]

• Atatürk, Kur'ân'ı Kerim'i ve diğer kitapları inkâr eden biridir

Atatürk, 1 Kasım 1937 tarihindeki Meclis açılış konuşmasında şöyle demiştir:

"Aziz Millet Vekilleri,

Dünyaca malum olmuştur ki, bizim devlet idaresindeki ana programımız, Cumhuriyet Halk Partisi programıdır. Bunun kapsadığı prensipler, idarede ve siyasette bizi aydınlatıcı ana hatlardır. Fakat bu prensipleri, gökten indiği sanılan kitapların dogmalarıyla asla bir tutmamalıdır. Biz, ilhamlarımızı gökten ve gaipten değil, doğrudan doğruya hayattan almış bulunuyoruz."[6]

• Atatürk, İslam'ı inkâr eden biridir

"Din birliğinin de bir millet teşkilinde tesirli olduğunu söyleyenler vardır. Fakat biz, bizim gözümüz önündeki Türk milleti tablosunda bunun aksini görmekteyiz. Türkler Arapların dinini kabul etmeden evvel de büyük bir millet idi. Arap dinini kabul ettikten sonra bu din ne Arapların ne aynı dinde bulunan Acemlerin ve ne de Mısırlıların vesairenin Türklerle birleşip bir millet teşkil etmelerine hiçbir tesir etmedi. Bilakis Türk milletinin milli bağlarını gevşetti milli hislerini milli heyecanını uyuşturdu. Bu pek tabi idi. Çünkü Muhammed'in kurduğu dinin gayesi, bütün milliyetlerin üzerinde kapsamlı bir Arap milliyeti siyasetine varıyordu. Bu Arap fikri ümmet kelimesi ile ifade olundu. Muhammed'in dinini kabul edenler kendilerini unutmaya hayatlarını Allah kelimesinin her yerde yükseltilmesine hasretmeye mecburdurlar."[7]

Muhafazakâr köstebekler her ne kadar görmese de Atatürk'ün nasıl biri olduğu, bu ve bunun gibi birçok belgeyle sabittir. Durum böyle olunca Kemalist sistem, eğitim kurumlarını tabii ki kendi inançları doğrultusunda yönlendirecektir. Bu hakikat, üstü örtülemez bir gerçektir.

Her peygamber kendi döneminin putlarına dikkat çekmiş, insanları, onlara tapınmaktan sakındırmıştır.[8] Peygamberlerden sonra bu ehemmiyetli görevi âlimler devralmış ve zamanlarındaki itikadi sapmaların temel sebeplerini anlatarak hakkı açığa çıkarmışlardır. İşte bu manada "Tağutlara Kulluğun Modern Mabedleri" kitabı, asrımızın en yaygın küfür amellerinden olan "okul" meselesine ışık tutmaktadır.

"Tağutlar insanların hayrını dilemezler. Onların tek amacı halkları zillet içerisinde kendilerine boyun eğdirmektir..."[9] Bunu sağladıkları ilk mekân ise okullardır, zira küçücük ve tertemiz olan çocukları zehirlemek bu yaşlarda daha etkilidir. Zehirlenen çocuklara -Allah'ın rahmet ettikleri müstesna- Kur'ân'ın şifa olan ayetleri etki etmez. Kitap bu durumu tüm çıplaklığıyla ortaya koyarken, vakıada yaşanan somut örneklerle ve kendi yönetmeliklerinde bulunan yazılı kanunlarla, on iki yıl boyunca okula giden bir çocuğun küfür ve şirkten uzak duramayacağını ispatlar.

Kitabın, Halis Bayancuk Hoca'mızın ve diğer yazarların metinlerinden oluşması kitaba ayrı bir güzellik katmıştır. Her biri kıymetli makaleleriyle farklı bir bakış açısından meseleyi ele almış ve böylelikle tüm yönlerden konuyu izah etmiştir. Okul konusunda kafası karışıp da samimi bir niyetle doğruyu arayanlara gerçek bir rehber olmuştur.

Kitaplarda buluşmak üzere, Allah'a ısmarladık...

5. Atatürk'ün El Yazmaları, Afet İnan, 2000'e Doğru Dergisi, S 8, s. 15-16
6. TBMM Zabıt Ceridesi, 20/8
7. Atatürk'ün Bütün Eserleri, Kaynak Yayınları, 1929-1930, 23/20
8. "Lat ve Uzza'yı gördünüz mü? (Nerede kudreti sonsuz olan Allah, nerede kendisine dahi faydası olmayan bu putlar?) Ve üçüncüleri olan Menat'ı. Erkek (çocuklar) sizin, dişi (çocuklar) O'nun öyle mi? Öyleyse bu, adil olmayan insafsız bir paylaştırmadır. (Lat, Menat, Uzza gibi isimler) sizin ve babalarınızın koyduğu, Allah'ın hakkında hiçbir delil indirmediği isimlerdir. Onlar, yalnızca zanna ve nefislerinin arzusuna uyarlar. Oysa andolsun ki onlara, Rablerinden hidayet gelmiştir." (53/Necm, 19-23)

   "Ve dediler ki: 'Sakın ha ilahlarınızı bırakmayın. Ved, Suva, Yeğus, Yauk ve Nesr'i de bırakmayın.' Muhakkak ki çok kimseyi saptırdılar. O zalimlerin sapıklıklarından başka bir şeyini arttırma." (71/Nûh, 23-24)

9. Tağutlara Kulluğun Modern Mabedleri, Furkan Basım Yayın, s. 15

TEVHİD MEALİ

Rabbimizin yüce kelamı Kur'ân'ı Kerim'in
Arapça tilaveti ve Türkçe meali yayınları için
Tevhid Meali Youtube kanalımızı
takip edebilirsiniz

tevhid

"TAĞUTA KULLUK ETMEKTEN KAÇINIP ALLAH'A YÖNELENLERE MÜJDE VARDIR. KULLARIMI MÜJDELE!"
(39/ZÜMER, 17)

TEVHİD DERGİSİ

TEVHİD DERSLERİ

TEVHİD MEALİ

TEVHİD MEALİ UYGULAMASI

ISSN 2148-4635
9 772148 463504